

Porteføljestyret for Banebrytende forskning

Dato	Sted	
12.09.2025	Norges forskningsråd	
09:00-15:00	Møterom Hassel 2	
Sak PS-BF 37/25	Godkjenning av sakslisten	09:00-
Sak PS-BF 38/25	Godkjent møteprotokoll fra porteføljestyremøte 2/25	-
Sak PS-BF 39/25	Spørsmål om habilitet	-09:05
Sak PS-BF 40/25	Orienteringer Skriftlige: Muntlige: 1. Nasjonaljubileet	09:05-09:15
Sak PS-BF 41/25	FRIPRO-tildelinger U.off., jf. Offl. §14	09:15-09:45
Sak PS-BF 42/25	Søknadsbehandling av løpende forskerprosjektutlysninger	09:45-10:15
Sak PS-BF 43/25	Vedtaksprinsipper for søknader om toppforskere og radikale forskningsidéer	10:15-10:45
	Pause	10:45-11:00
Sak PS-BF 44/25	Finansiering av kvalifiserte ERC-søknader U.off., jf. Offl. §14	11:00-11:15
Sak PS-BF 45/25	Fagevalueringer: Formål gjennomføring og effekter	11:15-11:45
	Lunsj	11:45-12:30
Sak PS-BF 46/25	Porteføljeanalyse 2025 Banebrytende forskning	12:30-13:00
Sak PS-BF 47/25	Oppfølging av fagevalueringer	13:00-13:20
Sak PS-BF 48/25	Satsingsforslag 2027	13:20-13:40
	Pause	13:40-13:50
Sak PS-BF 49/25	Investeringsplan 2026-2028 Banebrytende forskning	13:50-14:10
Sak PS-BF 50/25	Status for sentre for norsk som fagspråk	14:10-14:50

Sak PS-BF 51/25	Eventuelt	14:50-
Sak PS-BF 52/25	Godkjenning av møteprotokoll	-15:00

Porteføljestyret for Banebrytende forskning, møte 3/25

Dato
06. juni
kl. 10.00-16.00

Sted
Norges forskningsråd, møterom Abel 1,2 (før lunsj) og møterom Nansen 5 (etter lunsj)

Til stede

Terje Lohndal - leder
Anette Bayer (sak 23)
Inge Jonassen
Rasmus Larsen
Barbara van Loon
Tine Uberg Nærland
David Budtz Pedersen (sak 23)
Marie Rognes
Inger Skjelsbæk
Magne Olav Sydnes
Jarle Trondal (sak 23-29)
Åsa Sandnes (KD observatør)

Forfall

Marianne Fyhn
Cathrine Holst

Til stede fra Forskningsrådet

Områdedirektør Benedicte Løseth
Avdelingsdirektør Petter Helgesen
Spesialrådgiver Harald H. Simonsen
Spesialrådgiver Heidi Roggen (sak 28 og 29)
Seniorrådgiver Sigrid Marie Kraggerud (sak 30)
Spesialrådgiver Marianne Grønseth (sak 32)
Spesialrådgiver Hilde Dorthea Grindvik Nielsen (sak 32)
Spesialrådgiver Ingerid Fossum (sak 34)

Sak PS-BF 23/25 Fellesmøte

Sak PS-BF 24/25 Godkjenning av sakslisten
Vedtak: Sakslisten godkjennes.

Sak PS-BF 25/25 Godkjent møteprotokoll fra porteføljestyremøte 2/25
Møteprotokollen er godkjent i møte 2/25.

Sak PS-BF 26/25 Spørsmål om habilitet
Saksgrunnlag:

Saksfremlegg

Vedtak: Habilitet for sak 28 tas opp under behandlingen av saken.
Alle porteføljestyrets medlemmer er habile i behandlingen av de øvrige saker på sakslisten.

Sak PS-BF 27/25 Orienteringer
Skriftlige:

1. Vurdering av forskningsbehov for Nasjonaljubileet 2030

-
2. Særbehandling av kjønn i løpende Forskerprosjekter i banebrytende forskning
 3. Endringer i Forskerprosjekt med internasjonal mobilitet i banebrytende forskning

Muntlige:

1. Orientering fra møte mellom styret og PS-lederne 3. juni
2. EUI

Vedtak: Porteføljestyret tar sakene til orientering.

Sak PS-BF 28/25 FRIPRO - tildelinger U.off. jf. Offl. § 14

Saksgrunnlag:

Saksfremlegg

1. Vedlegg 1 Om utlysningene
2. Vedlegg 2 Prosjektdeltakere
3. Vedlegg 3 Habilitet
4. Vedlegg 4 Kvalifiserte søknader
5. Vedlegg 5 Ikke-kvalifiserte søknader
6. Vedlegg 6 Bevilgningsprinsipper og administrativ prosedyre
7. Vedlegg 7 Gjennomgang av bruk av bevilgningsprinsipper
8. Vedlegg 8 Søknadsdokumenter
9. Vedlegg 9 Ny behandling av søknad 356126

Vedtak:

1) Porteføljestyret for banebrytende forskning vedtar at følgende porteføljestyremedlemmer regnes som inhabile for disse søknadene og vedtaksforslagene. Porteføljestyremedlemmene deltar ikke i diskusjon eller vedtak for søknadene de er inhabile for.

- a. Vedtaksforslag 3:
 - i. Magne Sydnes (357812)
 - ii. Inge Jonassen (357539)
- b. Vedtaksforslag 4: Ingen
- c. Vedtaksforslag 5:
 - i. Terje Lohndal (357063 og 357754)
 - ii. Annette Bayer (357063)

2) Porteføljestyret for banebrytende forskning vedtar at alle søknader til behandling i FRIPRO om Forskerprosjekt, med karakter 5 eller lavere på minst ett vurderingskriterium, avslås en bloc i henhold til FRIPRO – Bevilgningsprinsipper vedtatt av porteføljestyret for banebrytende forskning 12. april 2024, sak 14-24, regel 2.1. Dette gjelder søknadene 356126, 356266, 356371, 356388, 356513, 356827, 356864, 356869, 356895, 356914, 356917, 356927, 356930, 356945, 356972, 356986, 356998, 357019, 357032, 357046, 357055, 357057, 357059, 357080, 357118, 357125, 357187, 357288, 357292, 357301, 357308, 357309, 357422, 357517, 357519, 357520, 357534, 357535, 357543, 357557, 357580, 357591, 357625, 357694, 357696, 357697, 357705, 357707, 357708, 357715, 357728, 357731, 357744, 357747, 357755, 357758, 357762, 357767, 357771, 357776, 357799, 357800, 357828, 357830, 357843, 357850, 357863, 357892, 358120, 358658, 359120, 359373, 359378, 359398, 359407, 359414, 359433, 359532, 359543 og 359565.

3) Porteføljestyret for banebrytende forskning tildeler 101,4 millioner kroner til ti søknader til FRIPRO om Forskerprosjekt. Søknadene innvilges i henhold til FRIPRO – Bevilgningsprinsipper vedtatt av porteføljestyret for banebrytende forskning 12. april 2024, sak 14-24, regel 2.2. Dette gjelder søknad 356306, 356985, 357011, 357307, 357453, 357539, 357699, 357808, 357812 og 359381.

4) Porteføljestyret for banebrytende forskning tildeler 4,8 millioner kroner til én søknad til FRIPRO om Forskerprosjekt. Søknadene innvilges i henhold til FRIPRO –

Bevilgningsprinsipper vedtatt av porteføljestyret for banebrytende forskning 12. april 2024, sak 14-24, regel 2.3. Dette gjelder søknad 357542.

5) Porteføljestyret for banebrytende forskning tildeler 85,3 millioner kroner til åtte søknader til FRIPRO om Forskerprosjekt. Søknadene innvilges i henhold til FRIPRO – Bevilgningsprinsipper vedtatt av porteføljestyret for banebrytende forskning 12. april 2024, sak 14-24, regel 2.4. Dette gjelder søknad 356855, 357063, 357295, 357305, 357546, 357710, 357754 og 357790.

Sak PS-BF 29/25 FRIPRO-Utvikling av ordningen

Saksgrunnlag:

Saksfremlegg

Vedtak: Administrasjonen tar porteføljestyrets kommentarer og synspunkter med seg i videre saksgang.

Sak PS-BF 30/25 Sentre for fremragende forskning (SFF-VI) – Prosess for trinn 1

Saksgrunnlag:

Saksfremlegg

Vedtak: Porteføljestyret vedtar følgende tildelingsprosess for trinn 1 av Sentre for fremragende forskning (SFF), SFF-VI:

1. Porteføljestyret vedtar hvilke søkere som inviteres til å søke trinn 2 basert på innstilling fra administrasjonen. Innstillingen bygger på innstillingslisten fra den vitenskapelige komiteen for trinn 1. Innstillingslisten skal bestå av 36 søknader og utarbeides ved at:
 - a. Den vitenskapelige komiteen i trinn 1 innstiller de 7 beste søknadene fra hver underkomite; Livsvitenskap, Naturvitenskap og teknologi og Humaniora og samfunnsvitenskap på de første plassene. Det betyr at nr. 1-21 på listen, forbeholdes de syv beste søknadene innen hvert fagområde, basert på vurderingskriteriene.
 - b. Den vitenskapelige komiteen i trinn 1 innstiller deretter, på plass 22-36 søknadene i rangert rekkefølge uavhengig av fagområde.
 - c. Moderat kjønnskvoltering benyttes ved ellers lik vurdering mellom søknader, der søknader med kvinnelig senterleder innstilles foran mannlig.
2. De søknadene som ikke kommer med på listen over innstilte søknader (ikke god nok kvalitet) avslås av porteføljestyret *en bloc*.

Sak PS-BF 31/25 Håndtering av konsekvensene av situasjonen for forskning i USA

Saksgrunnlag:

Saksfremlegg

Vedtak: Porteføljestyret tar informasjonen til orientering.

Sak PS-BF 32/25 Presentasjon av de nasjonale rapportene for fagevalueringene EVALMIT og EVALMEDHELSE

Saksgrunnlag:

Saksfremlegg

Vedtak: Administrasjonen tar med seg porteføljestyrets innspill og kommentarer i det videre arbeidet med oppfølging av evalueringene.

Sak PS-BF 33/25 Strategiske veivalg for utvikling av porteføljen

Saksgrunnlag:

Saksfremlegg

Vedtak: Porteføljestyret for Banebrytende forskning prioriterer å videreføre og styrke de eksisterende satsinger i regi av porteføljestyret. Eventuelle nye satsinger bør kobles til tiltak for oppfølging av fagevalueringer samt håndtering av konsekvenser av situasjonen for forskning i verden.

Sak PS-BF 34/25 Norsk veikart for forskningsinfrastruktur

Saksgrunnlag:

Saksfremlegg

Vedtak: Administrasjonen har utarbeidet et forslag til Norsk veikart for forskningsinfrastruktur 2025. Veikartet skal vedtas av porteføljestyret for forskningssystemet 17. september 2025. Porteføljestyret for Banebrytende forskning gir sin tilslutning til hovedtrekkene i utkastet til veikart. Veikartet bearbeides videre i tråd med kommentarene som kom frem i møtet.

Sak PS-BF 35/25 Eventuelt

Det var ingen saker under eventuelt.

Sak PS-BF 36/25 Godkjenning av møteprotokoll

Vedtak: Porteføljestyret godkjenner møteprotokollen.

Sak PS-BF 39/25

Spørsmål om habilitet

Til	Ansvarlig Direktør	Saksbehandler	Vedlegg
Porteføljestyret for Banebrytende forskning	Petter Helgesen	Harald H. Simonsen	1. Bestemmelser om habilitet og tillit i Norges forskningsråd - kort
Fra			
Områdedirektør Benedicte Løseth			

BESLUTNINGSSAK

Forslag til vedtak Habilitet for sak 41 og 44 tas opp under behandlingen av sakene.
Alle porteføljestyrets medlemmer er habile i behandlingen av de øvrige saker på sakslisten.

Kort bakgrunn Møtet er et tildelingsmøte for tildeling av midler til FRIPRO-søknader. For slike tildelingssaker er det spesielt viktig at porteføljestyret diskuterer spørsmål om habilitet knyttet til styrets medlemmer med hensyn til de søknader som skal behandles på møtet.

Hvorfor saken fremmes til dette møtet Alle møter i porteføljestyrene skal ha en sak hvor styret vurderer medlemmenes habilitet knyttet til sakene som skal behandles på møtet.

Hovedpunkter Habilitet for sak 41 og 44 tas opp under behandlingen av saken.
Medlemmer som er inhabile forlater møtet og deltar ikke i diskusjon og vedtak knyttet til søknadene de er inhabile for.
Det er ingen inhabilitet knyttet til andre saker på sakslisten.

Forberedelse / prosess Lister over prosjektledere og deltagere i søknadene som skal behandles i sak 41 og 44, ble lagt ut i porteføljestyrets Teams-rom før møtet. Porteføljestyrets medlemmer ble før møtet bedt om å melde inn vurdering av sin habilitet knyttet til søknadene som skal behandles. Et forslag til inhabile medlemmer er laget av administrasjonen basert på innspillene.

Videre saksgang Følges opp i møtet.

Bestemmelser om habilitet og tillit

i Norges forskningsråd – kortversjon

Forskningsrådet er omfattet av habilitetsbestemmelsene i Forvaltningslovens kapittel II "Om ugildhet". Bestemmelsene gjelder også eksterne enkeltpersoner som bidrar i Forskningsrådets saksbehandling, som fagekspert. Forskningsrådet har i tillegg vedtatt egne bestemmelser om habilitet og tillit. Disse er på noen punkter strengere enn lovens regler. De viktigste bestemmelsene for vurdering av habilitet er følgende:

Fra bestemmelsene:

2 Definisjoner

I disse bestemmelsene menes med:

Part – person som en avgjørelse retter seg mot eller som saken ellers direkte gjelder, jf. forvaltningslovens § 2 e). Som part regnes normalt også enkeltperson som er direkte identifisert i en søknad og som har en sentral rolle i prosjektet.

3 Habilitetskrav og avgjørelse av habilitetsspørsmålet

3.1 Automatisk inhabilitet

Ansatt, ekspert eller medlem av styrende og rådgivende organer i Forskningsrådet samt enhver annen som utfører tjeneste eller arbeid for Forskningsrådet, er i alle tilfelle inhabil til å tilrettelegge grunnlaget for en avgjørelse, eller treffe avgjørelse i en sak

- a) når han eller hun selv er part i saken
- b) når han eller hun er i slekt eller svogerskap med en part i opp- eller nedstigende linje eller i sidelinje så nært som søsken
- c) når han eller hun er eller har vært gift eller partner med eller er forlovet med, eller er samboer med, eller er fosterfar, fostermor eller fosterbarn til en part.
- d) når han eller hun er verge eller fullmektig for en part i saken eller har vært verge eller fullmektig for en part etter at saken begynte
- e) når han eller hun leder eller har en ledende stilling i, eller er medlem av styringsorgan eller bedriftsforsamling for en offentlig eller privat virksomhet, som er part i saken
- f) når han eller hun er, eller for mindre enn 3 år siden har vært, veileder for en part med sikte på doktorgrad

3.2 Inhabilitet etter skjønn

Ansatt, ekspert eller medlem av styrende og rådgivende organer i Forskningsrådet samt enhver annen som utfører tjeneste eller arbeid for Forskningsrådet, er inhabil til å tilrettelegge grunnlaget for en avgjørelse, eller treffe avgjørelse i en sak når det foreligger særegne forhold som er egnet til å svekke tilliten til hans eller hennes upartiskhet.

Ved vurderingen skal det blant annet legges vekt på om avgjørelsen i saken kan innebære særlig fordel, tap eller ulempe for ham eller henne selv eller noen som han eller hun har nær personlig tilknytning til. Det skal også legges vekt på om ugildhetsinnsigelse er reist av en part.

Kommentar til 3.2:

I skjønnsvurderingen skal en særlig vurdere og vektlegge følgende:

- personlig interesse for utfallet av saken
- nært faglig samarbeid, herunder vurdere betydningen av samforfatterskap og veiledning
- nært vennskap
- personlig eller faglig motsetningsforhold
- personlig eierskap – aksjer e.l.

Fra veiledningen:

3. Generelt om habilitetsvurdering

Ved vurdering av habilitetsforhold vil det ofte være behov for å bruke skjønn. Ved vurdering av habilitet må følgende overordnede spørsmål stilles:

- Er det noen forhold i saken som kan svekke, eller kan antas å svekke, vedkommendes profesjonelle dømmekraft?
- Er det noen forhold i saken som kan svekke, eller kan antas å svekke, vedkommendes profesjonelle dømmekraft sett utenfra?
- Er vedkommendes opptreden egnet til å svekke tilliten til beslutningen?

Det skal legges vekt på muligheten for personlig fordel, tap eller ulempe som følge av utfallet av saken.

Nedenfor er det satt opp en oversikt over hvilke forhold som bør vurderes når man skal avgjøre om en person er inhabil.

Sjekkpunkter	Nærmere beskrivelse
a) Automatisk inhabilitet	Se bestemmelsene om automatisk inhabilitet
b) Nær personlig/faglig tilknytning	Nært personlig vennskap (det må være mer enn bare bekjentskap), faglig fellesskap, for eksempel samarbeid eller samforfatterskap av nyere dato etc. Både omfang og nærhet i tid er elementer i vurderingen av nærhet i samarbeid/-samforfatterskap (se kapittel 4.1 om faglig samarbeid). Ved vurdering av om nære personlige eller faglige forhold fører til inhabilitet, må det vurderes om avgjørelsen av den aktuelle saken har betydning for den man har et nært forhold til (jf. punkt c).
c) Mulighet for personlig vinning/tap/ulempe	For å bli inhabil skal man selv, eller noen man har et nært forhold til (punkt b), ha noen grad av personlig interesse av utfallet av en sak. I Forskningsrådet vil det normalt dreie seg

	om utfallet av en prosjektbevilgningssak. Den personlige interessen kan være av faglig og/eller økonomisk art. For universitetsansatte kan egeninteressen ofte være av faglig art. Man kan ha en egeninteresse av at ens fagmiljø blir styrket, får økt anerkjennelse, eller får finansiert nytt utstyr, selv om man ikke selv er direkte involvert i det aktuelle prosjektet, fordi dette kan øke ens egne muligheter for fremtidig støtte. For en bedriftsansatt, spesielt fra en liten bedrift, kan egeninteressen være av økonomisk art, det kan trygge arbeidsplassen for alle om bedriften får en bevilgning. For ansatte ved forskningsinstitutter kan begge forhold være aktuelle, avhengig av instituttets størrelse og mangfold (se kapittel 5).
d) Andre særegne forhold som er egnet til å svekke tilliten til en beslutning hvis vedkommende deltar	Er det noen forhold som kan svekke, eller kan antas å svekke, den profesjonelle dømmekraften sett utenfra, for eksempel knyttet til kravet om forsvarlig saksbehandling, likebehandling eller saklighet? Kontrollspørsmålet må være: Hvordan tar dette seg ut utenfra? Det må være en vurdering som bygger på mer enn løse antagelser og spekulasjoner. Man må vurdere det slik at det er overveiende sannsynlig, at noen vil reise spørsmål ved en persons upartiskhet, og at dette vil svekke tilliten til den aktuelle beslutningen.

Det er viktig at alle aktuelle momenter vurderes i hvert enkelt tilfelle. Hvis flere momenter gjør seg gjeldende samtidig, kan det lettere føre til inhabilitet.

4. Vurdering av inhabilitet etter skjønn

Når det ikke foreligger automatisk inhabilitet, er det viktig å vurdere inhabilitet ut fra reglene om skjønn. Det er ulike faktorer som må vurderes under denne kategorien. Vurderingstemaene er om det foreligger andre særegne forhold som er egnet til å svekke tilliten til en beslutning dersom vedkommende deltar i saksbehandlingen. Det skal bl.a. legges vekt på om avgjørelsen i saken kan innebære en mulighet for fordel, tap eller ulempe for vedkommende selv eller noen han eller hun har nær personlig tilknytning til.

Habilitetskravene kan bli noe strengere jo vanskeligere, viktigere og mer skjønnspreget en sak er, og også når den enkeltes mulighet for å påvirke den endelige avgjørelse i en sak er stor. Det er viktig at det ikke skapes tvil om vedkommendes tilknytning til saken eller partene.

Nedenfor drøftes en del typiske situasjoner som er aktuelle i Forskningsrådet

4.1 Nært faglig samarbeid, herunder samforfatterskap og veiledning

Den som har, eller inntil nylig har hatt, et nært faglig samarbeid med en person eller institusjon som er part i saken vil kunne bli inhabil fordi et nært faglig samarbeid kan påvirke evnen til upartisk vurdering.

Generelt skal det mye til for at samarbeid i tjeneste skal medføre inhabilitet. Det er først hvis samarbeidet er særlig nært og omfattende at det kan bli spørsmål om inhabilitet av den grunn alene.

Vanlig samarbeid i tjeneste og kontakt grunnet i arbeid innen samme fagfelt vil normalt ikke føre til inhabilitet. Forvaltningsloven åpner for en bred skjønnsmessig vurdering der det avgjørende er om det er konstatert et «særegent forhold» og om det er «egnet til å svekke tilliten» til upartisk vurdering. Forskning kan imidlertid ha særtrekk som skiller det fra annet samarbeid i tjeneste, fordi forskning er en mer personlig virksomhet.

Der kriteriene for rettmessig forfatterskap er oppfylt (jfr. definisjonen i etikkom.no) vil det foreligge et samarbeid, men det er ikke gitt at det medfører inhabilitet. Antall bidragsytere til en publikasjon, og rollen vedkommende har hatt, kan si noe om sannsynligheten for at samarbeidet er så nært at det vil medføre inhabilitet. Antall sampublikasjoner og utgivelseshyppigheten er også faktorer som må vurderes.

Samforfatterskap som ikke fyller vilkårene for rettmessig forfatterskap, vil ikke føre til inhabilitet med mindre det også foreligger samarbeid ut over samforfatterskapet som er av en slik karakter at det fører til inhabilitet.

- Redaktøransvar vil normalt ikke medføre inhabilitet.
- Ved rettmessig samforfatterskap som ligger nær 3 år tilbake i tid kan det være aktuelt å undersøke når samarbeidet fant sted, fordi det kan ha gått en tid før publikasjonen kom på trykk.

Veiledning

En person som har vært veileder for en part med sikte på doktorgrad for mer enn tre år siden (jf. bestemmelsenes punkt 3.1 f) må vurdere sin habilitet ut fra spørsmålene i de tre kulepunktene i kapittel 3 i veiledningen. Det samme gjelder for den som er, eller har vært, veileder for en part med sikte på andre eksamener enn doktorgrad.

5. Inhabilitet for ansatt ved samme institusjon (kollega-inhabilitet)

Når det gjelder kollegainhabilitet, kan både reglene om automatisk inhabilitet og inhabilitet etter skjønn komme til anvendelse.

Flere momenter må vurderes når en person skal være med på å fatte vedtak som gjelder søknader fra den institusjonen der vedkommende er ansatt.

- Hvilken posisjon har vedkommende i institusjonen?
 - Under ellers like forhold vil inhabilitet kunne oppstå oftere når vedkommende har en sentral posisjon i den virksomhet der vedkommende er ansatt.
- Eierrettigheter i form av aksjer eller lignende i den institusjonen hvor vedkommende er ansatt, må vurderes.
 - Høy stilling ved institusjonen kan medføre at selv en mindre aksjepost vil kunne utløse inhabilitet. Omvendt vil en stor aksjepost kunne bidra til å utløse inhabilitet også for en vanlig ansatt i vedkommende institusjon.

Vurdering av inhabilitet vil kunne påvirkes av hvilken sektor (universitetssektoren, instituttsektoren eller næringslivet) vedkommende er tilknyttet.

Under følger noen momenter som kan brukes ved habilitetsvurderingen basert på vedkommendes tilknytning til de ulike sektorene:

Universitetssektoren

Den som er rektor, dekan eller instituttleder vil være inhabil til å behandle søknader fra egen enhet i henhold til bestemmelsenes punkt 3.1 e). Det samme gjelder den som sitter i styret for universitetet, fakultetet eller instituttet.

Forsker/professor vil ofte kunne være inhabil for søknader der forskere fra egen forskergruppe, eller nære faglige samarbeidspartnere, er sentrale. Det at man kommer fra samme institutt, behøver ikke å medføre inhabilitet. Dette vil være avhengig av instituttets størrelse (antall forskere) og den faglige relasjonen mellom søker og vedkommende forsker/professor. Dette må vurderes konkret i hvert enkelt tilfelle.

Instituttsektoren

Den som er leder, eller har ledende stilling, ved et institutt vil være inhabil i henhold til bestemmelsenes punkt 3.1.e). Det samme gjelder den som sitter i styret for instituttet.

Forsker-/professorstilling vil, på samme måte som for universitetssektoren, ofte kunne medføre inhabilitet for søknader der forskere fra egen forskergruppe eller nære faglige samarbeidspartnere er sentrale. I tillegg må det vurderes hvilken betydning det har for den ansatte at en søknad fra instituttet blir innvilget. I denne vurderingen må det legges særlig vekt på prosjektets betydning for instituttets økonomi og renommé.

Næringslivet

Den som er leder, eller har ledende stilling, i et selskap vil være inhabil i henhold til bestemmelsenes punkt 3.1.e). Det samme gjelder den som sitter i styret for selskapet.

Ansatte i et selskap som søker om forskningsmidler, vil, på samme måte som for universitets- og instituttsektoren, ofte kunne være inhabile for søknader der personer fra eget fagmiljø eller nære faglige samarbeidspartnere er sentrale. I tillegg må det vurderes hvilken betydning det har for de ansatte at en søknad fra selskapet blir innvilget. I denne vurderingen må det legges særlig vekt på prosjektets betydning for selskapets økonomi og renommé.

Sak PS-BANEBR 42/25

Søknadsbehandling av løpende forskerprosjektutlysninger

Til	Ansvarlig Direktør	Saksbehandler	Vedlegg
Porteføljestyret for banebrytende forskning	Petter Helgesen	Heidi Roggen	

Fra
Områdedirektør
Benedicte Løseth

ORIENTERINGSSAK

Forslag til vedtak Administrasjonen tar porteføljestyrets innspill til etterretning.

Kort bakgrunn	Siden høsten 2023 har banebrytende forskning benyttet løpende søknadsmottak og -behandling for utlysninger av FRIPRO-midler. Denne saken gir en gjennomgang av hvordan søknadsbehandlingen gjennomføres og hvilke erfaringer som er høstet så langt.
----------------------	--

Hvorfor saken fremmes til dette møtet	Porteføljestyret har behandlet søknader til FRIPRO i overkant av ett år. Saken fremmes for en gjennomgang og dialog om søknadsbehandlingsmetodene som benyttes.
--	---

Hovedpunkter	Om søknadsbehandlingsmetode og fagfellevurdering Forskningsrådet benytter en ett-trinns fagfellebehandling for søknader til forskerprosjektutlysninger med løpende søknadsmottak og-behandling innenfor banebrytende forskning. For fire av fem utlysninger, benyttes konsensusbehandling med digitale panelmøter, bestående av 3-8 fagfeller som vurderer søknadene basert på fire vurderingskriterier på en karakterskala fra 1 til 7. For den femte utlysningen, radikale forskningsidéer, benyttes tre individuelle fagfellevurderinger med ett vurderingskriterium og en karakterskala fra A til C. Fagfellevurdering innebærer et faglig skjønn for hver enkelt fagfelle og for panelet samlet sett. Dette gir en naturlig variasjon i vurderinger og karakterer grunnet ulike oppfatninger av for eksempel vitenskapelig kvalitet, prosjektdesign og forskningens betydning for fagfeltet. Slike forskjeller er grunnleggende elementer i forskning, og er også en del av styrken i brede forskningsmiljøer fordi det åpner for et spenn av forskningsidéer, metodevalg og problemløsning. Valg av søknadsbehandlingsmetoder, og spesielt definisjon av vurderingskriterier og karakterskala, har også vesentlig betydning for hvordan søknader om forskningsmidler vurderes. Én og samme forskningsidé sendt inn til to ulike utlysninger – nasjonalt eller internasjonalt – kan få ulike vurderinger, blant annet fordi premissene for behandlingen er ulike. I tillegg vil ulike utlysninger ofte avvike i krav og begrensninger, som også gjør at prosjektsøknadene blir ulike, selv med samme idé. Dersom en forskningsidé sendes inn ulike år, kan også forskningsfeltet være endret i perioden. I søknadsbehandling som benytter fagfellebehandling, er variasjonen grunnet varierende faglig skjønn en forventet del av metoden. Denne type variasjon sees både i Forskningsrådets utlysninger og i internasjonale utlysninger som for eksempel ERC. Det finnes ingen absolutt fasit for vurderingen av en søknad. Det er derfor ingen
---------------------	---

automatikk i at verken den mest positive eller den mest kritiske vurderingen er mer riktig enn en annen vurdering.

Uønskede variasjoner i karaktergivning forårsaket av ubevisst bias knyttet for eksempel til kjønn, etnisitet og alder, ulik karakterkultur og -vaner, gruppedynamikk i konsensusbehandling etc. er derimot noe man ønsker å redusere i størst mulig grad. Forskningsrådet benytter en rekke tiltak for å redusere og motvirke nettopp slike effekter, blant annet bevisstgjøring om ubevisst bias i opplæringsdokumentasjon til fagfellene i forkant av og under vurderingene, utjevningsmekanismer mellom fagområder, fagfellegrupper og utlysninger, og prioritering av det underrepresenterte kjønn.

Videre følger en gjennomgang av trinnene i søknadsbehandlingen.

Søknadsbehandlingsprosessen

Fagfelledatabase

Forskningsrådets benytter en fagfelledatabase som administrasjonen rekrutterer internasjonale fagfeller til uavhengig av og i forbindelse med søknadsbehandlingen. Hensikten er å raskere og mer effektivt sette sammen fagfellepaneler med egnet kompetanse for å vurdere søknadene som kommer inn til de løpende forskerprosjektutlysningene innenfor banebrytende forskning. Fagfellene forplikter seg for flere år av gangen, og som hovedregel bruker vi samme fagfelle maksimalt i tre år.

Fagfellene er fordelt i åtte fagfellegrupper, basert på kjernen i deres forskningsaktiviteter. Fagfellegruppene er igjen fordelt i tre fagområder.

1. Humaniora	
2. Samfunnsvitenskap	Humaniora og samfunnsvitenskap
3. Nevrovitenskap og mental helse	
4. Human livsvitenskap	
5. Biologi	Medisin, biologi og helse
6. Fysikk og kjemi	
7. Geo- og ingeniørvitenskap	
8. Matematikk og IKT	Naturvitenskap og teknologi

Selv om navnene på fagfellegruppene følger tradisjonell inndeling av fagområder, er det også rekruttert et stort antall fagfeller som dekker aktuelle og nye forskningsområder og som har stor grad av tverrfaglig erfaring.

Søknadmottak

Søknadene mottaksregistreres og deretter forvurderes, for å sikre at alle søknadene oppfyller formelle krav i utlysningene. Prosessen er delvis automatisk.

Fordeling av søknader og panelsammensetning

Søknadene grovfordeles ved hjelp av kunstig intelligens (KI). Programvaren har på forhånd analysert alle databasefagfellenes kompetanse og laget individuelle såkalte fingeravtrykk for hver av dem. Når en søknad kommer inn, lager den så et tilsvarende fingeravtrykk for søknaden, og sammenlikner det med fagfellenes fingeravtrykk. Basert på grad av likhet, gir den forslag til fagfeller og plassering i fagfellegruppe.

Deretter går administrasjonen gjennom hver søknad og avgjør plassering i fagfellegruppe og velger ut fagfeller. I denne prosessen kan søknaden plasseres i en annen fagfellegruppe enn KI har foreslått, fagfeller fra ulike fagfellegrupper kan benyttes i behandlingen av den og det kan bli rekruttert fagfeller utenfor databasen hvis det er fagområder som ikke er dekket i databasen. En søknad konkurrerer mot alle søknader til behandling i et vedtaksmøte. Hvilken fagfellegruppe en søknad plasseres i, har derfor ingen betydning for den faglige vurderingen av søknaden. Det viktige er

at fagfellene som ser på denne søknaden har rett kompetanse og dekker hele søknadens faglige bredde.

Alle fagfellene må være habile, og hver søknad vurderes av minst tre fagfeller. Minst to av fagfellene som vurderer søknaden, må ha generalist- eller spesialistkompetanse på søknaden. Hvis kun tre fagfeller vurderer en søknad, må alle tre ha generalist- eller spesialistkompetanse. Søknader om radikale forskningsidéer blir alltid vurderet av tre fagfeller.

Panelbehandling

Fagfellene vurderer søknaden først individuelt, uten at de kjenner til de andre fagfellenes vurdering. For søknader til fire av utlysningene, møtes panelet i et digitalt møte hvor de diskuterer søknaden og blir enige om en felles vurdering og karakterer. Støttebeløpene for de fire utlysningene er relativt høye (4-40 mill. kroner per prosjekt), og et sentralt mål med panelmøtene er å gi en mest mulig robust behandling av søknadene. I samspillet mellom panelmedlemmene, vil deres samlede kompetanse gi mer helhetlige vurderinger som tar hensyn til flere aspekter enn hver fagfelle kan gjøre alene.

For den femte utlysningen – radikale forskningsidéer – gjør hver av de tre fagfellene sin individuelle vurdering og gir en karakter. Hensikten med denne utlysningen er å identifisere forskningsideer med stort potensiale for nyskaping. Det er krevende å overbevise et samlet panel om at en spesielt dristig forskningsidé er verdt å satse på. Det er derfor valgt en fagfellebehandlingsmetode *uten* konsensus i et møte, hvor det er tilstrekkelig at to av tre fagfeller i sine individuelle vurderinger har tro på idéen for at søknaden skal kunne konkurrere om støtte.

Alle søkere mottar en skriftlig vurdering og karakterer. Formålet med tilbakemeldingen er å gi søkeren en forståelse av hvorfor karakterene som er gitt, er gitt. Fagfellene skal inkludere styrker og svakheter ved alle søknader. Selv for en søknad med karakter 6 – «excellent», instrueres panelene i å beskrive hvorfor den ikke fikk toppkarakteren 7.

Innstilling og vedtak

Administrasjonen følger et regelsett, vedtatt av porteføljestyret, for å forberede en sak til porteføljestyret for vedtak om finansiering og avslag for søknadene som er ferdig fagfellebehandlet. Regelsettet – *FRIPRO – bevilgningsprinsipper* – er utviklet for å prioritere kvalitet og potensial og positiv særbehandling av det underrepresenterte kjønn. Prinsippene benytter utjevningsmekanismer for å sikre en rettferdig og forutsigbar søknadsbehandling uavhengig av fag, tema, når søknaden ble sendt inn, søknadsbehandlingstid etc. De bidrar også til en effektiv søknadsbehandling.

Porteføljestyret kontrollerer at prinsippene er korrekt brukt, og fatter vedtak om finansiering og avslag. Kvalifiserte søknader som ikke når opp i konkurransen om finansiering i en vedtaksrunde, deltar i to runder til, med mulighet for finansiering da.

Karakterbruk

I det følgende gis det noen erfaringer med karakterbruken i FRIPRO etter innføringen av løpende søknadsbehandling med karantene for søknader under visse grenser. Det blir åpnet for ytterligere drøfting av dette i møtet.

Samlet sett er det ingen store endringer i karakterprofil i FRIPRO etter overgangen til løpende søknadsbehandling. Det har helt siden 2019 vært en liten økning i gjennomsnittskarakter for hvert år. Denne utviklingen har fortsatt ved overgangen til løpende behandling. På samme måte er det en liten økning i andelen kvalifiserte søknader fra 2022 til perioden med løpende søknadsbehandling. Det samlede antallet

søknader og antall kvalifiserte søknader er nå på et hensiktsmessig nivå i forhold til tilgjengelig budsjett slik at utjevningsmekanismene også virker hensiktsmessig.

Det er gjort en begrenset analyse av søkere som har søkt FRIPRO flere ganger. Den går tilbake til søknader sendt inn i 2019 og viser en generell, men moderat forbedring i karakterer ved resøking. Forbedringen øker jo lengre tidsrommet er fra første til andre søknad. Det er derfor gode data som underbygger at de fleste søkerne ikke opplever å få betydelig lavere karakterer på sine søknader etter innføringen av løpende søknadsbehandling.

Samtidig kan det se ut som om graden av forbedring ved resøking er noe redusert etter innføring av løpende søknadsbehandling. Det kan skyldes små endringer i karakterbruk for eksempel som følge av økt veiledning av fagfeller og overgang fra panelbehandling med mange søknader per panel til få i forbindelse med innføring av løpende søknadsbehandling. Administrasjonen jobber med analyse av panelmøtedata for å identifisere eventuelle sammenhenger.

Klager

Forskningsrådets vedtak er unntatt fra forvaltningslovens regler om klagerett, men det er likevel en klageordning som gir søkere en begrenset mulighet til å klage. Søkere kan klage på saksbehandlingsfeil eller om at det er vesentlig svikt eller mangler ved måten Forskningsrådet har utøvd sitt faglige skjønn. De kan ikke klage på de faglige vurderingene eller prioriteringene som fagfellene eller porteføljestyret har gjort.

Tabell 1 viser antall og andel klager til FRIPRO over de siste årene, med resultatet av klagen. Antall klager ligger på et lavt og relativt stabilt nivå. Andel klager relativt til antall behandlede søknader kan se ut til å ha økt etter innføring av karantene i 2023. Økningen er innenfor forventet økning.

Tabell 1 – Klagesaker

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Antall klager	0	9	12	8	4	7
Ant. behandlede søknader	1452	1829	1985	1474	417	394
Andel klager [%]	0 %	0,5 %	0,6 %	0,5 %	1,0 %	1,8 %
Antall medhold*	-	8	5	3	0	3

*Medhold innebærer at søknaden ble behandlet på nytt. En søknad (2024) er innvilget etter klage i perioden.

Administrasjonen ber porteføljestyret om innspill til metoder og status for søknadsbehandlingen.

Forberedelse / prosess

Administrasjonen av utviklet saken.

Videre saksgang

Administrasjonen vil jobbe videre med utvikling av løpende søknadsmottak og behandling i banebrytende forskning.

Sak PS-BANEBR 43/25

Vedtaksprinsipper for søknader om toppforskere og radikale forskningsidéer

Til	Ansvarlig Direktør	Saksbehandler	Vedlegg
Porteføljestyret for banebrytende forskning	Petter Helgesen	Heidi Roggen	1. FRIPRO - bevilgningsprinsipper

Fra

Områdedirektør
Benedicte Løseth

DRØFTINGSSAK

Forslag til vedtak Administrasjonen tar porteføljestyrets innspill med seg i det videre arbeidet med nye tildelingsprinsipper.

Kort bakgrunn Porteføljen for banebrytende forskning omfatter fem forskerprosjekt-utlysninger for nysgjerrighetsdreven, banebrytende forskning. De fem utlysningene har løpende søknadsmottak og -behandling, med fagfellebehandling før vedtak i porteføljestyret. To av utlysningene – *radikale forskningsidéer i tidlig karriere* og *toppforskere* – åpnet for søknader i mai, og er kommet i tillegg til FRIPROs tre utlysninger *Forskerprosjekt for erfarne forskere*, *Forskerprosjekt for tidlig karriere* og *Forskerprosjekt med internasjonal mobilitet*.

For de tre sistnevnte utlysningene, benytter porteføljestyret dokumentet *FRIPRO – bevilgningsprinsipper* for valg av søknader til finansiering og avslag. Porteføljestyret vedtok prinsippene i april 2024. Det er nødvendig å oppdatere prinsippene til også å omfatte de to nye utlysningene.

Hvorfor saken fremmes til dette møtet Første planlagte tildeling av midler til søknader om *forskningsidéer* og *toppforskere* er i porteføljestyrets møte 12. desember i år. Oppdatering av prinsippene er planlagt som vedtakssak i porteføljestyrets møte 7. november. Saken fremmes til dette møte som drøftingssak for at porteføljestyrets innspill skal kunne benyttes som grunnlag for vedtakssaken.

Hovedpunkter De fem utlysningene har som formål å finansiere nysgjerrighetsdreven og dristig forskning som kan bidra til å flytte den internasjonale forskningsfronten. Søknadenes kvalitet og potensial skal prioriteres, og det skal være en positiv særbehandling av det underrepresenterte kjønn.

Hensikten med gjeldende bevilgningsprinsipper er å oppnå nettopp dette. Metoden er å benytte vedtatte mål for budsjettfordeling mellom utlysninger og fagområder, samt utjevningsmekanismer for å sikre en rettferdig og forutsigbar søknadsbehandling uavhengig av fag, tema, når søknaden ble sendt inn, søknadsbehandlingstid etc. Prinsippene skal også bidra til en effektiv søknadsbehandling.

Gjeldende prinsipper dekker tre utlysninger hvor det er midler til å innvilge til sammen om lag 100 søknader per år. *Toppforskere* og *forskningsidéer* er lyst ut med separate budsjetter, som gir anledning til å innvilge fire-fem søknader om *toppforskere* og 15-20 søknader om *forskningsidéer* i år. Estimerer for årene framover er 6-8 søknader per år for *toppforskere* og 15-20 søknader per år for *forskningsidéer*. Det relativt lave

antallet for *toppforskere* og til dels også *forskningsidéer* sammenliknet med de tre andre utlysningene, gir et behov for et regelsett spesielt tilpasset disse utlysningene.

Budsjettfordeling mellom fagområder

Utjevningsmekanismen for budsjettfordeling mellom fagområder baserer seg på premisset om at kvalitetsnivået i norsk forskning er sammenliknbar i de tre fagområdene, og at sannsynligheten for å få innvilget en søknad derfor bør være sammenliknbar uavhengig av hvor den hører til. Samtidig kan det være tilfeldige kvalitetsforskjeller i perioder. For de gjeldende prinsippene er utjevningsmekanismen designet for å balansere kvalitet målt i søknadenes karakterer på den ene siden – og lik innvilgelsesprosent for hvert fagområde på den andre. Med et relativt høyt antall søknader innvilget per løpende 12-månedersperiode, er det en stor grad av fleksibilitet og utjevningmuligheter. Utjevningen benyttes kun innenfor kvalifiserte søknader (med karakter 6 eller 7 på alle kriterier).

Det vil bli innvilget så få toppforskere-søknader hvert år at dagens utjevningsmekanisme ikke er hensiktsmessig for denne konkurransearenaen. Spørsmålet blir dermed hvor sterkt man ønsker å vekte vurdering av kvalitet (dvs karakterer) versus utjevning mellom hovedfagområder.

Administrasjonen ber porteføljestyret om å diskutere ønsket vektning av karakterer/kvalitet versus balanse mellom fagområdene for utlysningen toppforskere.

For *forskningsidéer* benyttes en A-B-C-skala, hvor søknadene samlet får én av tre rangeringer: 1 (karakter A-A-X), 2 (karakter A-B-X) eller ikke kvalifisert (andre karakterkombinasjoner). Det vil være anledning til å benytte utjevning mellom fagområder i stor eller liten grad, på tvers av de to kvalifiserte rangeringene.

Administrasjonen ber porteføljestyret om å diskutere ønsket vektning av karakterer/kvalitet versus balanse mellom fagområdene for utlysningen forskningsidéer.

Forberedelse / prosess

Administrasjonen av utviklet saken.

Videre saksgang

Administrasjonen vil legge fram en vedtakssak for nye tildelingsprinsipper, etter planen til porteføljestyrets neste møte.

Sak PS-BF 45/25

Sak PS-BF 45/25

Fagevalueringer: Formål, gjennomføring og effekter

Til	Ansvarlig Direktør	Saksbehandler	Vedlegg
Porteføljestyret for Banebrytende forskning	Petter Helgesen	Jon Holm, Marianne Grønsleth, Harald H. Simonsen, Petter Helgesen	1. Notat – Fagevalueringer som forskningspolitisk virkemiddel
Fra			2. Notat - Oppsummering av erfaringer med gjennomføring av fagevalueringer
Områdedirektør Benedicte Løseth			

DRØFTINGSSAK

Forslag til vedtak

Porteføljestyret for banebrytende forskning mener at fagevalueringene av norsk forskning slik de har skjedd i 3.runde, har god nytteverdi for institusjonene og bidrar til den strategiske utviklingen av både forskergrupper, forskningsmiljø og forskningstema. Fagevalueringene gir også Forskningsrådet og departement gode verktøy for videreutvikling av norsk forskning.

Porteføljestyret anbefaler at Forskningsrådet bygger videre på erfaringene med 3. runde av fagevalueringer innen MNT og Livsvitenskap i den videre utvikling av modellen for fagevalueringer. Ved oppstart av HUMSAM evalueringen ber porteføljestyret administrasjonen:

- Ta hensyn til ønsket fra forskningsinstitusjonene om tidlig involvering i arbeidet med å utforme evalueringsprotokoll og maler for egnevaluering i nye HUMSAM-evalueringer
- Sikre en god tilpasning til de ulike sektorene og institusjonstypene i sektoren
- Sørge for at evalueringskomiteene har en tilstrekkelig forståelse av det norske forskningssystemet og ulikhet i formål mellom sektorer
- Tilrettelegge for størst mulig deltakelse fra relevante forskningsmiljø og institusjoner

Kort bakgrunn

Ansvar for gjennomføring av fagevalueringer ble lagt inn i Forskningsrådets vedtekter (paragraf 2j) ved opprettelsen i 1993 og har vært gjennomført hvert tiende år for alle fagområder. Styret i Forskningsrådet har delegert ansvaret for fagutvikling og dermed også fagevalueringer til porteføljestyret for banebrytende forskning.

Tredje runde med fire fagevalueringer innenfor livsvitenskap og MNT-fag er nå avsluttet. Disse fire evalueringene er blitt gjennomført på en annen måte enn tidligere fagevalueringer i og med at de inkluderer evaluering av institusjonenes administrative enheter i forhold til sine samfunnsoppdrag og strategier.

Forskningsrådets styre har bedt Porteføljestyret for Banebrytende forskning vurdere nytten og bruken av fagevalueringene for forskergrupper, institusjoner, Forskningsrådet og på nasjonalt nivå. På den bakgrunn har administrasjonen utarbeidet et kunnskapsgrunnlag som viser hvordan fagevalueringene i tredje runde ble gjennomført opp mot formålet med fagevalueringer som er gitt i det nasjonale rammeverket for evalueringene utarbeidet av Kunnskapsdepartementet (se vedlegg 1).

Som del av kunnskapsgrunnlaget er det innhentet skriftlige tilbakemeldinger fra de evaluerte administrative enhetene om deres erfaringer med evalueringene og hvilken effekt de gir. I tillegg har administrasjonen drøftet gjennomføring og effekter av fagevalueringene i UHR-MNT møter, og det var eget tema i Forskningsrådets møter med ledelsen i institutt- og UH-sektor (se vedlegg 2).

Porteføljestyret har også tidligere diskutert formål og hensikt med fagevalueringer (se sak PS-BF 63/24). Dette var før evalueringene av MIT-fag og medisin- og helsefag var avsluttet og dermed uten dagens kunnskapsgrunnlag.

**Hvorfor saken
fremmes til dette
møtet**

Saken om erfaring med fagevalueringene er planlagt fremmet for styret i Forskningsrådet i deres møte i oktober 2025. Saken tas opp på dette møtet slik at Porteføljestyret for Banebrytende forskning kan drøfte saken og gi råd til administrasjonen før saken til styremøtet i oktober skal utformes.

I 2026 planlegges oppstart av tredje runde med fagevalueringer av humaniora og samfunnsvitenskap (HUMSAM). Porteføljestyret bes i den sammenheng også gi innspill til om det er behov for justeringer i metodikk og gjennomføring av fagevalueringene.

Hovedpunkter

Fagevalueringer som forskningspolitisk virkemiddel

Forskningsrådets fagevalueringer har utviklet seg fra å sette søkelys på forskningskvalitet i enkeltdisipliner på 1990-tallet, til å inkludere bredere vurderinger av forskningens samfunnsbidrag og institusjonelle mål siden 2015. I den 3. runden som nettopp er gjennomført for MNT og livsvitenskapsfagene, har organisasjonsperspektivet blitt framhevet ved å gjøre administrative enheter (institutter, avdelinger) til den sentrale evalueringsenheten.

Ifølge det nasjonale rammeverket for evaluering av kvalitet i Forskning og høyere utdanning utarbeidet av KD i 2021, skal fagevalueringene fremme kvalitetsutvikling ved institusjonene, legge til rette for kunnskapsbasert utforming av policy, bidra til et solid kunnskapsgrunnlag for oppdragsgivere, studenter og samarbeidspartnere, styrke tilliten til forskning og høyere utdanning i samfunnet samt sikre åpenhet om forvaltningen av offentlige midler.

Forskningsrådet har brukt resultatene fra tidligere evalueringer som grunnlag for forskningspolitiske råd til regjering og berørte departementer, og til å utvikle nye virkemidler som Sentre for fremragende forskning (SFF) og Unge forskertalenter. I tillegg har Forskningsrådet utviklet konkrete og målrettede oppfølgingstiltak knyttet til den enkelte evaluering, slik som forskerskoler og rekrutteringsstillinger. Se Vedlegg 1 for en utdypning av formål og utvikling av fagevalueringer i Forskningsrådet.

Oppsummering av erfaringer fra gjennomføring av fagevalueringer

I vedlegg 2 gis en oppsummering av erfaringene med fagevalueringene i den tredje runden, knyttet til gjennomføring og bruk av fagevalueringene.

Planlegging og gjennomføring har involvert flere avdelinger og porteføljestyre i Forskningsrådet, samt bred dialog med forskningssektoren — inkludert referansegrupper, nasjonale organer og institusjoner. En koordineringsgruppe med representanter fra ulike avdelinger i Forskningsrådet har stått for daglig drift og implementering, mens fagrådgivere har bistått med rekruttering av eksperter og panelarbeid. Denne organiseringen har i hovedsak fungert godt. Samtidig viser tilbakemeldingene at både Forskningsrådet og institusjonene kan forbedre planlegging og gjennomføring av fremtidige evalueringer.

Forskningsrådet har benyttet et eksternt sekretariat med internasjonal evalueringserfaring, som har gitt økt fleksibilitet og styrket evalueringskomiteens uavhengighet. Vi har likevel erfart at det er betydelige transaksjonskostnader ved eksternt organisering av sekretariat. Derfor vil Forskningsrådet vurdere å benytte interne ressurser som sekretariat for framtidige evalueringer.

De fire fagevalueringen i MNT og Livsvitenskap har hatt en samlet ekstern kostnad på om lag 37 millioner kroner hvorav 19 millioner til fageksperter (honorar og møtekostnader), 14 millioner til det eksterne sekretariatet og nær 4 millioner til analyser. I tillegg kommer interne ressurser med totalt ca. 19 000 arbeidstimer, altså i overkant av 10 årsverk.

Det er innhentet tilbakemeldinger knyttet til gjennomføring og bruk av fagevalueringene fra institusjonene og fagmiljøene som er evaluert i den tredje runden. Det generelle inntrykket er at mange enheter synes rapportene de har fått, er svært nyttige og vil bruke anbefalingene i sitt arbeid med utvikling av egen forskningsstrategi. Samtidig har noen få institusjoner, spesielt enkelte forskningsinstitutter med et godt definert samfunnsoppdrag, pekt på at kostnaden ved gjennomføringen for dem hittil har vært større enn nytten de har sett.

Allikevel er tilbakemeldingene overveiende svært positive. Det er blant annet pekt på at institusjonene vil bruke anbefalingene i arbeidet med strategisk nyrekruttering relatert til generasjonsskifte, opplegg for unge talenter og balanse mellom forskning og undervisning i UH sektor. Dette er helt i tråd med intensjonen i denne 3. runden. De sier også at deltakelsen har utløst viktige interne refleksjoner og prosesser, og har bidratt til målrettede diskusjoner i forskningsutvalg og ledergrupper ved institusjonene. Toppledelsen ved universitetene og mange av forskningsinstituttene sa i dialogmøtene at evalueringene er verdifulle for utvikling av egen institusjon.

Administrasjonen vurderer at endringene i gjennomføring av den tredje runden av fagevalueringer har hatt en god effekt og har gitt høyere nytteverdi av evalueringene, særlig for forskningssektoren. Institusjonenes administrative enheter har fått direkte og gode råd om sin videre utvikling som tilbakemeldingene viser at de har satt stor pris på. Det er også gitt gode råd på det nasjonale nivået knyttet til strukturelle forhold og til enkeltfagområder. Forskningsrådet har allerede lagt ut nye utlysninger for å følge opp anbefalingene i de nasjonale evalueringsrapportene og vil fortsette oppfølgingsarbeidet nasjonalt gjennom egne investeringer og dialog med relevante departement.

Kunnskapsgrunnlaget gir et godt grunnlag for å si at fagevalueringer slik de har vært gjennomført i de fire siste evalueringene, har stor nytteverdi for både sektor og for Forskningsrådet som i stort kan forsvare kostandene med gjennomføringen for alle parter. Det er identifisert forbedringspunkter som bør innarbeides i en planlagt evaluering av humaniora og samfunnsvitenskap.

**Forberedelse /
prosess**

Administrasjonen har utviklet saken.

Videre saksgang

En sak om formål, gjennomføring og effekter av fagevalueringer legges frem for styret i Forskningsrådet i deres møte i oktober 2025. Erfaringer fra gjennomføringen av de fire første fagevalueringene vil bli lagt til grunn i planleggingen og gjennomføring av nye fagevalueringer. En egen sak om oppstart av evalueringer av HUMSAM-fagene vil bli lagt fram for porteføljestyret mot slutten av 2025 eller tidlig i 2026.

Fagevalueringer som forskningspolitisk virkemiddel

Innledning

Forskningsrådet har som en del av sine vedtekter å «sørge for evaluering av norsk forskning» (§2j). For å svare ut dette oppdraget har Forskningsrådet gjennomført evalueringer av enkeltdisipliner og fagområder med ca. 10 års mellomrom. De første fagevalueringene som ble gjennomført på 90-tallet, var av enkeltdisipliner. I andre runde av fagevalueringene – som startet opp rundt 2010 – ble større fagområder evaluert samlet, og samfunnseffekter ble tatt inn som kriterium. I den 3. runden som nettopp er gjennomført for MNT og helsefagene har organisasjonsperspektivet blitt framhevet ved å gjøre administrative enheter (institutter, avdelinger) til den sentrale evalueringsenheten. Hvis vi skal oppsummere 30 år og 3 runder med fagevalueringer, kan vi si at vi har gått fra et smalt fokus på forskningens kvalitet til bredere vurderinger av forskningens betydning for å realisere mål ved forskningsinstitusjonene og dens bidrag til samfunnsutviklingen mer generelt.

Hvorfor (formål)

Det er vanlig å dele inn evalueringer i to hovedkategorier basert på om det primære formålet er styring (summativ) eller læring (formativ). Den norske publiseringsindikatoren er et nærliggende eksempel på en summativ evaluering. Disse 'tellekantene' ble brukt til å fastsette en (liten) del av grunnbevilgning til universiteter og høyskoler fra 2005 til 2024. Indikatoren brukes fortsatt i beregning grunnbevilgning for forskningsinstitutter og helseforetak.

Hovedformålet med Forskningsrådets evalueringer er derimot ikke styring, men læring gjennom egenevaluering og ekstern vurdering fra internasjonale forskningsfeller som gir råd til forskningsmiljøene, Forskningsrådet og departementene. Slike råd kan igjen føre til beslutninger, f.eks. budsjettprioriteringer ved institusjonen, utlysning av oppfølgingstiltak i Forskningsrådet eller nye forskningspolitiske tiltak nasjonalt. F.eks. hadde strukturmeldinga ([Konsentrasjon for kvalitet](#) Meld. St. 18 (2014-2015)) en hel side med vurderinger i fagevalueringene som begrunnelse for å kreve en minimumsstørrelse for organisasjoner innen høyere utdanning. Slike beslutninger følger imidlertid ikke direkte av fagevalueringene. Det er opp til aktørene i det norske forskningssystemet selv å vurdere konsekvensen av vurderinger og anbefalinger fra de internasjonale fagfellene. Forskningsrådet har rekruttert som eksperter til fagevalueringene.

Kunnskapsdepartementet utarbeidet i perioden 2019-2021 et [nasjonalt rammeverk for evaluering av kvalitet i forskning og høyere utdanning](#), her er formålet definert for nasjonale evalueringer av forskning og utdanning generelt og fagevalueringer spesielt:

Evalueringsvirksomheten som omfattes av rammeverket skal bidra til (s.14)

- a. kvalitetsarbeidet ved institusjonene
- b. kunnskapsbasert policyutvikling
- c. et godt kunnskapsgrunnlag for oppdragsgivere, studiesøkere og samarbeidspartnere
- d. tillit til forskning og høyere utdanning i befolkningen
- e. åpenhet om bruk av offentlige midler

Evalueringsvirksomheten organiseres og drives etter følgende overordnede prinsipper (s.43)

- a. evalueringsvirksomheten må oppfattes som legitim

- b. evalueringene skal bruke forskningsbaserte metoder, kvalitetsvurderingene skal gjøres av fagfeller, og internasjonale perspektiver skal ivaretas i panelene
- c. organiseringen og gjennomføringen skal være ressurseffektiv for de involverte, og skal så langt som mulig bruke data som allerede er tilgjengelige
- d. evalueringene skal planlegges og organiseres slik at aktørene enklest mulig kan gjøre bruk av dem
- e. aktørene skal involveres i utformingen, gjennomføringen og oppfølgingen
- f. evalueringsrapportene orienteres primært mot behovene til institusjonene og policyaktører i kunnskapssektoren
- g. formidling til brukere av og deltakere i høyere utdanning og forskning (herunder studenter og virksomheter) må tilrettelegges særskilt

Fagevalueringene skal (s.44)

- legge til rette for læring og fagutvikling ved de evaluerte institusjonene
- legges opp slik at de gir grunnlag for sammenligning av kvalitetsnivå mellom institusjoner, og sett opp mot en internasjonal forskningsfront
- ta i betraktning forskningsinstitusjonens og det aktuelle fagmiljøets profil, strategiske mål og ressursituasjon
- ta hensyn til tverrfaglig forskningsaktivitet og -organisering, blant annet i instituttsektoren, når det skal gjøres faglige avgrensninger for den enkelte evaluering
- ta hensyn til evalueringsenhetenes spesifikke kontekst, herunder utdanningsoppdraget i UH-sektoren og oppdragsmarkedet for instituttsektoren [samt helseforetakenes formål]
- dokumentere organisatoriske forhold som kan tenkes å framme eller hemme kvalitet, for eksempel gjennom en egenevaluering ved institusjonene
- tilrettelegges slik at evalueringsdata skal gi grunnlag for en substansiell vurdering av forskningens innhold og dens relevans i en videre institusjonell og samfunnsmessig kontekst

Alternativer

Internasjonalt finnes det ulike nasjonale systemer for evaluering av forskning. Det mest vanlige har vært indikatorbaserte systemer for omfordeling av forskningsmidler (Performance-based Research Funding Systems PRFS¹). De siste 5-10 år har motstanden mot indikatorbasert styring av forskning tiltatt i styrke, og gitt utslag i reformbevegelser som DORA og CoARA. Inspirert av denne utviklingen, har Forskningsrådet lagt mer vekt på kvalitativ informasjon om forskningens kontekst i de siste rundene av fagevalueringer, bl.a. belyst i institusjonenes egenevalueringer. Målet er å unngå et one-size-fits-all mål på kvalitet, og dermed støtte opp om mangfold blant forskere og institusjoner.

I det nasjonale rammeverket (s. 37-41) drøftes to hovedalternativer av nasjonale systemer for vurdering av forskning: Det britiske Research Excellence Framework (REF) tjener som eksempel på summativ evaluering. REF er en sentralisert vurdering av alle læresteder i Storbritannia etter kriteriene excellence, samfunnseffekter og forskningsmiljø. Med 6-7 års mellomrom samles det inn forskningspublikasjoner, impact case, egenvurderinger fra alle universitetene som vurderes på en karakterskala fra 0-4. Det samlede vektete gjennomsnittet for hvert lærested brukes til omfordeling av grunnbevilgning. På den formative siden refererer det nasjonale rammeverket til det nederlandske systemet for forskningsevaluering som hovedalternativ. Dette er en fullstendig desentralisert modell hvor hvert enkelt lærested gjennomfører evalueringer av egen

¹ EU-kommisjonen gjennomførte en såkalt [Mutual Learning Exercise](#) (MLE) on PRFS hvor også den norske tellekanten og relasjonen til fagevalueringene er beskrevet.

forskningsvirksomhet basert på en felles protokoll: Strategic Evaluation Protocol (SEP). Innenfor denne evalueringsprotokollen har vært lærested stor frihet i å bestemme hvilke data som skal legges til grunn for evalueringene og hvordan vurderingskriteriene skal knyttes til mål satt ved den enkelte institusjon. Slik tilpasning gir bedre mulighet for læring. Evalueringsresultatet har ingen direkte konsekvenser for bevilgninger til institusjonene, eller nasjonale oppfølgingstiltak.

Forskningsrådet har hentet inspirasjon i både den britiske og den nederlandske protokollen. I siste evaluering av humaniora og samfunnsvitenskap tok vi i bruk formatet for dokumentasjon av samfunnseffekter fra REF, såkalte impact cases. I forberedelsene av 3. runde evalueringer av MNT og helsefag, så vi imidlertid behov for å tilpasse evalueringsmandatene bedre til de ulike forskningssektorenes formål (UH, institutt, helse) og institusjonenes egne profiler og strategier. Protokollen for disse ble derfor utformet etter modell fra den nederlandske SEP.

Hva (evalueringsenheter og kriterier)

Å definere hva som skal være evalueringsenhet høres kanskje banalt ut, men har vært et kontroversielt tema i utviklingen av fagevalueringene. Om vurderingene og anbefalingene skal ha noen verdi, er det helt avgjørende at enhetene som vurderes kan inviteres inn i planlegging slik at det skapes et eierskap til gjennomføring og oppfølging av evalueringen. Forskningsrådet har ofte tatt utgangspunkt i UHR sine fagstrategiske organer og utvalg (fagråd), når vi har planlagt fagevalueringene, mens vi ikke har noe tilsvarende for instituttsektor. For å identifisere forskere har vi i de siste rundene kunnet bruke fagklassifikasjon av forskernes publikasjoner i Cristin og knytte disse til institusjoner gjennom forfatteradresser. Samtidig vet vi at organiseringen av forskningen i stadig mindre grad følger disiplingrensene. Derfor er det ofte krevende for instituttledere eller dekaner å svare på det tilsynelatende enkle spørsmålet: Passer fagevalueringen av X for oss? Fra Forskningsrådets side har vi prøvd å ta hensyn til økende grad av flerfaglig og tverrfaglig organisering ved å vurdere flere fag og disipliner samlet i brede fagområdeevalueringer.

Forskergrupper har vært den sentrale evalueringsenheten i evalueringer av MNT og helsefag. I siste runde med humsam-evalueringer inviterte vi også institusjoner i disse fagområdene til å melde inn evalueringsenheter på to nivå: administrative enheter (fakulteter, institutter, avdelinger) og forskergrupper. Tiltaket skapte en del debatt om hvorvidt det var en relevant enhet, særlig i humanistiske fag, men erfaringene var overveiende positive og har bidratt til å bygge flere sterke grupper i disse fagene gjennom oppfølgingstiltak i Forskningsrådet. I 3. runde evalueringer av MNT og helse har vi valgt å legge på et nivå med administrative enhetene fordi det er her strategiske beslutninger blir tatt og ressurser prioritert. Dermed har Forskningsrådet lagt til rette for at beslutningstakere ved institusjonene kan bruke vurderinger og anbefalinger fra fagevalueringer som underlag for strategisk styring og prioritering av interne midler.

Hvem (deltakere og brukere)

I tråd med det nasjonale rammeverket har vi gjennom fagevalueringene prøvd å dekke mange formål og behov på ulike nivå. Når vi skal vurdere forenklinger vil det være viktig å ta utgangspunkt i hvem som er de primære brukerne av evalueringen: Institusjonen selv, Forskningsrådet, regjeringene, eller kanskje brukere av forskning, helsetjenester og høyere utdanning. Vi går derfor videre til spørsmålet om nytte: eller Hvem har bruk for fagevalueringer?

Premisset for fagevalueringene har siden starten vært at hovedansvaret for oppfølging ligger hos forskningsinstitusjonene. Særlig forventes det at de høyere utdanningsinstitusjonene bruker

resultatet av evalueringene til å gjøre prioriteringer innenfor egen grunnbevilgning. Fagevalueringene har slik sett hatt en funksjon som tilbakemelding til offentligheten om god bruk av midler som ikke er konkurranseutsatt. Noe av kostnaden ved å delta i fagevalueringer kan derfor sies å være en motytelse mot en relativt stor andel grunnbevilgning i internasjonalt perspektiv.

Hvis fagevalueringene også skal bidra til mer strategisk bruk av grunnbevilgningene, må de imidlertid gjøre vurderinger og gi råd som er relevante ut fra den enkelte institusjons kontekst og strategi. I den 3. runden med fagevalueringer har Forskningsrådet derfor gjort det mulig for institusjonene å legge egne mål inn i mandatet for evalueringskomiteens rapport. Vi vet at en slik tilpasning krever at institusjonene selv legger mer arbeid i forberedelse og gjennomføring av evalueringen, men vi har også fått tilbakemelding om at det i mange tilfeller har ført til gode diskusjoner om hva mål som er satt for den enkelte virksomhet faktisk betyr for det enkelte institutt eller forskergruppe.

Hvordan (prosess og evalueringsdata)

Den norske fagevalueringsmodellen er inneholder mange av de samme elementene som finnes i tilsvarende evalueringer i andre land. Vår hovedinspirasjon for 3. runde er den nederlandske [Standard Evaluation Protocol](#) (2015-2021), mens vi har hentet enkelte elementer som vurderingskriterier for publikasjoner og impact case malen fra det britiske [Research Excellence Framework](#) (REF). Prosessen for gjennomføring av 3. runde fagevalueringer er beskrevet i evalueringsprotokollen som ble vedtatt i ansvarlig Porteføljestyre. Se f.eks. [Evaluation of Life Sciences in Norway \(2022-2024\)](#).

Proessen med gjennomføring av en fagevaluering tar typisk rundt 5 år fra planlegging via innhenting av data og rekruttering av eksperter til gjennomføring og oppfølging. De ulike fasene involverer ulike aktører og krever ulik type av ressurser.

År 0-1 Planleggingsfase

- *Forskningsrådet* reviderer sin evalueringsmodell
- *Forskningsrådet* identifisere forskningsinstitusjoner med aktive forskere i fagområdet
- Dialog med aktuelle *forskningsinstitusjoner* med aktive forskere i fagområdet om faginndeling, evalueringsmodell, kriterier og relevante data
- *Porteføljestyret* for Banebrytende forskning vedtar evalueringsprotokollen

År 1-2 Datainnsamling og rekruttering av eksperter

- *Forskningsrådet* inviterer *forskningsinstitusjonene* melder på sine administrative enheter og forskergrupper (eller andre evalueringsenheter) til fagevalueringen
- *Forskningsrådet* lager en analyse av Forskningsrådets tildelinger i de aktuelle fagområdene, og bestiller analyser av publikasjoner, personale og andre relevante data om norsk forskning.
- *Forskningsrådet* sender bestilling av egevaluering til påmeldte evalueringsenheter
- *Forskningsrådet* rekrutterer eksperter til evalueringen
- *Porteføljestyret* for Banebrytende forskning oppnevner eksperter til evalueringskomiteene

År 3-4 Gjennomføring

- *Forskningsinstitusjonene* sender inn sine egevalueringer
- *Evalueringskomiteene* vurderer evalueringsenhetene opp mot kriteriene basert på tilgjengelige evalueringsdata
- *Evalueringskomiteene* gjennomfører intervjuer med *evalueringsenhetene*
- *Evalueringskomiteene* leverer utkast til rapporter til *Forskningsrådet*
- *Forskningsrådet* sender utkast til rapporter til *forskningsinstitusjonene* for faktasjekk
- *Evalueringskomiteene* korrigerer eventuelle faktafeil og leverer ferdige rapporter til *Forskningsrådet*
- *Porteføljestyret* for Banebrytende forskning vurderer om evalueringen er formelt i orden, det vil si at den er utført i henhold til protokoll og i henhold til god evalueringsskikk.
- *Forskningsrådet* publiserer rapporten.

År 4-5 Oppfølging

- *Forskningsrådet* bearbeider anbefalinger i dialog med miljøene og utarbeider forslag til eventuell utlysning av oppfølgingsmidler.
- *Porteføljestyret* for Banebrytende forskning beslutter oppfølgings tiltak, inkludert eventuelle utlysninger av oppfølgingsmidler.

Evalueringsdata som ble samlet inn for de ulike evalueringsenhetene og kriteriene i siste runde evaluering er oppgitt på s. 16 i protokollen og i faksimile under (Table 1).

Table 1. Types of evaluation data per criterion (changes may occur)

Evaluation units Criteria	Research groups	Administrative units
Strategy, resources and organisation	Self-assessment Data from National data providers	Self-assessment Terms of Reference Research groups assessment reports Data from National data providers and RCN
Research production and quality	Self-assessment Example publications (and other research results)	Self-assessment Expert panel reports Research groups assessment reports Data from National data providers and RCN
Diversity, equality and integrity		Self-assessment Expert panel reports Research groups assessment reports Data from National data providers and RCN
Relevance to institutional and sectoral purposes		Self-assessment Impact cases Data from National data providers and RCN
Relevance to society		Self-assessment Impact cases Data from National data providers and RCN
Overall assessment	<i>Data related to: Benchmark defined by administrative unit</i>	<i>Data related to: Strategic goals and specific tasks of the admin. unit</i>

Erfaringer med gjennomføring av

3. runde fagevalueringer MNT & Livsvitenskap

Oppsummering og læringspunkter for senere evalueringer

Sammendrag

Evalueringene oppleves som nyttige og relevante av de evaluerte enhetene, og flere enheter rapporterer at de vil bruke anbefalingene strategisk i videre utvikling av både enheten og tilknyttede forskergrupper. Deltakelsen har utløst viktige interne refleksjoner og prosesser, og har bidratt til målrettede diskusjoner i forskningsutvalg og ledergrupper ved institusjonene. Samtidig viser tilbakemeldingene at både Forskningsrådet og institusjonene kan forbedre planlegging og gjennomføring av fremtidige evalueringer.

Det anbefales at Forskningsrådet tydeliggjør hva som kreves av de administrative enhetene, bl.a. at enhetene har strategier som er koblet til overordnet nivå før evalueringen starter, og at evalueringsdata må tilpasses bedre til vurderingskriteriene.

Planlegging og gjennomføring har involvert flere avdelinger og porteføljestyre i Forskningsrådet, samt bred dialog med forskningssektoren — inkludert referansegrupper, nasjonale organer og institusjoner. En koordineringsgruppe med representanter fra ulike avdelinger har stått for daglig drift og implementering, mens fagrådgivere har bistått med rekruttering av eksperter og panelarbeid. Denne organiseringen har i hovedsak fungert godt.

Forskningsrådet har benyttet et eksternt sekretariat med internasjonal evalueringserfaring, som har gitt økt fleksibilitet og styrket evalueringskomiteens uavhengighet. Vi har likevel erfart at det er flere utfordringer, slik som: overføring av metoder og prosesser utviklet av Forskningsrådet, rolleforståelse og kompetanse på norsk forskningssektor, samt utskiftning av personale i sekretariatet underveis i evalueringsprosessen. Basert på disse erfaringene vurderer Forskningsrådet å benytte interne ressurser som sekretariat for fremtidige evalueringer.

Forskningsrådet har også innhentet råd fra det eksterne sekretariatet om hvordan fagevalueringene kan forbedres. Blant de viktigste punktene er behovet for forenkling av rapportstruktur, bedre navnekonvensjoner for evalueringsenheter og bedre kobling mellom ulike evalueringsdata. Videre pekes det på nytten av intervjuer med evalueringsenheter, tydeligere rollebeskrivelse for Forskningsrådet, og at komiteene bør få større eierskap til rapportene.

De fire fagevalueringen i MNT og Livsvitenskap har hatt en samlet ekstern kostnad på om lag 37 millioner kroner hvorav 19 millioner til fageksperter (honorar og møtekostnader), 14 millioner til det eksterne sekretariatet og nær 4 millioner til analyser. I tillegg kommer interne ressurser med totalt 19 035 arbeidstimer, altså i overkant av 10 årsverk.

Erfaringer fra institusjonene

Forskningsrådet har i etterkant av evalueringene innhentet erfaringer fra de deltagende forskningsinstitusjonene på ulike nivåer: Direkte fra de evaluerte enhetene i innspillmøter og gjennom e-post de berørte fakulteter og spørreskjema til de administrative enhetene (institutter, avdelinger). Videre har Forskningsrådet diskutert erfaringer med fagevalueringene i møter med ledelsen av forskningsinstituttene og universitet og i UHRs fagstrategiske organer.

Tilbakemelding fra de evaluerte administrative enhetene

For alle evalueringene ble det i etterkant gjennomført digitale innspillmøter hvor de administrative enhetene ble invitert til å komme med forslag til hva Forskningsrådet og departementene bør ta tak i – sett i et 10 års perspektiv – samt nytteverdien av en slik fagevaluering. I tillegg fikk berørte fakulteter en e-post med spørsmål om nytteverdi og deres planer for oppfølging i samarbeid med instituttene.

«Fagevalueringen fungerer som et kraftig insitament og en motivator som skaper engasjement for strategisk tenkning på faggruppenivå i en tid hvor dette blir stadig viktigere»
- Fakultet ved et stort universitet

Deltakende administrative enheter rapporterer gjennomgående at de setter pris på at Forskningsrådet gjennomfører fagevalueringer med jevne mellomrom. Deltakende administrative enheter er i det store og hele fornøyd med evalueringen og tilbakemeldingene, og sier at de vil bli benyttet strategisk i deres utvikling av egen enhet/forskergruppe. Deltakelse i evalueringene er nyttige også fordi det utløser refleksjon og en viktig prosess internt. Resultater og anbefalinger på institutt- og faggruppenivå er for mange utgangspunkt for målrettede diskusjoner i både forskningsutvalg og ledergrupper ved institusjonene. Flere trekker frem at det er verdifullt med eksterne vurderinger og at anbefalingene ofte bekrefter interne analyser.

Resultater fra spørreundersøkelse

«Evalueringen gir et uavhengig blick på våre styrker og utfordringer»
- Universitetsinstitutt

Alle evaluerte administrative enheter fikk tilsendt en spørreundersøkelse der de ble bedt om å vurdere nytteverdien av evalueringen på en skala fra 1-4, samt hvordan de planlegger å følge opp innenfor egen enhet/institusjon. I alle undersøkelsene var gjennomsnittet 3 (god nytte), og ingen svarte 1 (liten nytte). Svarene viser at mange opplever evalueringen og anbefalingene som nyttige, særlig for strategiarbeid og videre utvikling, samt bekreftelse på eget arbeid. Det var ingen systematiske forskjeller mellom evalueringene og mellom sektorene.

Evalueringen har bidratt til omorganiseringer og gitt verdifulle råd for fremtidig utvikling. De fleste enhetene svarer at de vil bruke anbefalingene i sitt strategiske arbeid, ved rekruttering og for faglige prioriteringer. Noen vil se på organisatoriske endringer/systemendringer for å frigjøre tid til forskning (bl.a. sammenslåing av forskergrupper og justering av organisasjonsstruktur). Flere vil arbeide for bedre uttelling i søknader til både nasjonale og internasjonale konkurransearenaer, samt finansiering

fra næringslivet. Innenfor noen fag må det arbeides målrettet for å bedre kjønnsbalanse/mangfold ved rekruttering.

Noen fagområder har utfordringer som krever spesiell oppfølging (bl.a. områder innenfor kjemi). Innenfor biovitenskap foreslås det at Norge utvikler en nasjonal strategi. Noen institusjoner legger planer for å fremme forskningsformidling for å øke interessen for naturvitenskapelige fag både i skolen og i samfunnet ellers. Innenfor instituttsektoren vil det være nødvendig med en gjennomgang av finansieringsmodeller.

På den negative siden ble det påpekt at arbeidet med å besvare egenvurderings-skjemaene var svært tids- og ressurskrevende. Det kom tilbakemeldinger om at begrepene «benchmark» for forskergrupper og «Terms of Reference» ikke ble godt nok forklart ved oppstart, noe som skapte uklarhet. Det påpekes videre av flere at ekspertpanelet og/eller evalueringskomiteen har hatt manglende forståelse av det norske forsknings- og innovasjonssystemet, inkludert forskjeller mellom institutt- og universitetssektoren, og at noen av anbefalingene bærer preg av det.

Men også i denne konteksten påpekes det at selv om arbeidet med evalueringen har vært svært tidkrevende og omfattende, har det bidratt til økt bevissthet og interne diskusjoner.

Læringspunkter

Planlegging

- ⇒ Det har til nå vært frivillig å delta i Forskningsrådets fagevalueringer. Administrasjonen anbefaler at det stilles krav til alle institusjoner om deltakelse i Forskningsrådets fagevalueringer. Dette for å sikre et helhetlig bilde av norsk forskning for hvert fag.
- ⇒ Forskningsrådet kan gi bedre veiledning til institusjonene om hvilket nivå som skal være evalueringsenhet (administrativ enhet)
- ⇒ Vi erfarer at kommunikasjon mellom nivåer og enheter på samme nivå er mangelfull ved institusjonene. Forskningsrådet må sikre at alle relevante aktører er orientert.
- ⇒ Forskningsrådet må være tydeligere på hvordan vi forventer at institusjonenes knytter mandat (ToR) og egevaluering til egne strategier.
- ⇒ Forskningsrådet bør strukturere evalueringsdata slik at det er bedre samsvar med vurderingskriteriene i paneler og komiteer
- ⇒ Forventninger til oppfølging ved institusjonene og i Forskningsrådet bør være en del av planleggingen

Gjennomføring

- ⇒ Nytten av tilbakemelding fra komiteen er avhengig av at enheten selv har gjort en god jobb med egenvurdering
- ⇒ Tettere dialog med de evaluerte enhetene i gjennomføringen.

Effekter

- ⇒ Resultater fra fagevalueringer gir både departementene og Forskningsrådet viktig informasjon om helhetlig status per fag som ikke ville vært mulig å innhente fra annet hold.
- ⇒ Vi tenker det er bra med en nasjonal evaluering minst hvert 10. år, ikke bare pga. tilbakemeldingen, men også fordi det utløser refleksjon og en viktig prosess internt.

Forskningsrådets dialogmøte med rektorene i UH sektor

Erfaring med fagevaluering ble tatt opp som egen sak i Forskningsrådets møte med rektorene i UH sektor i mai 2025. Det kom en nær unison tilbakemelding om at universiteter og forskningsmiljøer opplever fagevalueringene som nyttige og at tilbakemeldinger fra internasjonale fagfeller om forskningens kvalitet er verdifullt for miljøene. Evalueringene bidrar til strategisk utvikling og oppfølging, samtidig som det er behov for bedre tilpasning til norsk kontekst og tettere involvering av institusjonene tidligere i prosessen.

Evalueringene gir ny kunnskap, bekrefter (til dels) kjente behov, og får stor oppmerksomhet som følges opp på institutt- og fakultetsnivå. Prosessen med egenvurdering oppleves som nyttig, og anbefalingene kan inspirere til å tenke nytt, for eksempel om samarbeid med næringslivet. Flere institusjoner rapporterer at evalueringene har styrket selvtillit i forskergruppene og stimulert til å søke ekstern finansiering.

Av utfordringer rapporteres det som krevende å få råd om økt satsing i en tid med kutt, samt verdien av å se forskning og utdanning i sammenheng. Det er også bekymring for at fagevalueringer prioriteres ned, og uklarhet om hvem som følger opp anbefalinger på nasjonalt nivå.

Møter i UHRs fagstrategiske organer

Fagevalueringene har blitt diskutert med UHR MNT i flere møter, senest i deres enhetsmøte i mai 2025. UHR-MNT dekker fagområdene til tre av de fire evalueringene og består i hovedsak av representanter fra institusjonenes ledelse for fakultet og institutter. De kjenner seg godt igjen i styrker og svakheter som er påpekt i evalueringene. Samtidig peker de i likhet med rektorene på utfordringene med å utforme satsinger og nyrekruttering mens mange samtidig må redusere aktivitetsnivået og antall ansatte på grunn av økonomi. Det etterlyses derfor friske midler til å følge opp mange av anbefalingene i evalueringene.

Forskningsrådets dialogmøter med forskningsinstituttene

Erfaring med fagevalueringene ble tatt opp i Forskningsrådets møter med ledere i instituttsektoren i januar og februar 2025. Mange av instituttene rapporterte at de hadde hatt nytte av fagevalueringene til å identifisere grupper med høy forskningskvalitet og som støtte for strategisk planlegging og oppfølging.

Samtidig kom det fram en del utfordringer, slik som at evalueringsprosessen krever betydelig innsats fra forskere og administrativt personale for utfylling av egnevalueringer. Noen institutter mener at evalueringene kan være for generelle og ikke tilstrekkelig tilpasset den enkelte institusjons behov. Det var også bekymring for at evalueringene ikke 'tar høyde for tverrfaglighet' og at de internasjonale fagekspertene som deltar i evalueringene ikke har en tilstrekkelig forståelse for den instituttsektorens rolle i Norge. Til slutt er det påpekt at evalueringene har noe mindre verdi for enkelte anvendte fagområder pga for lav deltakelse fra spesielt instituttsektoren.

Administrasjonens egne erfaringer

Intern organisering og prosesser

Ansvar for fagutvikling inklusive fagevalueringer ligger til Porteføljestyret for Banebrytende forskning og Avdeling banebrytende forskning. Gjennomføring og oppfølging av evalueringene involverer flere avdelinger/områder og porteføljestyre.

Varsel om oppstart av en den 3. runden med fagevalueringer innen MNT og Livsvitenskap ble sendt fra Forskningsrådet v/administrerende direktør til alle norske forskningsinstitusjoner 8. november 2021. Forskningsrådet hadde omfattende kontakt med representanter for forskningssektoren i forberedelse av evalueringene. En referansegruppe med representanter fra UHR, FFA og Helseforetakenes forskningsutvalg ga innspill til evalueringsprotokoll for evalueringene i flere møter våren 2022. Videre ble planene for evalueringene drøftet i UHRs fagstrategiske organer og på dialogmøte med forskningsinstituttene og i dekanmøtene for medisin.

Planene for evalueringene ble også drøftet i flere av Forskningsrådets porteføljestyre før Porteføljestyrene for Banebrytende forskning og for Livsvitenskap gjorde vedtak om vedtak om evalueringsprotokoll i april 2022. Porteføljestyrene har videre besluttet evalueringens faginndeling (vurderingspaneler) og oppnevnt fageksperter til evalueringskomiteene.

For gjennomføring av de fire fagevalueringene var det etablert en koordineringsgruppe bestående av en koordinator fra Avdeling dataforvaltning og analyse og prosjektlederne fra de fire evalueringene. Koordineringsgruppen var ansvarlig for daglig drift, utvikling og implementering av fagevalueringene. Fagrådgivere fra relevante avdelinger har bidratt med rekruttering av eksperter og gjennomføring av panelmøter.

Gjennomføring av de fire fagevalueringene foregikk i samme periode som administrasjonen ble kuttet med bortimot 100 årsverk. Dette skapte noen utfordringer for kapasitet til gjennomføring, særlig den 2. puljen med evalueringer i 2023. Knapphet på ressurser i Forskningsrådets administrasjon ble delvis kompensert ved at oppfølging av vurdering av forskergrupper i ekspertpaneler i sin helhet ble utført av det eksterne sekretariatet.

Vi vil likevel framheve at deltakelse i panelvurdering har en verdi for fagrådgivere (og dermed kunnskapsbasis for Forskningsrådet) gjennom å ta del i diskusjon om status for de ulike forskningsfagene i Norge. Slik kompetanse kan gjenbrukes som kunnskapsgrunnlag for rådgivning og utvikling av Forskningsrådets virkemidler.

Erfaringer med sekretariatsfunksjon for evalueringene

Etter modell fra tidligere evalueringer innen humsam ble sekretariatsfunksjonen for 3. runde fagevalueringer anskaffet fra en ekstern konsulent med internasjonal erfaring med forskningsevalueringer. Fordelene ved å bruke eksternt sekretariat er særlig at det gir fleksibel tilgang på fagkompetanse og tilgang på erfaring med evalueringer internasjonalt. Videre gir bruken av et eksternt sekretariat en armlengdes avstand til Forskningsrådets administrasjon som tydeliggjør evalueringens uavhengighet. For arbeidet med to av de nasjonale rapportene var sekretariatets erfaring med liknende evalueringer i Norge og internasjonalt var særlig verdifull.

Det er likevel en del utfordringer med å bruke eksterne tilbydere til å gjennomføre evalueringene. Forskningsrådet er selv ansvarlig for utforming av evalueringsmetodikk og -prosess, hjemlet i våre vedtekter. Derfor har vi et sterkt eierskap til evalueringsmodellen som det er krevende å overføre til et sekretariat, både i form av tidsbruk og rolleforståelse. Vi erfarer også at personale som tilbys fra eksterne konsulenter skiftes ut underveis i prosessen, at de har ujevn kompetanse og begrenset kunnskap om det norske forskningssystemet.

I flere av de tidligere fagevalueringene innen MNT og Livsvitenskap fungerte Forskningsrådets administrasjon som evalueringssekretariat. Rollen som tilrettelegger for fagfellelvurdering, krever spesialisert kompetanse som Forskningsrådets personale utvikler gjennom arbeid med prosjektsøknader. Forskningsrådet har også bygget opp generell evalueringskompetanse gjennom regelmessige evalueringer av egne virkemidler og arbeidsmåter. Flere av våre medarbeidere deltar i den internasjonale kunnskapsutviklingen om forskningsevalueringer gjennom bidrag på konferanser og fagfellelvurderte publikasjoner.

Forskningsrådet vurderer derfor å gå tilbake til en intern organisering av sekretariatstjenesten hvor vi tar det fulle ansvar for den administrative organiseringen av evalueringskomiteene (utforming av maler, tilrettelegging av evalueringsdata, møteplanlegging og oppfølging), mens de fagnære oppgavene utføres av medlemmer av evalueringskomiteen, f.eks. ved at en av fagekspertene får en større oppgave med å føre rapporten i pennen. Dette kan være evalueringskomiteens leder, eller en person som assisterer komitéleder (rapportør). Organisering vil bli avklart før oppstart av nye humsam-evalueringer.

Tilbakemelding fra det eksterne evalueringssekretariatet

Forskningsrådet har bedt det eksterne sekretariatet for de siste fagevalueringene å formidle sine vurderinger av vurderingsprosessen og Forskningsrådets rolle i denne. Slik tilbakemelding fra en erfaren konsulent er svært verdifullt for videre utvikling av sekretariatstjenester. Vi trekker her fram noen hovedpunkter i tilbakemeldingen:

- Evalueringene ble gjennomført på en god måte med nyttig bakgrunnsinformasjon og effektiv kommunikasjon, men flere forbedringspunkter ble identifisert for å styrke fremtidige prosesser. Disse inkluderer tydeligere design, bedre navnekonvensjoner og forbedret rapportering.
- Forskningsrådet ga nyttig informasjon underveis, og spørsmål fra ekstern evaluator ble raskt besvart.
- Intervjuer med administrative enheter bidro til bedre forståelse og anbefalinger.
- Evalueringene omfattet flere disipliner som krevde særskilt analyse, noe som økte arbeidsmengden for nasjonale komitémedlemmer. En matrisebasert tilnærming med administrative enheter og disipliner kan være nyttig fremover.
- Det bør skapes bedre kobling mellom vurderingene av forskningsgrupper og administrative enheter for å unngå uklarhet
- Mer detaljerte publikasjonstall, bedre nettverksanalyser og bedre tilpasning mellom selvvurderinger og fagfellelvurderinger bør sikres.
- Rapportmalene må gi klarere veiledning og samtidig tillate en viss fleksibilitet.
- Forskningsrådet bør klargjøre sin rolle og unngå mikrostyring, samt gi komiteene eierskap til rapportene.

Økonomi

De fire fagevalueringen i MNT og Livsvitenskap har hatt en samlet ekstern kostnad på om lag 37 millioner kroner hvorav 19 millioner til fageksperter (honorar og møtekostnader), 14 millioner til det eksterne sekretariatet og nær 4 millioner til analyser. Se tabell 1 under. I tillegg kommer interne ressurser med totalt 19 035 arbeidstimer, altså i overkant av 10 årsverk.

Tabell 1- Kostnader for fagevalueringene (MNOK)

	Fageksperter: Honorar & møter	Sekretariat	Analyser (NIFU/SSB)	Interne timer
EVALBIOVIT	2,61*	2,05		2 598
EVALNAT	4,50	2,60		7 073
EVALMEDHELSE	6,78	5,27		4 522
EVALMIT	5,50	4,20		4 842
Total	19,39	14,12	3,75**	19 035
Samlet 37,26				

*) Budsjettert

**) Felles for de fire evalueringene

Administrativ oppfølging i Forskningsrådet

Resultater og anbefalinger blir formidlet til ledergruppene i alle Forskningsrådets fagområder, og presentert i relevante avdelinger som følger opp i sine porteføljestyre.

For alle ferdigstilte evalueringer i Forskningsrådet skal det også lages et administrativt sluttnotat som behandles i vår interne evalueringsgruppe. Læringspunkter vil bli tatt med i den videre utviklingen av modell for 3. runde fagevalueringer innen humaniora og samfunnsvitenskap.

Forskningsrådet benytter også fagevalueringene som grunnlag for vår rådgivning til departementene. I forbindelse med at Forskningsrådet fikk i oppdrag fra Kunnskapsdepartementet å utarbeide et kunnskapsgrunnlag for vurdering av sensitive teknologier (KVASt) – i samarbeid med NSM og FFI, benyttet vi den nasjonale komiteen for EVALMIT med deres kjennskap til disse teknologiene gjennom evalueringen til å utarbeide en rapport. Med utgangspunkt i EUs liste over 10 sensitive teknologier har komiteen kommentert på 8 av dem som berørte evalueringen og identifisert sterke og svake fagmiljøer i rapporten: «Rapport om EVALMIT Critical Technologies»

Sak PS-BF 46/25

Porteføljeanalyse 2025 Banebrytende forskning

Til	Ansvarlig Direktør	Saksbehandler	Vedlegg
Porteføljestyret for Banebrytende forskning	Petter Helgesen	Harald H. Simonsen	1. Porteføljeanalyse 2025 Banebrytende forskning
Fra			
Områdedirektør Benedicte Løseth			
DRØFTINGSSAK			

Forslag til vedtak Porteføljestyret tar porteføljeanalysen til etterretning.

Kort bakgrunn

Porteføljeanalysene utarbeides årlig av administrasjonen. De legges frem for porteføljestyrene som et strategisk kunnskapsgrunnlag. Arbeidet med porteføljeanalysene er ment å gi viktige strategiske bidrag til investeringsplaner, budsjettforslag og rapportering. I tillegg bør analysene utarbeides med tanke på gjenbruk i Forskningsrådets strategiarbeid, i styringsinformasjon (MRS), i øvrig årsrapportering og rapportering fra porteføljestyrene til Styret.

Porteføljestyrene skal ikke formelt godkjenne analysene, men ta dem til etterretning som et viktig grunnlag for arbeidet sitt.

Porteføljeanalysen inkluderer:

- Porteføljestatistikk
- Vurdering av måloppnåelse (jf målene i porteføljeplanen)
- Oppsummering og videre anbefalinger

Hvorfor saken fremmes til dette møtet

Porteføljestyret bes om å diskutere funn i porteføljeanalysen som underlag for sine innspill til Forskningsrådets satsingsforslag (sak PS-BF 48/25) og til behandlingen av investeringsplanen (sak PS-BF 49/25).

Hovedpunkter

Analysen baserer seg på data registrert t.o.m. 2024, og er gjort på Forskningsrådets totale portefølje av prosjekter innenfor Porteføljestyret for Banebrytende forskning sitt ansvarsområde.

Porteføljen for Banebrytende forskning består av Forskningsrådets portefølje av grunnleggende forskningsprosjekter. I tillegg inngår norske fagmiljøers portefølje av prosjekter finansiert gjennom søyle 1 fremragende forskning i EU-programmene Horisont 2020 og Horisont Europa. Grunnbevilgninger til forskningsinstitutter er ikke en del av porteføljen.

Porteføljeanalysen omfatter analyse av data for porteføljen, og bildet som framkommer er vurdert opp mot målene for porteføljen. Prosjektene i porteføljen kan være finansiert av porteføljestyret selv, av andre porteføljestyre i Forskningsrådet eller av EU. Finansiering fra Forskningsrådet vises i statistikken som merket andel av årlig disponibelt budsjett, mens finansiering fra EU vises som andel av årlig kontraktsbeløp for norske deltakere.

Hovedbildet er at det er god måloppnåelse. Imidlertid gir en nedgang i antall vitenskapelig artikler fra prosjekter i porteføljen i perioden 2021- 2024 grunn til bekymring. Forskningsrådet vil følge den framtidige utviklingen nøye.

**Forberedelse /
prosess**

Saken er forberedt av administrasjonen.

Videre saksgang

Funn i analysen og porteføljestyret kommentarer tas med i diskusjonen av investeringsplanen.

Porteføljeanalyse 2025

Banebrytende forskning

Innhold

1. Om porteføljeanalysen og tallgrunnlaget	2
2. Status og utvikling av porteføljen	2
2.1 Om porteføljekområdet Banebrytende forskning	2
2.2 Om porteføljen Banebrytende forskning	5
2.3 Porteføljens profil	6
3. Vurdering av måloppnåelse	17
3.1 Mål 1: Flere verdensledende forskningsmiljøer	17
3.2 Mål 2: Grunnleggende forskning som flytter forskningsfronten	17
3.3 Mål 3: Kunnskap, funn og resultater deles og tas i bruk	18
4. Oppsummering og videre anbefalinger	18

1. Om porteføljeanalysen og tallgrunnlaget

Denne porteføljeanalysen gjelder Banebrytende forskning. Analysen baserer seg på data registrert t.o.m. 2024, og er gjort på Forskningsrådets totale portefølje av prosjekter innenfor Porteføljestyret for Banebrytende forskning sitt ansvarsområde.

Porteføljen for Banebrytende forskning består av Forskningsrådets portefølje av grunnleggende forskningsprosjekter. I tillegg inngår norske fagmiljøers portefølje av prosjekter finansiert gjennom søyle 1 fremragende forskning i EU-programmene Horisont 2020 og Horisont Europa.¹

Porteføljeanalysen omfatter analyse av dataene, og bildet som framkommer er vurdert opp mot målene for porteføljen. Prosjektene i porteføljen kan være finansiert av porteføljestyret selv, av andre porteføljestyre i Forskningsrådet eller av EU. Finansiering fra Forskningsrådet vises i statistikken som merket andel av årlig disponibelt budsjett, mens finansiering fra EU vises som andel av årlig kontraktsbeløp for norske deltakere.

Porteføljeanalysen er utarbeidet av administrasjonen i Forskningsrådet og er godkjent av ansvarlig avdelingsdirektør.

2. Status og utvikling av porteføljen

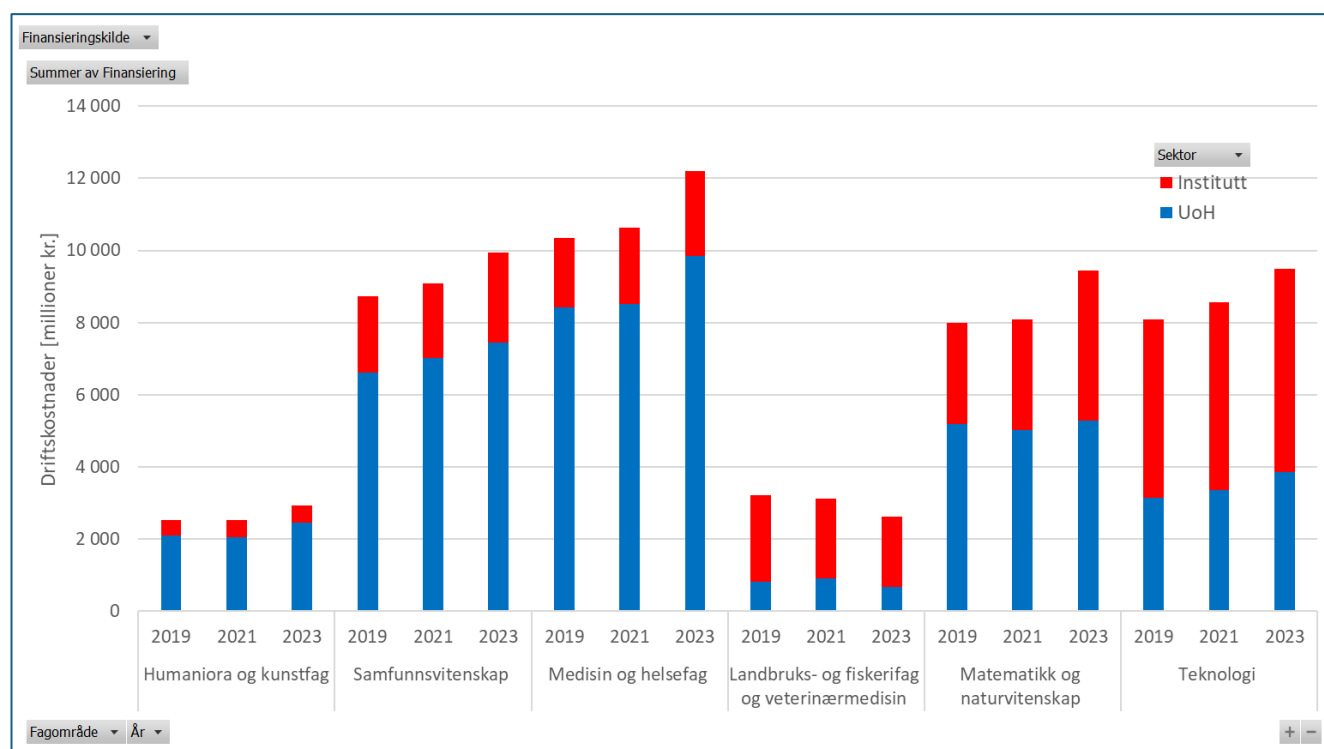
2.1 Om porteføljekområdet Banebrytende forskning

Figur 1 viser driftskostnader for forskning i UH- og instituttsektoren fordelt på fagområder i perioden 2019-2023 (kilde SSB). Den nasjonale statistikken oppdateres hvert andre år og tall for 2023 er de nyeste tilgjengelige. Fra figuren ser vi at alle fagområder bortsett fra Landbruks- og fiskerifag og veterinærmedisin har hatt en økning i driftsutgifter til forskning i denne

¹ Grunnbevilgninger til instituttsektoren er ikke en del av analysen.

perioden. Det foreligger ikke egne tall spesifikt for den banebrytende forskningen i den nasjonale statistikken. Merk at tallene ikke er inflasjonsjustert.

Figur 1. Nasjonale tall for driftskostnader i UH- og instituttsektoren fordelt på fagområder 2019-2023. Mill. kroner. (Kilde SSB)

Nasjonale fagevalueringer

Forskningsrådet evaluerer jevnlig norsk forskning og høyere utdanning for å fremme kvalitet, relevans og effektivitet i forskningen. De nasjonale fagevaluering av biovitenskap (EVALBIOVIT)² og naturvitenskap (EVALNAT)³ ble gjennomført i 2022-2024, mens fagevalueringene av medisin og helsefag (EVALMEDHELSE)⁴, samt matematikk, IKT og teknologi (EVALMIT)⁵ ble gjennomført i 2023-2025. Med disse fire evalueringene er omtrent 80% av norsk forskning evaluert i perioden 2022-2025. Totalt er 680 forskergrupper (ca. 21.000 forskere) og 174 administrative enheter (fakultet, institutt, avdeling, divisjon etc.) evaluert innenfor sektorene UH, institutt og helseforetak. Hovedevalueringsobjektet i disse evalueringene er de administrative enhetene (i motsetning til tidligere fagevalueringer hvor forskergruppene var hovedevalueringsobjektet). Det er utarbeidet separate evalueringsrapporter for hver enkelt forskergruppe og administrativ enhet. I tillegg er det utarbeidet fire

² <https://www.forskningsradet.no/tall-analyse/evalueringer/fag-tema/biovitenskap/>

³ <https://www.forskningsradet.no/tall-analyse/evalueringer/fag-tema/naturvitenskap/>

⁴ <https://www.forskningsradet.no/tall-analyse/evalueringer/fag-tema/medisin-helsefag/>

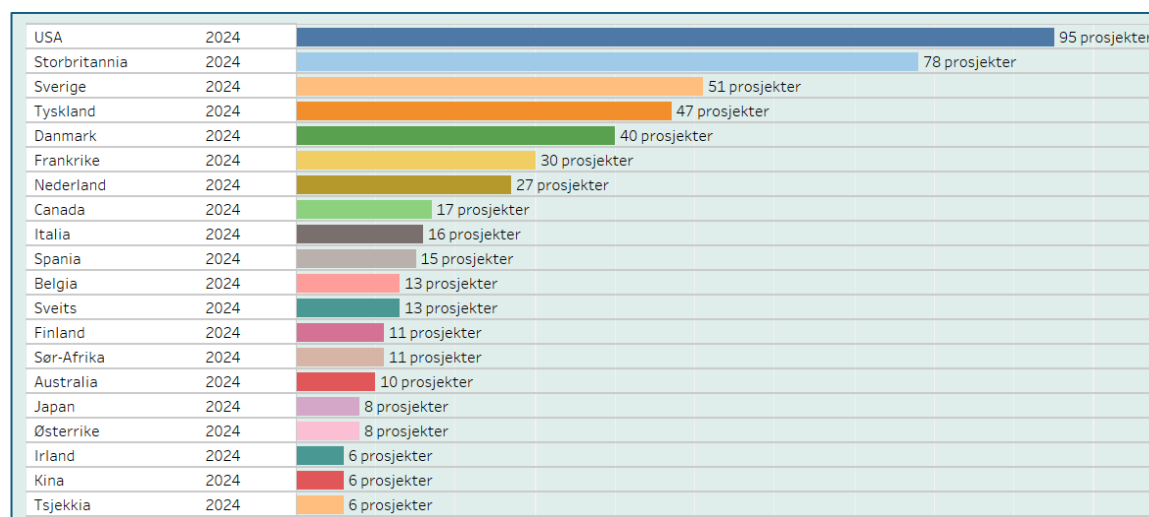
⁵ <https://www.forskningsradet.no/tall-analyse/evalueringer/fag-tema/evaluering-matematikk-ikt-teknologi/>

nasjonale rapporter, en for hver evaluering, med overordnede vurderinger og anbefalinger. I underkant av 400 internasjonale, høyt kvalifiserte eksperter har vært involvert og gitt verdifulle anbefalinger både til de evaluerte miljøene, Forskningsrådet og departementene, sett i et internasjonalt perspektiv. Hovedkonklusjonen er at det er mange forskningsgrupper i Norge som holder høyt nivå, men det er også forskningsgrupper med utfordringer. Spesielt innenfor faget kjemi er tilstanden totalt sett lite tilfredsstillende, til tross for at det finnes sterke miljøer på enkelte delområder.

Internasjonale trender

Krigen i Ukraina og et generelt høyere sikkerhetspolitisk spenningsnivå skaper utfordringer for den banebrytende forskningen som i sin natur er svært internasjonal. Figur 2 under viser antall prosjekter finansiert av Porteføljestyret for Banebrytende forskning som har formell samarbeidsavtale med samarbeidspartnere i utlandet. Figuren viser fordelingen pr. land med seks eller flere prosjekter og viser at USA er det landet flest prosjekter i porteføljen har formelt samarbeid⁶ med.

Figur 2. Antall prosjekter finansiert av Porteføljestyret for Banebrytende forskning som har formell samarbeidsavtale med samarbeidspartnere fra de forskjellige land i 2024. (Kilde Forskningsrådet)

Situasjonen for forskningen i USA, med store kutt i offentlig finansiering av forskning på områder som klima, helse, osv. er utfordrende for mange av prosjektene som inngår i porteføljen og som har samarbeidspartnere i USA. Forskningsrådet har i 2025 iverksatt flere tiltak for å håndtere konsekvensene av endringene i amerikansk forskningspolitikk, og vil koordinere sikring av datasett og lagringskapasitet nasjonalt. Forskningsrådet vil følge tett med på andre europeiske lands erfaringer og eventuelle tiltak som iverksettes internasjonalt, for å sikre datatilgang og lagringskapasitet.

⁶ Med formelt samarbeid menes at det finnes en samarbeidsavtale mellom prosjektansvarlig for prosjektet i Norge og forskningsinstitusjonen det landet det samarbeides med.

2.2 Om porteføljen Banebrytende forskning

Figur 3 viser det økonomiske omfanget av den totale porteføljen for banebrytende forskning i 2024. Totalt utgjorde porteføljen ca. 3,6 mrd. kroner i 2024. Av dette utgjorde porteføljestyrets egne investeringer ca. 34% (1,24 mrd kr), andre porteføljestyres investeringer ca. 46% (1,63 mrd. kr), mens omfanget av EU finansierte prosjekter gjennom Horisont 2020 og Horisont Europa utgjorde ca. 20% (0,7 mrd kr) av totalen. Porteføljestyrets egne investeringer består hovedsakelig av midler bevilget til Forskningsrådet av Kunnskapsdepartementet.

På grunn av overgangen fra netto til brutto⁷ budsjettering i Forskningsrådet i overgangen 2024/25 representerer tallene for 2024 ikke hele aktiviteten i prosjektene som inngår i porteføljen. Tidligere tall for porteføljen frem til og med 2023 og senere tall fra og med 2025 inkluderer tall for 12 måneder og disse vil dermed vise et riktig bilde pr år, mens porteføljen for 2024 kun viser en del av aktiviteten. Nedgangen gjenspeiler derfor ikke en tilsvarende nedgang i aktivitetsnivået i Forskningsrådets portefølje. Forholdet mellom porteføljestyrets egne investeringer og investeringer gjort av andre porteføljestyre kan antas å være riktige, mens EU finansierte prosjekter her vises som en for stor andel fordi denne er for hele året.

⁷ Med virkning fra 1. januar 2025 er Forskningsrådet underlagt de krav som stilles til statlig økonomiforvaltning for bruttobudsjetterte virksomheter. Overgang fra nettobudsjettering til bruttobudsjettering har medført behov for endringer både i regnskapsprosesser og systemoppsett som bla. har medført at fristen for godkjenning og bokføring av inngående faktura var 12. desember, mot medio februar som var tidligere praksis. Endringen medfører at utbetalingene i 2024 er betydelig lavere enn tidligere år og derfor ikke sammenlignbare. Denne nedgangen gjenspeiler derfor ikke en tilsvarende nedgang i aktivitetsnivået i Forskningsrådets portefølje.

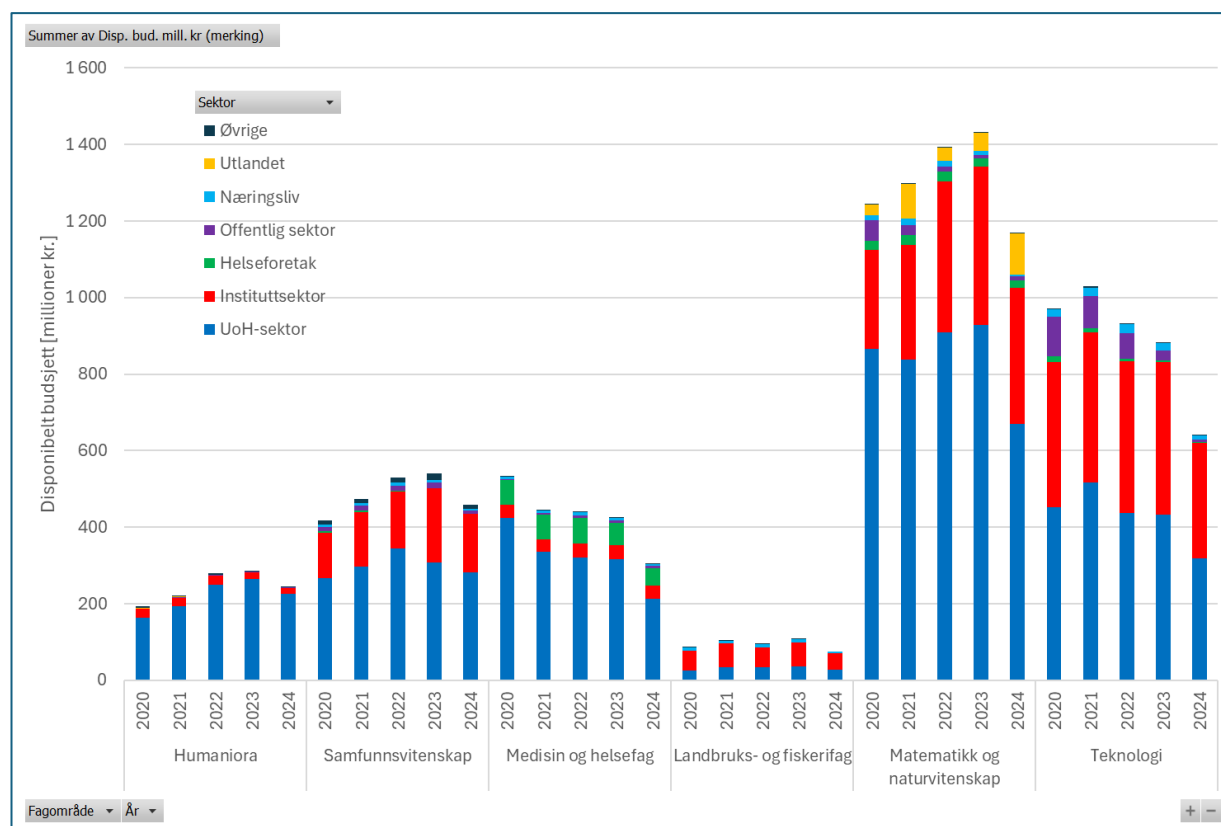

Figur 3. Porteføljen for Banebrytende forskning 2024 fordelt på finansiør. (Kilde Forskningsrådet)

Av de om lag 1,6 mrd kroner i investeringer fra andre porteføljestyrever til den totale Porteføljen for Banebrytende forskning utgjør bidragene fra Forskningssystemet (22%), Muliggjørende teknologier (17%), Energi og transport (17%), Innovasjon (12%) og Klima og miljø (12%) de største andelene.

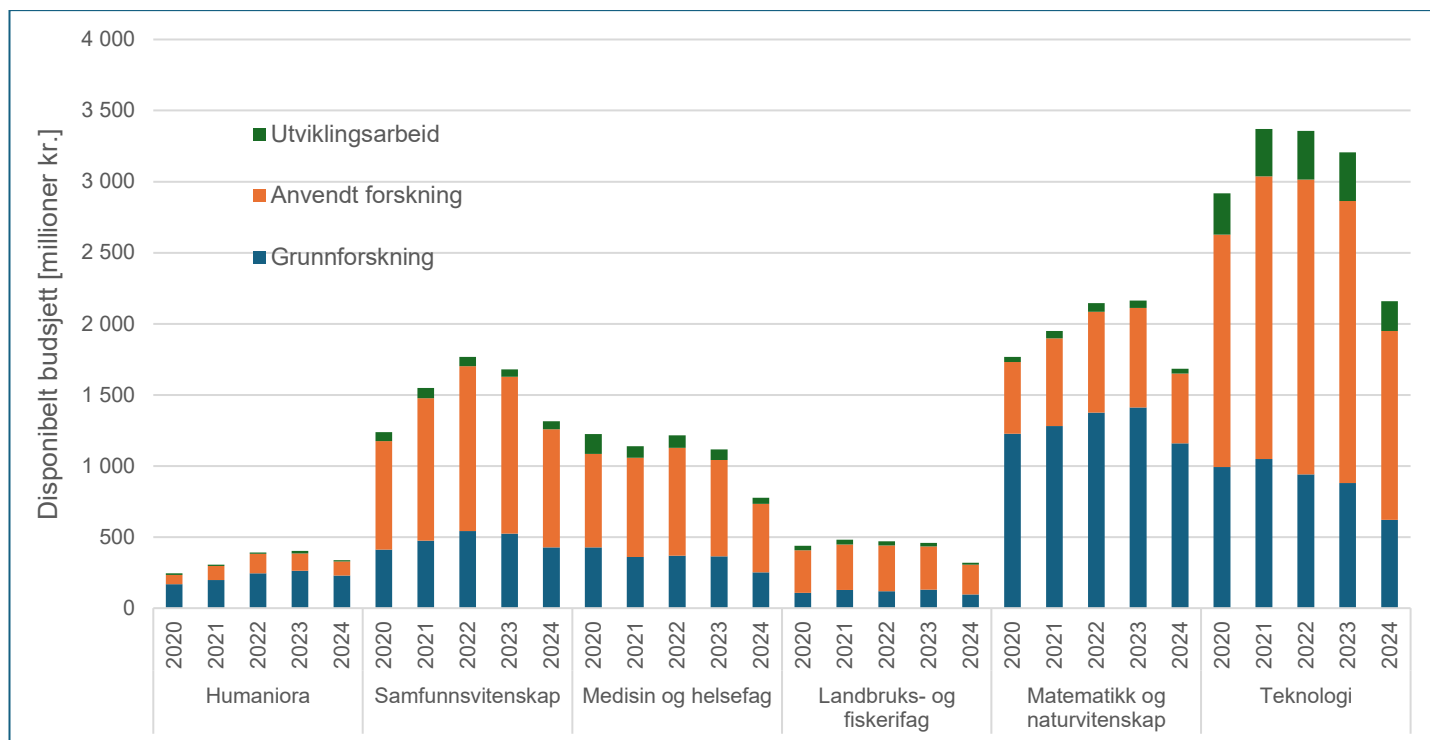
2.3 Porteføljens profil

Figur 4 viser fordelingen av totalporteføljen for banebrytende forskning pr. fagområde i perioden 2020 - 2024. Figuren viser en økning innenfor alle fagområder bortsett fra teknologi og medisin og helsefag i perioden 2020-2023. Merk at tallene for 2024 kun ikke representerer hele perioden (se fotnote 9). Figuren viser også at det er prosjekter innenfor matematikk og naturvitenskap som står for den største innsatsen i Porteføljen for Banebrytende forskning. Her inkluderer matematikk og naturvitenskap også biologi. Prosjekter i UH-sektor (blå søyledel) utgjør den største andelen av porteføljen tett fulgt av instituttsektor.

Figur 4. Porteføljen for banebrytende forskning fordelt på fagområde og sektor i perioden 2020-2024. (Kilde Forskningsrådet)

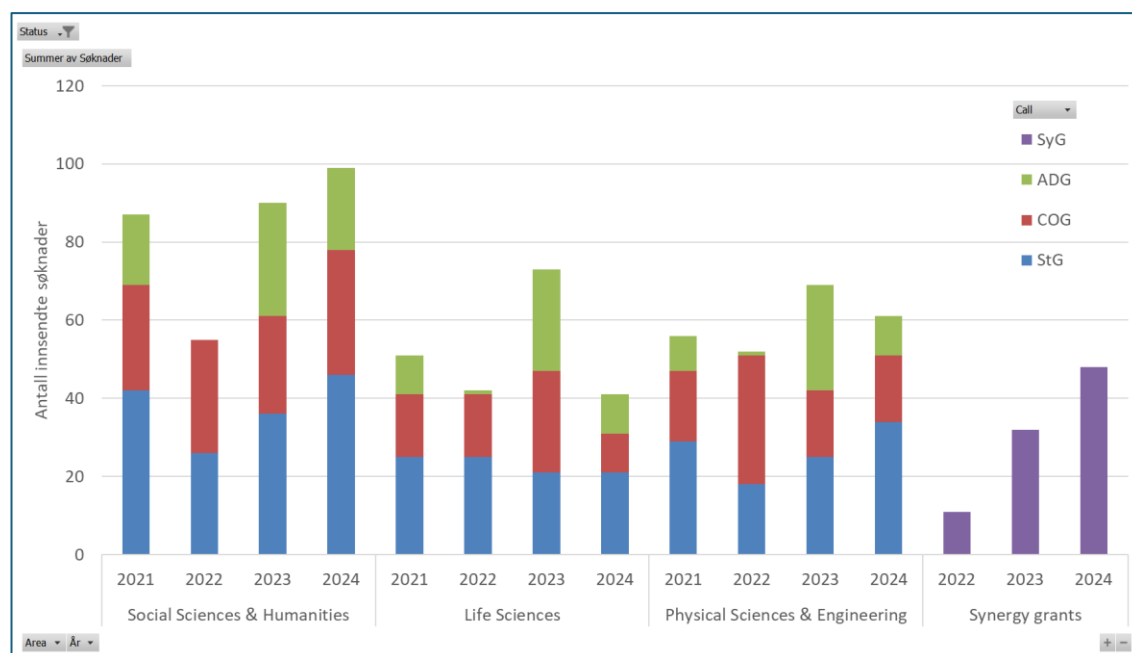
Figur 5 viser fordelingen av hele Forskningsrådets portefølje fordelt på fagområde og forskningsart. Som vi ser av figuren, er fordelingen på fagområder annerledes enn for porteføljen for banebrytende forskning. Den klart største andelen prosjekter ligger her innenfor teknologi. Videre ser vi av figuren at Forskningsrådets innsats innenfor teknologi er størst innen anvendt teknologisk forskning.

Figur 5. Hele Forskningsrådets portefølje fordelt på fagområde og forskningsart i perioden 2020-2024.. (Kilde Forskningsrådet)

EU

EU's forskningsprogrammer Horisont 2020 og Horisont Europa har vært viktige finansierer av norsk forskning inklusive den banebrytende forskningen. Spesielt er søyle 1 som bl.a. inneholder ERC, viktig for denne type forskning. Figur 6 viser antall søknader til ERC (Starting Grant, Consolidator Grant, Advanced Grant og Synergy Grant) i perioden 2021-2024. Figuren viser at det er en økning i antallet søknader til ERC fra norske fagmiljøer selv om det kan variere noe fra år til år for de enkelte søknadstypene.

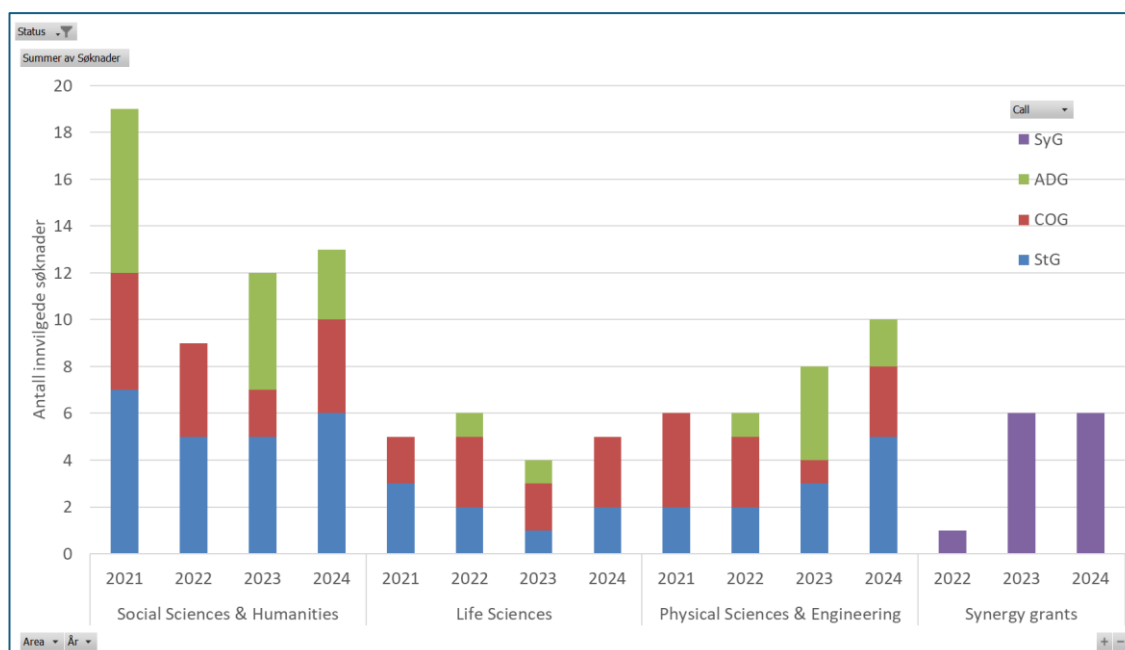
Figur 6. Antall søknader til ERC fra norske forskere pr. fagområde og pr. søknadstype i ERC for perioden 2021-2024. (Kilde Forskningsrådet.)

Norsk returandel i ERC i Horisont Europa var i 2024 på 2,6 prosent, mot 2,5 prosent i 2023. Den økende suksessen i ERC er et resultat av et langsiktig og fokusert arbeid både ved institusjonene og i Forskningsrådet. I perioden 2021-2024 ble det sendt inn 871 søknader fordelt på 13 utlysninger av individuelle grants. 98 prosjekt har fått støtte etter at 11 av utlysningene er ferdigbehandlet. Halvveis i Horisont Europa har norske forskere fått tilnærmet like mange Starting, Consolidator og Advanced grants som i hele Horisont 2020⁸.

ERC behandler søknadene i to trinn. I de fleste individuelle utlysningene i Horisont Europa har det vært færre norske søknader enn snittet som går videre til trinn to og færre som får beste karakter. I Starting og Consolidator utlysningene i 2024 var likevel norske søknader bedre enn snittet både når det gjaldt prosentdel med beste karakter, prosentdel til andre trinn og del av dårligste karakter i trinn en.

Figur 7 viser antall innvilgede søknader til ERC i samme periode. Her varierer det igjen noe fra år til år, men vi kan merke oss at Humaniora og samfunnsvitenskap (HUMSAM)-fagene gjør det meget bra. Matematikk, Naturfag og teknologi (MNT)-fagene har hatt en positiv utvikling i perioden, mens for Livsvitenskap varierer det en del hvor godt de lykkes. Det ser ut som norske forskere totalt sett har lyktes bra med søknader om «Advanced Grants», spesielt innenfor HUMSAM-fagene. Det er grunn til å merke seg at det innenfor livsvitenskap ikke ble innvilget noen søknader om Advanced Grant i 2024. Det samme gjaldt MNT-fagene i 2021, men her er situasjonen blitt bedre i perioden fram mot 2024.

⁸ Horisont 2020 var EUs forskningsprogram i perioden 2014 til 2020, og Horisont Europa strekker seg fra 2021 til 2027.

Figur 7. Antall innvilgede søknader til ERC fra norske institusjoner i perioden 2021-2024. (Kilde ERC og Forskningsrådet.)

Vitenskapelige publikasjoner

Hovedmålet med all forskning er å frembringe ny kunnskap. En viktig del av denne prosessen er formidlingen av kunnskapen til det vitenskapelige samfunnet gjennom publikasjoner. Publisering kan dermed betraktes som en indirekte indikator på produksjonen av ny kunnskap. Mens antallet publikasjoner reflekterer omfanget av den vitenskapelige produksjonen i ulike fagområder, kan siteringer si noe om forskningens innflytelse og relevans.

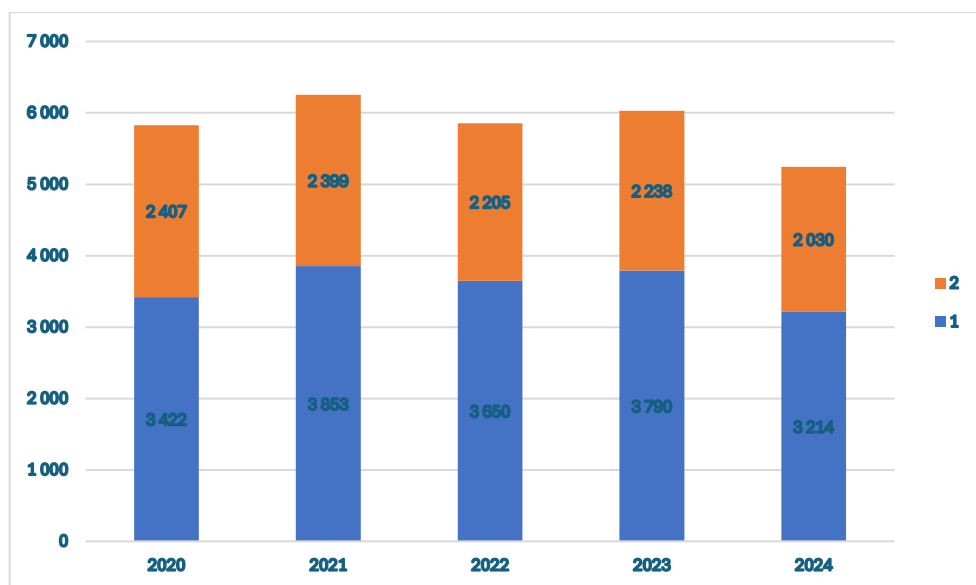
Institusjonene i universitets- og høyskolesektoren, helseforetakene og de fleste instituttene i instituttsektoren registrerer sine publikasjoner i den nasjonale Cristin⁹ databasen. Forskerne ved disse institusjonene er selv ansvarlige for å sørge for at publikasjonene de er forfatter/medforfatter på, er registrert i Cristin. Når publikasjonen kan knyttes til forskning finansiert av Forskningsrådet skal prosjektnummeret (prosjektets nummer i Forskningsrådet) registreres på publikasjonen.

Figur 8 viser antall publikasjoner fra prosjekter i den totale porteføljen for banebrytende forskning som er registrert i Cristin. Tallene varierer litt fra år til år med en topp i 2021, og vi finner et noe lavere antall publikasjoner i 2024 enn i de forgående år. Dette gjenspeiler den nasjonale trenden rapportert i Indikatorrapporten fra 2024¹⁰ hvor det også pekes på at det er en lignende utvikling i EU og USA.

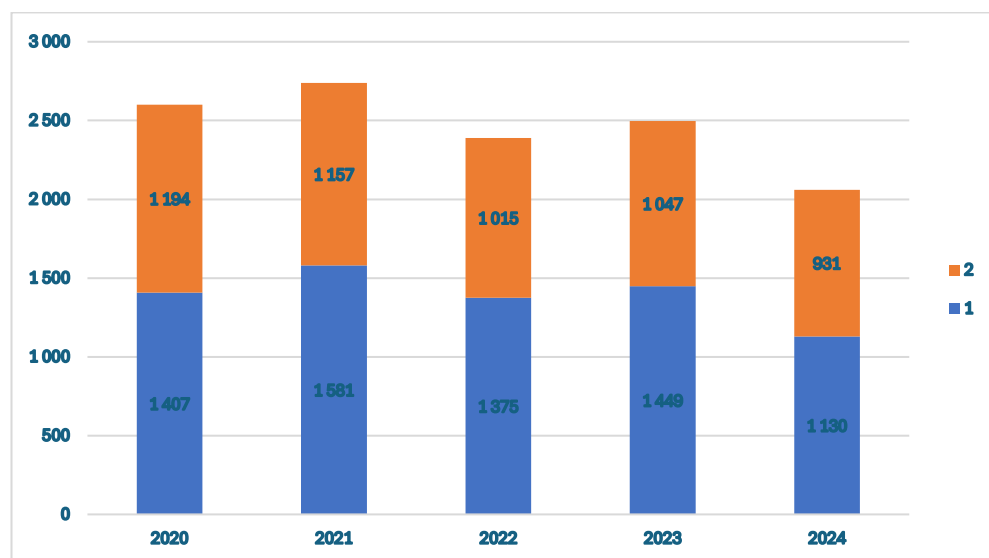
Figur 9 viser antall publikasjoner fra prosjekter finansiert av porteføljestyret selv i samme periode. Utviklingen her er omtrent den samme som i figur 8.

⁹ <https://www.cristin.no/>

¹⁰ <https://www.forskningsradet.no/indikatorrapporten/>

Figur 8. Antall publikasjoner fordelt på nivå 1 og nivå 2 tidsskrifter fra prosjekter i den totale porteføljen for banebrytende forskning i perioden 2020-2024. (Kilde Forskningsrådet og Cristin.)

Figur 9. Antall publikasjoner fordelt på nivå 1 og nivå 2 tidsskrifter fra prosjekter finansiert av Porteføljestyret for Banebrytende forskning (egne investeringer) i perioden 2020-2024. (Kilde Forskningsrådet og Cristin.)

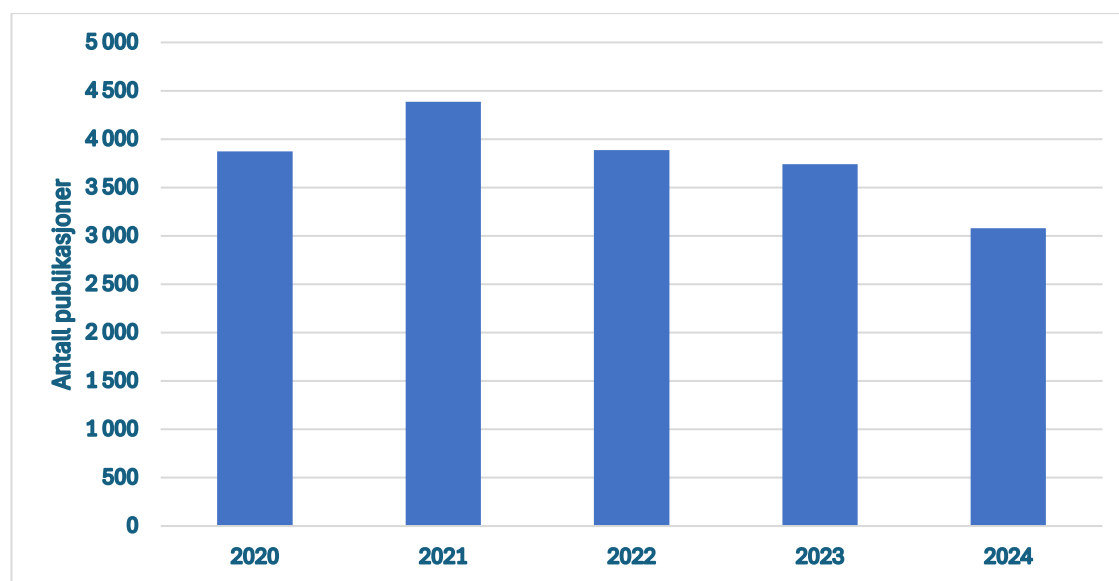
«Open Access» / Åpen publisering

En oversikt over publikasjoner som er publisert med åpen tilgang er ikke direkte tilgjengelig i den nasjonale Cristin-databasen over publikasjoner fra norske forskningsinstitusjoner. Data for publisering i åpne tidsskrifter er tatt fra den globale publiseringsbasen Web of Science

(WoS)¹¹. Merk at dekningsgraden for hvilke publikasjoner som er registrert i WoS, varierer mellom fagområdene. Det er en relativt god dekning innenfor MNT-fagene og medisin- og helsefag. Dekningen innenfor samfunnsvitenskap og spesielt humaniorafagene er dårligere. WoS har også en bedre dekning av tidsskriftsartikler enn av monografier. Videre er publikasjoner skrevet på engelsk bedre dekket enn publikasjoner skrevet på andre språk.

Figur 10 viser antall åpent publiserte publikasjoner fra prosjekter i den totale porteføljen for banebrytende forskning i Forskningsrådet.

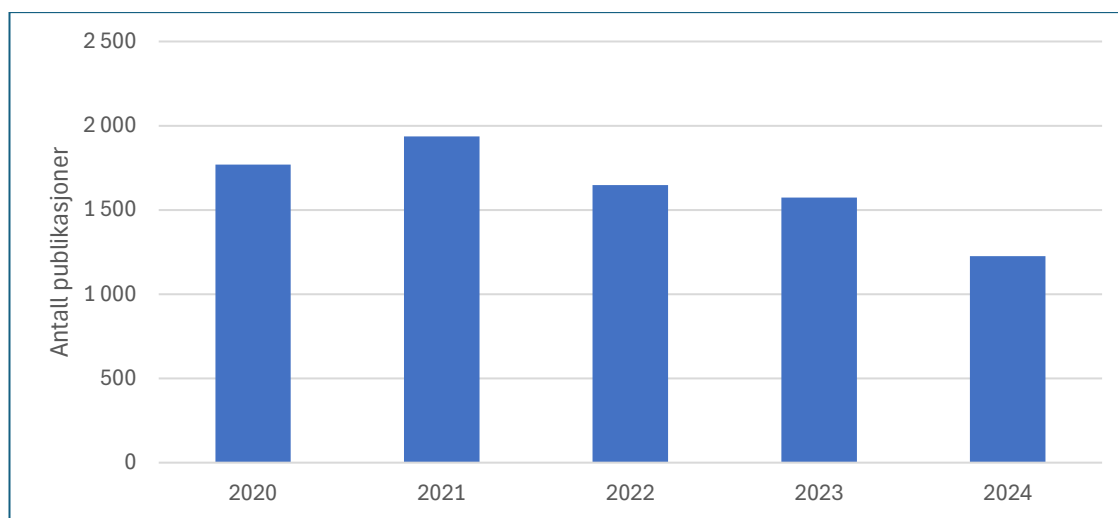

Figur 10. Antall åpent publiserte publikasjoner fra prosjekter i porteføljen for banebrytende forskning i perioden 2020-2024. (Kilde Forskningsrådet og WoS).

Figuren viser en nedgang i antall åpent publiserte publikasjoner fra toppåret 2021 til 2024. Dette gjenspeiler nedgangen i totalt antall publikasjoner i prosjekter i porteføljen, som vist i figur 8 og 9.

Figur 11 viser antall åpent publiserte publikasjoner fra prosjekter finansiert av Porteføljestyret for banebrytende forskning. Fra figuren ser vi den samme nedgangen i antallet publikasjoner fra prosjekter finansiert av porteføljestyret. Igjen gjenspeiler dette nedgangen i det totale antallet publikasjoner fra prosjekter finansiert av Porteføljestyret for Banebrytende forskning i figur 9.

¹¹ <https://clarivate.com/academia-government/scientific-and-academic-research/research-discovery-and-referencing/web-of-science/>

Figur 11. Antall åpent publiserte publikasjoner fra prosjekter finansiert av Porteføljestyret for Banebrytende forskning i perioden 2020-2024. (Kilde Forskningsrådet og WoS).

Siteringer

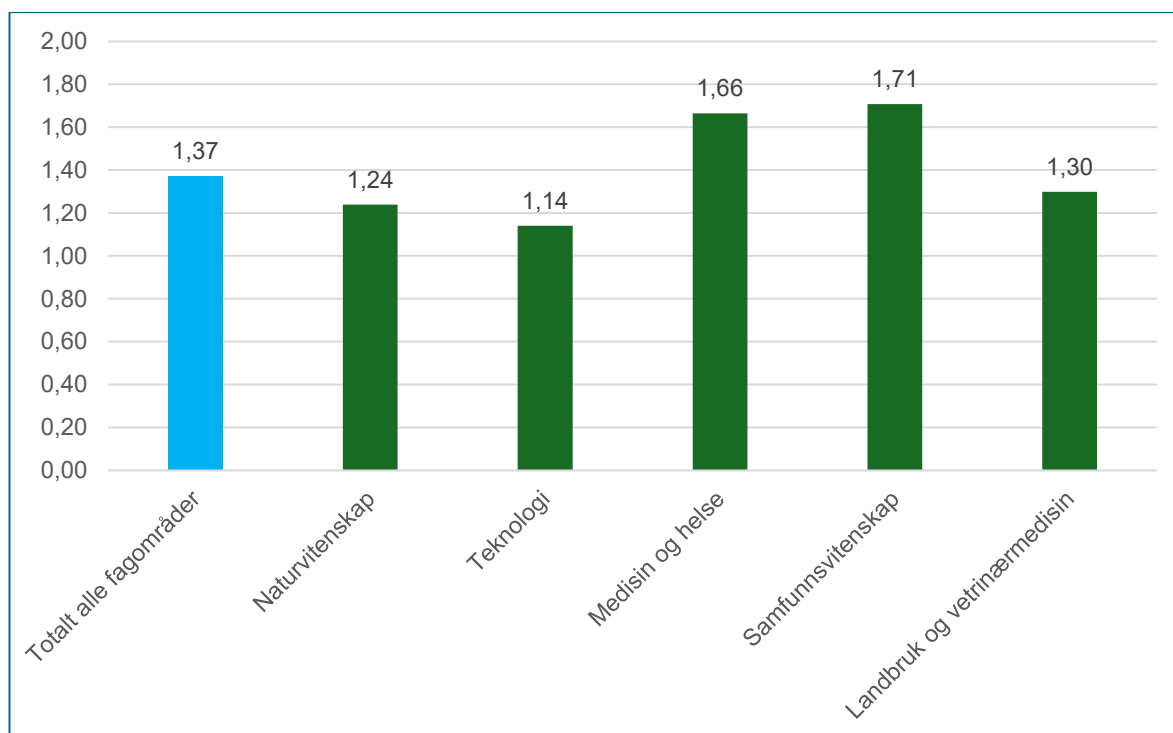
Siteringer er et mye benyttet mål på vitenskapelig gjennomslag. Det er imidlertid viktig å understreke at siteringer ikke sier noe direkte om den vitenskapelige kvaliteten på en publikasjon. Man kan skille mellom flere aspekter av vitenskapelig kvalitet, slik som soliditet, originalitet og vitenskapelig relevans. I den bibliometriske litteraturen er det enighet om at siteringer er et godt mål for vitenskapelig relevans, men det ikke finnes noen direkte korrelasjon med andre aspekter av vitenskapelig kvalitet. Det er vanlig å anta at artikler blir mer eller mindre sitert ut fra hvor stor eller liten innflytelse de får på videre forskning. Siteringer blir derfor ofte benyttet som indikator for vitenskapelig innflytelse.

Siteringsindikatorer finnes ikke i den nasjonale Cristin-databasen over publikasjoner fra norske forskningsinstitusjoner. Siteringsdataene som presenteres i denne porteføljeanalysen, er hentet fra WoS.

Det er vanlig å bruke størrelsesuavhengige mål som siteringsindeks normalisert for år, publiseringstype og fagområde, hvor verdensgjennomsnittet er 1.

Figur 12 viser normalisert siteringsindeks for porteføljen pr. fagområde. Her er det benyttet OECDs inndeling i fagområder. Humaniora-fagene er utelatt fordi publikasjoner innen fagområdet er dårlig dekket av WoS. For de andre fag er samlet normalisert siteringsindeks 1,37 som er betydelig høyere enn verdensgjennomsnittet som er 1.

Figuren viser at alle fagområdene ligger betydelig over verdensgjennomsnittet som er 1. Spesielt ligger samfunnsvitenskap og medisin og helsefag langt over verdensgjennomsnittet med en normalisert siteringsindeks på henholdsvis 1,71 og 1,66. Lavest ligger teknologi med en normalisert siteringsindeks på 1,14, men også her er normalisert siteringsindeks over verdensgjennomsnittet.

Figur 12. Normalisert siteringsindeks for publikasjoner publisert fra prosjekter i porteføljen i perioden 2020-2024 fra prosjekter i porteføljen fordelt på fagområde. OECD fagområder (ekskl. humaniora). (Kilde Forskningsrådet og WoS).

De fleste publikasjoner blir lite sitert eller ikke sitert i det hele tatt, mens noen få oppnår et ekstremt høyt antall siteringer. Høyt siterte artikler brukes gjerne som indikator på «toppforskning» eller «scientific excellence». For alle barometerlandene¹² er det en negativ utvikling i perioden fra 2014. Siteringsraten til Kina, som er den største bidragsyteren til kunnskapsproduksjonen i verden, har økt markant de siste årene. Kinesisk forskning var tidligere relativt lite sitert, men dette er ikke lenger tilfellet. Siden endringer i den normaliserte siteringsindeksen i en viss forstand er et «nullsumspill», vil en økning for noen land innebære en nedgang for andre. I tilfellet med Kina, som er en så stor global aktør, påvirker dette siteringsindeksen til alle verdens øvrige land negativt (kilde: Indikatorrapporten¹³).

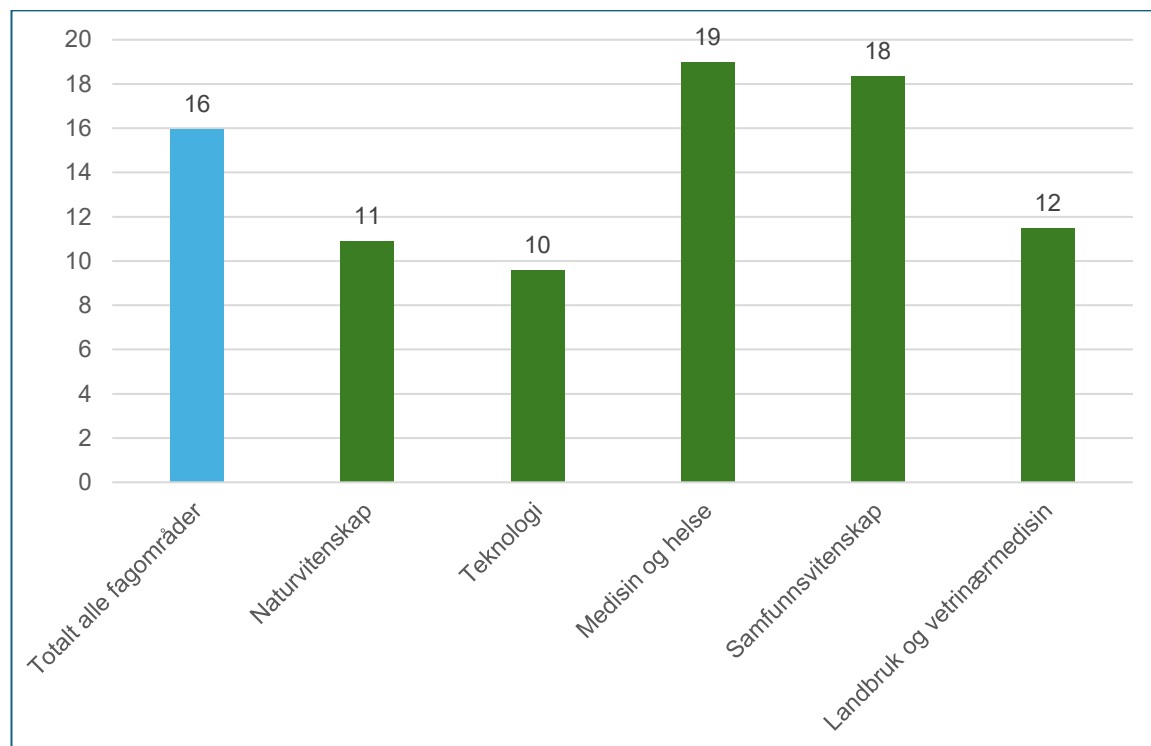
Figur 13 viser andel publiserte publikasjoner fra norske forskningsmiljøer i perioden 2020-2024 som er blant de 10 % mest siterte i sitt fagfelt i samme publikasjonsår. Samlet for alle fagområdene er 16% av de vitenskapelige artiklene fra prosjekter i porteføljen (registrert i WoS) blant de 10% mest siterte innenfor sitt fagområde. Humaniora er igjen utelatt fordi publikasjoner innen fagområdet er dårlig dekket av WoS. Figuren viser igjen at norske publikasjoner spesielt innenfor samfunnsvitenskap og medisin og helsefag har godt gjennomslag i internasjonal forskning.

¹² Barometerlandene er de nordiske landene Danmark, Finland og Sverige, i tillegg til Nederland og Østerrike. Barometerlandene har mange likhetstrekk med Norge, og er dermed land det er naturlig at vi sammenlikner oss med.

¹³ <https://www.forskningsradet.no/indikatorrapporten/>

En mer detaljert beskrivelse av vitenskapelig publisering i Norge med sammenligning med andre land og mer detaljert informasjon på institusjonsnivå finnes i Indikatorrapporten, publisert 2024.

Figur 13 Prosentandel av vitenskapelige artikler fra prosjekter i porteføljen som er blant de topp 10% mest siterte i perioden 2020 – 2024. OECD fagområder (ekskl. humaniora). (Kilde Forskningsrådet og WoS).

Siteringer i policy-dokumenter og patenter

Siteringer av forskningsartikler i policy-dokumenter og patenter kan gi informasjon om hvorvidt forskning finansiert av Forskningsrådet er relevant for henholdsvis politikkutvikling og forretningsutvikling i næringslivet. En analyse av alle Forskningsrådsfinansierte publikasjoner i perioden 2019-2023 viser at 31 prosent av Forskningsrådets prosjekter har minst en sitering i et policy-dokument (kilde: Overton.io) mens 1,8 prosent av publikasjonene er sitert i et patent (kilde: Derwent Innovations Index).

Tabell 1 gir en oversikt over prosjekter og publikasjoner sitert i offentlige policy-dokumenter.

Tabell 1 gir en oversikt over prosjekter og publikasjoner sitert i offentlige policy-dokumenter. (Kilde Forskningsrådets årsrapport for 2024).

Research area	Total projects	Total pubs	Share of pubs with policy citations	Share of projects with policy citations	Max policy citations per project	Most highly cited project	Funding source	Project
TOTAL	4322	37945	11 %	31 %	109	262700	SFF	Centre for Fertility and Health , Senter for fr
Natural sciences	1130	11904	8 %	28 %	50	223257	SFF	Centre for Biodiversity Dynamics (CBD)
Technology	1126	10620	4 %	16 %	31	257660	FME	The Research Centre on Zero Emission Ne
Social Sciences	989	6258	26 %	54 %	56	262675	SFF	Centre for Experimental Research on Fairm
Medicine & Health	539	6179	12 %	33 %	109	262700	SFF	Centre for Fertility and Health , Senter for fr
Agriculture & Fisheries	317	1595	14 %	31 %	15	262308	FFL	FoodSMaCK - Spectroscopy, Modelling &
Humanities	215	1466	5 %	16 %	5	223265	SFF	Center for Multilingualism in Society across
Other	8	13						

Tabell 2 viser antall patentsiteringer fra prosjekter finansiert av Forskningsrådet og nasjonalt i offentlige policy-dokumenter og patenter i perioden 2019-2023.

Tabell 2. Antall patentsiteringer fra prosjekter finansiert av Forskningsrådet og nasjonalt i patenter i perioden 2019-2023. (Kilde Forskningsrådets årsrapport for 2024).

Patentsiteringer Forskningsrådet 2019 - 2023				Patentsiteringer nasjonalt 2019 - 2023			
	Antall publ	Antall patentsiteringer	Andel publ sitert i patenter		Antall publ	Antall patentsiteringer	Andel publ sitert i patenter
Alle fag	34 100	626	1,8 %	Alle fag	123 426	1 731	1,4 %
Samfunnsvitenskap	6 286	5	0,1 %	Samfunnsvitenskap	27 318	48	0,2 %
Fysisk vitenskap	9 921	108	1,1 %	Fysisk vitenskap	24 494	266	1,1 %
Livsvitenskap	11 198	322	2,9 %	Livsvitenskap	37 541	826	2,2 %
Ingeniørfag og teknologi	9 943	217	2,2 %	Ingeniørfag og teknologi	31 859	608	1,9 %
Medisin og helsefag	5 828	164	2,8 %	Medisin og helsefag	34 292	595	1,7 %

Fra tabellene ser vi at det er betydelige forskjeller mellom fagområdene. I samfunnsvitenskap har om lag halvparten av prosjektene et dokumentert bidrag til policy-utvikling gjennom en sitering, men kun en relativt liten andel publikasjoner som er sitert i patenter. Teknologifagene har en motsatt profil med et relativt høyt antall patentsiteringer, men en lavere andel publikasjoner med policysiteringer. Medisin og helsefag hevder seg godt på begge områder med en høy andel patentsiteringer og nest høyeste andel prosjekter med dokumentert bidrag til policy-utvikling. Naturvitenskap, landbruk og fiskeri ligger noe under gjennomsnitt både for policy-siteringer og patentsiteringer. For humaniora mangler vi data for patenteringer, mens andelen prosjekter med dokumentert policyrelevans ligger på nivå med Teknologifagene. Datakilden for policysiteringer har imidlertid hovedvekt på forskningsartikler med et begrenset utvalg av norske policy-dokumenter. Dette gir sannsynligvis et skjevt bilde av humanioras betydning for politikkutvikling.

Det er verdt å legge merke til at grunnforskningssatsinger som Sentre for fremragende forskning (SFF) gir betydelige bidrag til policy-utvikling. I fire av seks fagområder er det mest siterte prosjektet et SFF, mens et Forskningssenter for miljøvennlig energi (FME) topper statistikken for Teknologifagene.

3. Vurdering av måloppnåelse

I porteføljeplan for Banebrytende forskning er det satt følgende mål for porteføljen:

Mål 1: Porteføljen skal bidra til flere verdensledende forskningsmiljøer

Mål 2: Forskningsmiljøene innenfor porteføljen utfører langsiktig, grunnleggende forskning som bidrar til å flytte forskningsfronten

Mål 3: Kunnskap, funn og resultater fra banebrytende forskning skal deles og tas i bruk

3.1 Mål 1: Flere verdensledende forskningsmiljøer

Mål 1: Porteføljen skal bidra til flere verdensledende forskningsmiljøer

Nedgangen i antall vitenskapelige publikasjoner fra prosjekter i porteføljen i perioden 2021-2024 gir grunn til bekymring. Dette er en del av en nasjonal trend som samsvarer med utviklingen i EU land og USA. Nedgangen kan tolkes som en nedgang i total vitenskapelig produksjon fra prosjekter i porteføljen. Den ser ikke ut til å påvirke måloppnåelsen så langt, men kan på sikt føre til dårligere måloppnåelse.

Vitenskapelige artikler fra prosjekter i porteføljen har en samlet normalisert siteringsindeks på 1,37 hvor verdensgjennomsnittet er 1. Dette er et relativt høyt siteringsnivå som er akseptabelt for porteføljen.

Andelen vitenskapelige artikler fra prosjekter i porteføljen som er blant de 10% mest siterte innenfor sine fagområder, må sies å være god. Dette gir en indikasjon på at vitenskapelige artikler fra prosjekter i porteføljen har et godt gjennomslag internasjonalt.

Spesielt samfunnsvitenskap og medisin og helsefag har en høy siteringsindeks og en relativt stor andel artikler som er blant de 10% mest siterte.

Antall innvilgede søknader til ERC har hatt en positiv utvikling i perioden 2021-2024. Resultatene fra 2024 utlysningene i 2024 for Starting og Consolidator grants gir grunn til optimisme for norske søknader til ERC.

Totalt sett vurderes måloppnåelsen for mål 1 som god.

3.2 Mål 2: Grunnleggende forskning som flytter forskningsfronten

Mål 2: Forskningsmiljøene innenfor porteføljen utfører langsiktig, grunnleggende forskning som bidrar til å flytte forskningsfronten

Måloppnåelsen for mål 2 er knyttet til de samme indikatorene som for mål 1. Nedgangen i antall vitenskapelige publikasjoner fra prosjekter i porteføljen i perioden 2021-2024 gir grunn til bekymring. Imidlertid gir de andre indikatorene grunn til optimisme.

Hovedkonklusjonen fra de 4 fagevalueringene som er gjennomført, er at det er mange forskningsgrupper i Norge som holder høyt nivå, men at det også er forskningsgrupper med utfordringer. Tilstanden er mest utfordrende innenfor faget kjemi hvor situasjonen er beskrevet som lite tilfredsstillende, til tross for at det finnes sterke miljøer på enkelte delområder innen kjemi.

Totalt sett vurderes måloppnåelsen for mål 2 som god innenfor de fleste fagområder, med forbehold om situasjonen innenfor deler av kjemi.

3.3 Mål 3: Kunnskap, funn og resultater deles og tas i bruk

Mål 3: Kunnskap, funn og resultater fra banebrytende forskning skal deles og tas i bruk

Oversikten over siteringer i policy-dokumenter og patenter viser at resultater fra den banebrytende forskningen både deles og tas i bruk. Hvordan kunnskapen og resultatene tas i bruk, er noe forskjellig for de ulike fagområdene. Spesielt interessant er det at SFF-prosjekter ser ut til å være de mest siterte prosjektene i offentlige policydokumenter.

Nedgangen i antall åpent publiserte vitenskapelige publikasjoner som følger nedgangen i vitenskapelige publikasjoner, gir grunn til bekymring.

Måloppnåelsen for mål 3 anses totalt sett som god.

4. Oppsummering og videre anbefalinger

Publikasjoner og siteringer som er diskutert i kapittel 2 og 3, er i stor grad resultater av investeringer gjort før Porteføljestyret for Banebrytende forskning ble etablert. Selv om både FRIPRO- og SFF-ordningene har eksistert en stund, har spesielt FRIPRO vært gjennom store endringer de siste årene. Spesielt overgangen fra faste søknadsfrister til løpende søknadsbehandling og innføringen av karantene, kan påvirke effekten av ordningene som ligger i FRIPRO.

Porteføljestyrets tiltak for å understøtte den banebrytende forskningen og for nå å målene beskrevet i porteføljepanen¹⁴ ble styrket gjennom en ekstra tildeling fra Forskningsrådets styre for 2025. I behandlingen av den reviderte investeringsplanen for 2025 besluttet porteføljestyret å komplementere utlysningene i FRIPRO og SFF med 7 nye utlysninger. Disse utlysningene representerer prioriteringer og tiltak porteføljestyret har definert i porteføljepanen. Under er en liste over alle utlysninger i regi av Porteføljestyret for Banebrytende forskning med referanse til prioritering og tiltak i porteføljepanen. Eks. P1a refererer til porteføljepanens prioritering 1, tiltak a.)

- SFF (P1a)
- Erfarne forskere (P1b)
- Toppforskere (P1f)
- Kvalifiserte ERC-søknader (P1h)

¹⁴ <https://www.forskningsradet.no/siteassets/portefoljer/banebrytende-forskning/portefoljeplan-for-banebrytende-forskning.pdf>

- Radikale forskningsideer (P2a)
- Tidlig karriere (P4a)
- Internasjonal mobilitet (P4b)
- Ta banebrytende forskning i bruk-Kommersialisering-Verifisering (P5d)
- Ta banebrytende forskning i bruk-Kommersialisering-Kvalifisering (P5d)
- Fellesutlysninger humaniora (P6b)
- Forskerskoler (kun 2025) (P6c, d)
- Nettverkssamarbeid (kun 2025) (P6c, d)
- HERA (Internasjonalt samarbeid) (P3a, P6b)

Med de nye utlysningene i 2025 har porteføljestyret utlysninger knyttet til alle de økonomiske tiltakene i porteføljeplanen. Dette er viktig fordi porteføljeplanens prioriteringer og tiltak viser hvordan porteføljestyret ønsker å nå porteføljeplanens mål. Merk at porteføljeplanens mål er direkte knyttet til målene i Forskningsrådets strategi. Måloppnåelse i Forskningsrådets strategi er dermed direkte koblet til måloppnåelse av porteføljeplanens mål.

Det er for tidlig å si noe om effekten av de samlede tiltakene i porteføljeplanen på måloppnåelse i denne analysen. Framtidige porteføljeanalyser vil se nærmere på effekten av tiltakene.

Videre framover anbefales det at de tiltak som er iverksatt, opprettholdes og i noen tilfeller styrkes, før det etableres nye satsinger. Eventuelle nye satsinger bør innrettes mot å følge opp de fire fagevalueringene som nettopp er gjennomført, samt å bidra til å håndtere konsekvenser som følge av situasjonen for forskning i USA.

Sak PS-BF 47/25

Oppfølging av fagevalueringer

Til	Ansvarlig Direktør	Saksbehandler	Vedlegg
Porteføljestyret for banebrytende forskning	Petter Helgesen	Petter Helgesen, Marianne Grønsleth, Hilde D Grindvik Nielsen og Rebecca Ronke	1. Oppsummering av den nasjonale EVALMEDHELSE rapporten 2. Oppsummering av den nasjonale EVALMIT rapporten
Fra			
Områdedirektør Benedicte Løseth			

DRØFTINGSSAK

Forslag til vedtak	Porteføljestyret slutter seg til planene for videre oppfølging av de fire fagevalueringene EVALBIOVIT, EVALNAT, EVALMEDHELSE og EVALMIT. Administrasjonen tar med seg porteføljestyrets synspunkter og innspill i det videre arbeidet med oppfølgingen i 2026 og 2027. Det henvises i den sammenheng blant annet til satsingsforslag 2027 sak PS-BF 48/25.
---------------------------	--

Kort bakgrunn	Fagevalueringene av livsvitenskap og naturvitenskap og teknologi er gjennomført som fire evalueringer i perioden 2022-25. De nasjonale rapportene for fagevalueringene av biovitenskap (EVALBIOVIT) og naturvitenskap (EVALNAT) ble lansert hhv. 14. mars og 5. april 2024. Det henvises i den sammenheng til Sak PS-BF 15/24. Tilsvarende ble de nasjonale rapportene for evalueringen av matematikk, IKT og teknologi (EVALMIT) og for medisin og helsefag (EVALMEDHELSE) lansert hhv 7.april og 8.april 2025, ref. Sak PS-BF 32/25. I tillegg har alle evaluerte forskergrupper og administrative enheter fått tilsendt en egen evalueringsrapport. Porteføljestyret har tidligere drøftet oppfølging av fagevalueringene basert på funn og anbefalinger i de nasjonale rapportene fra EVALBIOVIT og EVALNAT, se Sak PS-BF 09/25. Det ble på den bakgrunn iverksatt noen oppfølgingstiltak allerede før lanseringen av de to siste evalueringene. Denne saken beskriver kort hovedfunn fra de to siste evalueringene, EVALMEDHELSE og EVALMIT, og gir deretter status og videre plan for oppfølgingsarbeidet.
----------------------	--

Hvorfor saken fremmes til dette møtet	Saken fremmes til dette møtet for å gi status på oppfølgingstiltakene som allerede er innført i Forskningsrådet og for å få innspill på plan og prosess for det videre arbeidet.
--	--

Hovedpunkter	Fagevaluering av biovitenskap og naturvitenskap ble gjennomført i 2022-2024, mens fagevaluering av medisin og helsefag, samt matematikk, IKT og teknologi ble gjennomført i 2023-2025. Med disse fire evalueringene er omtrent 80% av norsk forskning evaluert. Totalt er 680 forskergrupper og 174 administrative enheter (fakultet, institutt, avdeling, divisjon etc) evaluert innenfor sektorene UH, institutt og helseforetak¹, noe som utgjør rundt 21 000 forskere. De administrative enhetene er i disse evalueringene hovedevalueringsobjektet (i motsetning til de tidligere evalueringer hvor forskergruppene var hovedevalueringsobjektet). Det er utarbeidet separate evalueringsrapporter for hver enkelt forskergruppe og administrative enhet. I tillegg er det utarbeidet fire nasjonale rapporter, en for hver evaluering, med
---------------------	--

¹ Deltakende administrative enheter fra helseforetakene er i EVALMEDHELSE definert som en egen sektor.

overordnede vurderinger og anbefalinger. I underkant av 400 internasjonale, høyt kvalifiserte eksperter har vært involvert og gitt verdifulle anbefalinger til de evaluerte miljøene, Forskningsrådet og departementene, sett i et internasjonalt perspektiv.

Forskningsrådet har fokus på anbefalinger gitt i de nasjonale rapportene i oppfølgingsarbeidet. Den enkelte institusjon vil derimot i hovedsak se på anbefalinger og kommentarer i deres egen evalueringsrapport.

Vedlegg 1 og 2 oppsummerer hovedanbefalingene fra de nasjonale rapportene for hhv EVALMEDHELSE og EVALMIT og gir samtidig administrasjonens kommentarer til dem på samme måte som det ble gjort for de to første evalueringene i Sak PS-BF 09/25.

Institusjonenes egen oppfølging av fagevalueringene

Institusjonene mottok evalueringsrapporter for egen enhet og deres tilhørende forskergrupper omtrent samtidig med lanseringen av de nasjonale rapportene. Det ble noe tid etter sendt ut spørreundersøkelser til enhetene om deres planer for egen oppfølging med svarfrist ca 5 måneder etter at de mottok rapportene. Svarene fra de administrative enhetene som deltok på EVALMIT og EVALMEDHELSE, er akkurat kommet inn. Det første inntrykket er at mange enheter synes rapporten de har fått er, er svært nyttige og vil bruke anbefalingene i sitt arbeid med utvikling av egen forskningsstrategi. Det er blant annet pekt på at de vil bruke anbefalingene i arbeidet med strategisk nyrekruttering relatert til generasjonsskifte, opplegg for unge talenter og balanse mellom forskning og undervisning.

Forskningsrådets oppfølging av fagevalueringene

I Sak PS-BF 10/25 revidert investeringsplan 2025 ble det vedtatt å sette av 100 mill kr til oppfølging av de fire fagevalueringene gjennom to nye utlysninger, en for nettverk og en for forskerskoler. Begge utlysningene ble forbeholdt forskergrupper som deltok i en av de fire evalueringene. Utlysningene etterspør konkret samarbeid mellom forskergrupper på tvers av administrative enheter og institusjoner med sikte på større grad av samordning og samarbeid i forskningen, styrke strategiske satsinger og posisjonere norsk forskning for deltakelse internasjonalt. Dette er i tråd med de generelle anbefalingene i alle de fire nasjonale evalueringene. Søknadsfrist for begge utlysningene var i juni 2025. Det kom mange relevante søknader til begge utlysningene. Det planlegges å legge frem sak om tildeling for nettverksutlysningen i porteføljestyrets møte i november i år og sak om forskerskoletildeling i møtet i desember.

Det er i 2025 også flere andre nye utlysninger i regi av porteføljen som følger opp anbefalinger i de nasjonale rapportene. Det gjelder følgende utlysninger:

Utllysning	Anbefalinger i nasjonale evalueringsrapport
Stimulering til søkning til ERC (60 mill kr)	Flere av rapportene peker på behov for internasjonalt samarbeid og finansiering
Radikale forskningsideer i tidlig karriere (30 mill kr)	Flere rapporter peker på behov for fornyelse og rekruttering
Toppforskere (stort forskerprosjekt med samarbeid – 160 mill kr)	Flere rapporter peker på behov for å samordne forskningsinnsats og styrke samarbeidet mellom forskergrupper
Ta forskning i bruk – kvalifisering og verifisering (30 mill kr)	Behovet for å ta grunnleggende forskning i bruk er blant annet nevnt i EVALBIOVIT

Planer for videre oppfølgingsarbeid i Forskningsrådet

Kunnskapsdepartementet forventer at Forskningsrådet bruker resultatet av fagevalueringene i arbeidet med investeringer og i sitt rådgivningsarbeid. Dette ble direkte uttrykt i etatsstyringsmøtet mellom KD og Forskningsrådet i juni 2025. Forskningsrådet har allerede benyttet resultater fra EVALMIT direkte i oppdraget med kunnskapsgrunnlaget for vurdering av sensitive teknologier (KFAST). Administrasjonen har nå avtalt snarlig videre dialog med Kunnskapsdepartementet om anbefalingene og oppfølgingen av evalueringene. Det er enighet om også å inkludere andre relevante departement i denne dialogen.

I Forskningsrådets administrasjon er det innledet en intern dialog mellom representanter for relevante porteføljer om oppfølging av mer fagspesifikke anbefalinger i de nasjonale rapportene. Det vil nedsettes et oppfølgingsutvalg i administrasjonen i inneværende måned på tvers av avdelinger som skal se på alle de fire evalueringene. Målsettingen er at det vil foreligge en oppfølgingsplan for de fire evalueringene i løpet av 6-12 måneder som kan få bred tilslutning i Forskningsrådet. Porteføljestyret vil bli orientert om dette arbeidet på et senere tidspunkt.

Noen av anbefalingene fra de nasjonale komiteene er så tydelige at det allerede er startet arbeid om hvordan de kan følges opp. Dette gjelder blant annet anbefalingen om å utarbeide nasjonale fagstrategier, spesielt fremhevet innenfor biovitenskap, og strategi og konkrete tiltak for å styrke deler av norsk kjemiforskning.

Å utvikle en nasjonal fagstrategi er en stor og omfattende prosess og krever både et eget oppdrag fra regjeringen og stor medvirkning fra aktører utenfor Forskningsrådet. Stortinget behandlet behovet for en egen strategi for livsvitenskap våren 2025. Det ble ikke flertall for et konkret forslag om å utarbeide en slik strategi samtidig som mange på Stortinget og i forskningssektoren ser behovet for det. Det er naturlig å diskutere dette behovet videre i Forskningsrådet også som del av oppfølgingen av fagevalueringene. Forskningsrådets administrasjon arbeider nå med å se på et konkret satsingsforslag til 2027 budsjettet for styrking av norsk kjemiforskning. Målsettingen er at dette i så fall skal være en fellessatsing med flere porteføljer involvert i satsingen. Forslaget er omtalt i Sak PS-BF 48/25 Satsingsforslag 2027 og vil utformes i tråd med porteføljestyrets vedtak i Sak PS-BF 33/25 Strategiske veivalg for utvikling av porteføljen.

Forberedelse / prosess

Administrasjonen har utviklet saken på bakgrunn av resultatene fra de fire fagevalueringene og oppfølgningstiltak som allerede er iverksatt

Videre saksgang

Administrasjonen tar med seg Porteføljestyrets innspill i det videre arbeidet med oppfølging av fagevalueringene. Administrasjonen vil komme tilbake med flere forslag til oppfølgningstiltak for de fire fagevalueringene på et senere tidspunkt.

Oppsummering og kommentarer til den nasjonale evalueringsrapporten for medisin og helsefag (EVALMEDHELSE 2023-2025)

Den nasjonale rapporten for EVALMEDHELSE kommer med fem hovedanbefalinger:

Hovedanbefaling: Bedre koordinering av forskningsfinansiering for å øke konkurranseevnen til medisinsk og helsefaglig forskning i Norge	Komiteen foreslår at dette iverksettes ved: → Samle ressurser, unngå dobbeltarbeid ANSVAR: Sektorene, gjerne i dialog med Forskningsrådet → Øk basisfinansieringen for mindre høyere utdanningsinstitusjoner og helseforetak ANSVAR: UH og HF-sektor i samarbeid med Forskningsrådet → Fremme virtuelle nettverk for samarbeid ANSVAR: Forskningsrådet → Muliggjøre langsiktig planlegging med flerårige sykluser ANSVAR: Forskningsrådet	Administrasjonens vurdering: For implementering av flere av de foreslåtte tiltakene forutsetter det bred involvering, dialog og samarbeid mellom sektorene og Forskningsrådet. Flere av tiltakene er tiltak som også evt krever et politisk vedtak for en evt implementering av tiltaket/ene. Forskningsrådet kan med sine virkemidler bidra til bedre koordinering av forskningsfinansiering til norsk medisinsk og helsefaglig forskning.
Hovedanbefaling: Øke konkurranseevnen til norsk medisinsk og helsefaglig forskning ved å fokusere på målrettede programmer på tvers av administrative enheter og organisasjoner, og koble disse til internasjonal toppforskning.	Komiteen foreslår at dette iverksettes ved: → Finansier langsiktige, effektdrevne programmer ANSVAR: Forskningsrådet → Oppmuntre til tverrsektorielt samarbeid ANSVAR: Forskningsrådet og sektorene → Øke internasjonal finansiering ANSVAR: Forskningsrådet → Engasjere industrien, spesielt ANSVAR: Forskningsrådet, sektorene	Administrasjonens vurdering: De foreslåtte tiltakene må diskuteres i og med sektoren. Sektorene kan gjøre en god del selv ved å ta et større eget initiativ til å engasjere industrien. Forskningsrådet kan bidra med virkemidler som fremmer økt engasjement. F. eks. det foreslåtte tiltaket om å oppmuntre til tverrsektorielt samarbeid er noe som også kan ivaretas/styrkes ved å være et krav i utlysningene i Forskningsrådet.
Hovedanbefaling: Gjør medisinsk og helsefaglig forskning mer attraktiv for unge og/eller utenlandske forskere, og utvikle klare karriereveier for forskere.	Komiteen foreslår at dette iverksettes ved: → Tydelige karriereveier og støtte til postdoktorer ANSVAR: Sektorene, Forskningsrådet → Redusere språkbarrierer for å tiltrekke seg talenter	Administrasjonens vurdering: For implementering av de foreslåtte tiltakene under denne hovedanbefalingen har sektorene et hovedansvar. Forskningsrådet kan gjennom sine virkemidler f.eks. bidra til å rekruttering av talenter og evt med insentivordninger til

	ANSVAR: Sektorene, Forskningsrådet. → Insentiver til forskning i avsidesliggende regioner ANSVAR: Sektorene, Forskningsrådet → Forbedre mangfold og lederoppfølger ANSVAR: Sektorene, Forskningsrådet	forskning i regioner. Siste eksempel forutsetter kanskje også en politisk beslutning (?).
Hovedanbefaling: Utvikle et nasjonalt koordineringssystem for alle helseregistrene, hvilket vil være unikt i et internasjonalt perspektiv.	Komiteen foreslår at dette iverksettes ved: → Harmonisering av standarder og på tvers av registre, tilgang til data i sanntid ANSVAR: Sektorene, Forskningsrådet → Fremme semantisk, teknisk og juridisk interoperabilitet ANSVAR: Sektorene, Forskningsrådet → Behandle som nasjonal infrastruktur ANSVAR: Forskningsrådet → Fremme forbedringer i forskning og omsorg ANSVAR: Sektorene, Forskningsrådet	Administrasjonens vurdering: For disse foreslåtte tiltakene kan Forskningsrådet være en bidragsyter, men hovedansvaret for implementering av anbefalingen ligger hos sektorene/FHI og Helseregister.
Hovedanbefaling: Øke samfunnseffektene av medisinsk og helsefaglig forskning og formidle effektene.	Komiteen foreslår at dette iverksettes ved: → Økt støtte til program, behovsdrivet forskning ANSVAR: Forskningsrådet → Styrk interessentenes engasjement ANSVAR: Forskningsrådet, sektorene → Kommuniser forskning bredt ANSVAR: Forskningsrådet, sektorene → Forbedre integrering av retningslinjer og industri ANSVAR: Sektorene, Forskningsrådet	Administrasjonens vurdering: Forskningsrådet kan og gjør allerede må av det som foreslås under denne hovedanbefalingen. Det betyr selvsagt ikke at vi ikke kan bli bedre.

Generell tilbakemelding: Åpen forskning og brukerinvolvering	Komiteen påpeker spesielt: → Datadeling er underutviklet ANSVAR: Forskningsrådet → Brukermedvirkning er inkonsekvent ANSVAR: Forskningsrådet, sektorene → Åpen forskning må integreres i finansiering og prosjektdesign ANSVAR: Forskningsrådet, sektorene	Administrasjonens vurdering: Her kan og gjør Forskningsrådet allerede mye av det som foreslås. Sektorene har selv et hovedansvar i å få implementert åpen forskning ved egen institusjon. Forskningsrådet må gjøre en vurdering av Forskningsrådet arbeid med brukermedvirkning.
Strategiske prioriteringer Styrke internasjonalt lederskap	Komiteen foreslår at dette iverksettes ved: → Konsolidere under felles mål ANSVAR: Sektorene, Forskningsrådet → Utnytte dataressurser ANSVAR: Sektorene, Forskningsrådet → Bygge givende og inkluderende forskerkarrierer ANSVAR: Sektorene, Forskningsrådet	Administrasjonens vurdering: Tiltakene er i hovedsak sektorenes Ansvar, men Forskningsrådet kan evt bidra til styrking av internasjonalt lederskap gjennom nåværende og evt nye virkemidler.

Tilbakemelding fra leder av den nasjonale komiteen professor Martin Ingvar, Karolinska Institutet

- Gå sakte frem, men med tydelig kommuniserte mål
- Norge er posisjonert til å forbedre seg internasjonalt hvis det tas modige grep
- Nøkkelen er koordinering, samarbeid og riktige karriereveier
- Invester i strategisk infrastruktur og samfunnsrelevans
- Harmonisering av konsept/semantikk/standarder på tvers av helseregistrene
- Langsom rebalansering til 50/50 konkurransefinansiering (over 5–7 år) og harmonisering mellom Forskningsrådet og Helseforetak/Departementer/Andre Nasjonale Kilder
- Fremme internasjonal deltakelse

Dette gjør institusjonene i dag:

Basert på informasjon innhentet gjennom en spørreundersøkelse til deltakende administrative enheter august 2025 er tilbakemeldingene på spørsmålet om hvilke anbefalinger institusjonene planlegger å følge opp innenfor egen enhet/institusjon følgende:

- **Styrking av forskningsmiljøer:**
Flere enheter planlegger å styrke forskningsmiljøer av høy kvalitet og økt ekstern finansiering. Dette inkluderer rekruttering av unge lovende forskere til førsteamanuensis-stillinger og utvikling av karriereveier.

- **Innovasjon og samarbeid:**

Det er fokus på innovasjon via SPARK og industrisatsing, samt økt samarbeid med industri og internasjonale partnere. Nettverksbygging og utvidelse av nettverk med kompetanse som ikke er tilgjengelig i dag er også prioritert.

- **Strategisk arbeid:**

Mange enheter bruker evalueringen som grunnlag for strategiarbeid, budsjettprosesser og utvikling av handlingsplaner. Dette inkluderer utvikling av forskningsstrategier med lengre tidsperspektiv og bedre utnyttelse av helsedata og forskningsinfrastruktur.

- **Tverrfaglighet og brukermedvirkning:**

Fokus på tverrfaglighet og brukermedvirkning er viktig for flere enheter. Dette innebærer insentivordninger for etablering av interdisiplinære forskningsprosjekter og bedre kommunikasjon av forskningsaktivitet.

Oppsummering og kommentarer til den nasjonale evalueringsrapporten for matematikk, IKT og teknologi (EVALMIT 2023-2025)

Dette vedlegget oppsummerer administrasjonens kommentarer til anbefalingene i nasjonal rapport og prosess for videre oppfølging og oppfølgingstiltak.

Evalueringskomiteen anbefaler følgende hovedtiltak for å styrke forskningen innenfor matematikk, IKT og teknologi (MIT), hvorav noen av områdene må håndteres på mer enn ett nivå.

1. Øk norsk MIT-forsknings evne til å reagere på og sette i gang endringer i tide, som svar på endringer i teknologi og behov; skap ny forskningskapasitet i betydelig skala der det trengs, for eksempel når det gjelder å ta igjen AI-feltet
2. Ivareta grunnlaget for MIT ved å øke støtten til grunnleggende forskning, spesielt innenfor matematikk, uten å redusere innsatsen i anvendt arbeid
3. Gjennomgå nasjonale mål med hensyn til å øke forskningsintensiteten i nyere deler av høyere utdanningssystemet, og etabler mekanismer som kobler sammen nye og etablerte institusjoner og forskningsgrupper for å styrke kapasiteten
4. Viderefør og styrk det politiske målet om å øke deltakelsen i EUs rammeprogram
5. Gjennomgå effekten av policyer for å redusere kjønnsulikhet i forskning til dags dato og reduser kjønnsulikhet gjennom karrierestøtte til kvinnelige forskere; undersøk policy-konsekvensene av å øke rekrutteringen til forskningsmiljøet fra utlandet

Administrasjonens respons på anbefalingene:

1. I fagevalueringen er det påpekt at forsknings- og innovasjonssystemet må gå lenger enn å tilpasse seg inkrementelle endringer slik det har gjort de siste tiårene, og mot mer fleksibelt og raskt kunne håndtere mer radikale endringsbehov. Dette vil primært være institusjonenes ansvar, men Forskningsrådet kan bidra i omstillingen ved å være tidlig ute med relevante utlysninger.

Forskningsrådet tildeler gjennom ordningene FRIPRO og SFF midler til nyskapende forskningsprosjekter, men i mange tilfeller vil institusjonene måtte posisjonere seg med egne ressurser før de kan nå opp i konkurransen om disse midlene. Forskningsrådets tematiske utlysninger, som i stor grad er spesifisert i tildelingsbrevene fra departementene, er ofte rettet mot aktuelle samfunnsproblemer og finansierer derfor i stor grad anvendt forskning. Noen utlysninger er også rettet mot oppbygging av grunnleggende kunnskap. Forskningsrådet bør vurdere balansen mellom anvendt og grunnleggende forskning i tematiske utlysninger.

Tiltak hittil i Forskningsrådet:

- i) *Utlysning av 100 millioner kroner til oppfølging av fagevalueringer, som er fordelt på:*
 - a. *Utlysning av nasjonale forskerskoler med fokus på nye forskningsbehov. (Hver forskerskole har en ramme på 16 millioner kroner over 8 år).*
 - b. *Utlysning av støtte til nettverksaktiviteter gjennom søknadstypen Koordinerings- og støtteaktivitet. Formålet med denne søknadstypen er blant annet å finansiere planlegging av, samarbeid om og koordinering av FoU-aktiviteter, og i utlysningen er det lagt vekt på samarbeid og koordinering rettet mot nye forskningsbehov.*
- ii) *En annen utlysningen som også er relevant og iverksatt er den nye utlysningen om radikale forskningsideer, se beskrivelse under punkt 2.*
- iii) *Når det gjelder å bygge opp ny forskningskapasitet innenfor kunstig intelligens, er Regjeringens KI-milliard nå i 2025 fordelt og det er besluttet å opprette seks nasjonale forskningssentre i størrelsesorden 75-200 millioner kroner. KI-sentrene skal ha fem års varighet og oppstart i 2025. Det er også nylig lansert en ny satsing på kvanteteknologi.*

2. Det er viktig å sørge for at fagfelt med hovedsakelig anvendt forskning også har en solid basis i grunnforskning. Rapporten peker på at forskningsutøvere innenfor disse fagfeltene i Norge bør derfor i større grad prioritere grunnforskning, uten at det går utover anvendt forskning for å tjene sitt samfunnsoppdrag. Dette innebærer at forskere må søke mer midler til grunnforskning gjennom både nasjonal (FRIPRO) og EU (ERC) finansiering. Forskningsrådet bør vurdere om porteføljen inneholder tilstrekkelig finansiering for grunnleggende forskning og annen lav-TRL-forskning spesielt for anvendte felt.

Tiltak hittil i Forskningsrådet:

- i) Ny utlysning i 2025: 160 millioner kroner til toppforskere – store Forskerprosjekter for å utvikle verdensledende forskningsmiljøer
- ii) Ny utlysning i 2025: 60 millioner kroner for å stimulere til flere verdensledende forskningsmiljøer og til å øke antall søknader til ERC
- iii) Ny utlysning av 30 millioner til radikale forskningsideer i 2025. I første omgang innføres dette for forskere tidlig i karrieren – 2-7 år etter doktorgrad med plan om å utvide til alle karrieretrinn senere. Planlagt støttebeløp per prosjekt er 0,5-2 millioner kroner, og prosjektene kan ha en varighet på 4-12 måneder. Finansieringen vil være det første leddet i trinnvis finansiering i FRIPRO, hvor prosjektlederen senere kan søke om et større FRIPRO-prosjekt og bli prioritert for finansiering for dette. Dette tiltaket vil kunne dekke noe av behovet for å øke antall små og mellomstore prosjekter innenfor grunnleggende forskning i MIT relaterte fag, spesielt ren matematikk

3. Når det gjelder denne anbefalingen er det naturlig at institusjonene selv i samarbeid med KD følger opp. Rapporten viser til hva som kjennetegner vellykkede forskningsmiljøer innenfor MIT, og fremhever forskjeller i ytelse blant ulike grupper av forskningsutøvere. Mens større grupper i etablerte organisasjoner ofte presterer godt, har historie, finansiering, skala og noen ganger plassering uheldige konsekvenser for forskere i mindre og nyere organisasjoner, til tross for at enkelte forskningsgrupper i slike organisasjoner likevel presterer sterkt. Rapporten peker på et par måter å adressere ulikhetene i ressurser, omfang og ytelse. Dette ligger utenfor Forskningsrådets område, men institusjonene selv kan identifisere og etablere forskningssamarbeid innenfor spesifikke felt eller underfelt der etablerte forskningsinstitusjoner veileder nyere institusjoner/organisasjoner. Svensk erfaring har vist at dette kan være produktivt, for eksempel å knytte KTH med Mid-Sweden University i tremasse- og papirteknologi og Lund med Blekinge i digital signalbehandling.

Tiltak i Forskningsrådet: Ingen videre aksjoner fra Forskningsrådet er nødvendig. Her ligger hovedansvaret på KD og institusjonene selv.

4. I den nye geopolitiske konteksten, er det stadig viktigere for forskningsgrupper og organisasjoner å etablere og opprettholde tilstedeværelse i internasjonale nettverk. Dette gir tilgang til og deltakelse i vitenskapelig fremskritt og utvider tilgangen til industrien fra nasjonalt til internasjonalt nivå. Forskere kan operere innenfor miljøene som definerer FoU-agendaer, standarder og normer. Det øker også muligheten for å skape allianser for å få tilgang til finansiering. Selv om Norge har lyktes godt innenfor deler av EUs rammeprogram, er målet ikke nådd innenfor MIT-fagområdene i ERC. Her har institusjonene selv ansvar og det jobbes flere steder med å få større suksess i EUs rammeprogram.

Tiltak hittil i Forskningsrådet:

- i) Ny utlysning i 2025 60 millioner kroner for å stimulere til flere verdensledende forskningsmiljøer og til å øke antall søknader til ERC. ERC mottar langt flere toppvurderte søknader enn de har midler til å finansiere. Som et tilleggsinsentiv til norske forskningsmiljøer for å søke ERC, vil Forskningsrådet i en treårig prøveordning innvilge to ERC-søknader per år – ett Starting Grant og ett Consolidator Grant.
- ii) Utlysning av nettverksstøtte som nevnt under punkt 1 i). Denne utlysningen omfatter bl a mulighet for etablering av samarbeid med relevante internasjonale forskergrupper og posisjonering for å ha en ledende rolle i Horisont Europa-søknader og andre internasjonale prosjektsøknader.
- iii) Forskningsrådet jobber kontinuerlig med å mobilisere miljøene gjennom sine NCP'er (National Contact Point), og her kan man vurdere å prioritere og fokusere innenfor domenet Physical Sciences and Engineering i samarbeid med miljøene.

5. Det er fremdeles behov for å redusere kjønnsulikhet i forskningen. MIT-feltene er kjent internasjonalt for å ha en spesielt sterk kjønnsubalanse. Dette må følges opp av universitetene og forskningsinstituttene. I tillegg bør også KD følge utviklingen av og se på konsekvensene av økt andel ikke-norske forskere innenfor disse fagområdene. Forskningsrådet har gjennom BALANSE-programmet støttet arbeidet med å fremme likestilling innenfor academia. Forskningsrådet kan følge opp eventuelle funn fra dette programmet med hensyn på faktorer som ser ut til å motvirke kjønnsbalanse, f.eks. i utlysningstematikk eller formelle krav til søknader.

Forskningsrådet har også laget en egen veileder: *Anbefalinger & tiltak for bedre kjønnsbalanse i academia* (2019).

Tiltak i Forskningsrådet:

- 1) *BALANSE-programmet har allerede relevante aktiviteter*
- 2) *I FRIPRO har vi moderat kjønnsprioritering*
- 3) *I SFF har vi kjønnskrav og moderat kjønnskvotering*

Sak PS-BF 48/25

Satsingsforslag 2027

Sak PS-BF 48/25

Til	Ansvarlig Direktør	Saksbehandler	Vedlegg
Porteføljestyret for Banebrytende forskning	Petter Helgesen	Harald H. Simonsen, Berit. Sundby Avset	1. Radikale forskningsideer 2. Styrking av norsk kjemiforskning 3. Stimulere til å ta banebrytende forskning i bruk
Fra			
Områdedirektør Benedicte Løseth			

DRØFTINGSSAK

Forslag til vedtak Porteføljestyrets innspill og kommentarer tas med i det videre arbeidet med satsingsforslagene.

Kort bakgrunn Som en del av arbeidet med Forskningsrådets budsjettforslag for 2027 skal det utarbeides forslag til satsinger for 2027. Innenfor Banebrytende forskning har administrasjonen utarbeidet tre forslag.

Hvorfor saken fremmes til dette møtet Forskningsrådets styre skal behandle budsjettforslag med satsinger for 2027 i sitt møte i oktober før de sendes til de respektive departementene. Som del av administrasjonens arbeid med satsingsforslagene, legges forslagene innenfor porteføljestyrets ansvarsområde, frem for drøfting i dette møtet. Porteføljestyret bes både om å gi innspill til de tre forslagene og til prioritering mellom dem. Disse innspillene vil bli tatt med i det videre arbeidet med forslagene før de går til Forskningsrådets styre til endelig behandling i oktober.

Hovedpunkter Utgangspunktet for satsingsforslagene er at de skal bidra til å følge opp Langtidsplanen for forskning og høyere utdanning, regjeringens mål for Forskningsrådet og Forskningsrådets strategi.

Det er utarbeidet 3 forslag til satsinger for 2027 som er innenfor porteføljestyrets ansvarsområde, se vedlegg 1-3. Forslagene følger opp prioriteringer og tiltak i porteføljeplanen for Banebrytende forskning.

Radikale forskningsideer

Forslaget om radikale forskningsideer (vedlegg 1) er innrettet mot å utvide den eksisterende satsingen på radikale forskningsideer for tidlig karriere til også å gjelde erfarne forskere. I tillegg foreslås det å sette av egne midler til et søknadsbasert steg 2 for forskere som har gjennomført et vellykket steg 1.

Forslaget vil bidra til Mål 1 "Porteføljen skal bidra til flere verdensledende forskningsmiljøer", Mål 2 "Forskningsmiljøer innenfor porteføljen utfører langsiktig, grunnleggende og nyskapende forskning av høy kvalitet som bidrar til å flytte forskningsfronten. Spesifikt vil satsingen følge opp Porteføljeplanens prioritering 2 «Porteføljestyret vil fremme spesielt nyskapende forskningsideer» og tiltak a) «Vurdere bruk av et virkemiddel for finansiering av radikale og banebrytende forskningsideer».

Styrking av norsk kjemiforskning

Forslaget om styrking av norsk kjemiforskning (vedlegg 2) er innrettet mot å følge opp fagevalueringen av norsk naturvitenskap (EVALNAT). Konklusjonen er at situasjonen for norsk kjemiforskning i dag er lite tilfredsstillende, selv om det finnes noen sterke forskningsgrupper og fagmiljøer. Evalueringen peker på at kjemi og kjemisk forskning er inne i en ond spiral hvor lave studenttall ved universitetene fører til svak finansiering av kjemimiljøene som igjen svekker forskningsmiljøene ytterligere. Det foreslås en særskilt forskningssatsing på kjemiforskning i Norge rettet mot de delene av kjemi som fagevalueringen viser det er størst behov for å styrke. Ifølge den nasjonale evalueringsrapporten dreier seg særlig om organisk kjemi, analytisk kjemi, miljøkjemi og biokjemi.

Forslaget vil bidra til Mål 1 "*Porteføljen skal bidra til flere verdensledende forskningsmiljøer*", Mål 2 "*Forskningsmiljøene utfører nyskapende forskning av høy kvalitet som bidrar til å flytte forskningsfronten*" og Mål 3 "*Kunnskap, funn og resultater fra banebrytende forskning skal deles og tas i bruk*". Spesifikt vil satsingen følge opp Porteføljeplanens prioritering 6 «Porteføljestyret vil stimulere til fagutvikling» og tiltak c) «Følge opp fagevalueringene for naturvitenskap og teknologi (EVALNAT og EVALMIT)».

Stimulere til å ta banebrytende forskning i bruk

Forslaget om å stimulere til å ta banebrytende forskning i bruk (vedlegg 3) er innrettet mot å styrke utlysningene av kommersialisering verifikasjon og kvalifisering. Det anses at det er et potensiale for å ta banebrytende forskning i bruk utover det som er mulig å sette i gang gjennom utlysningene i 2025 og 2026. Det innebærer at det både er behov for å gjøre satsingen varig og å styrke den.

Forslaget vil bidra til Mål 3 "*Kunnskap, funn og resultater fra banebrytende forskning skal deles og tas i bruk*". Spesifikt vil satsingen følge opp Porteføljeplanens prioritering 5 «Porteføljestyret vil legge til rette for at forskning tas i bruk» og tiltak d) «Bidra til at ideer, skapt i SFF eller andre sentre, tas videre til anvendelse og innovasjon».

Forberedelse / prosess

Saken er forberedt av administrasjonen.

Videre saksgang

Administrasjonen vil jobbe videre med satsingsforslagene som en del av arbeidet med budsjettforslag 2027. Forskningsrådets styre vil i sitt møte i oktober beslutte hvilke av satsingsforslagene som skal sendes videre til Kunnskapsdepartementet som en del av budsjettforslag 2027.

Vedlegg 1

Radikale forskningsidéer

Hva er problemet og hva vil vi oppnå?

Ny viten oppstår ofte på uventede måter og på områder det er umulig å forutsi. Samtidig kan slike forskningsidéer være for umodne eller for radikale til å nå opp i konkurransen om forskningsmidler i ordinære utlysninger med tradisjonell fagfellebehandling. Dette kan føre til manglende vitenskapelig og faglig fornyelse i den frie, grunnleggende forskning men vil også ha konsekvenser for fornyelse av anvendt forskning, næringsutvikling og politikkutforming.

Radikale forskningsidéer kan ofte oppfattes som for risikable til at det er riktig å tildele et 3-4 årig stort forskningsprosjekt til dem. Forskningsrådet har inntil 2025 i liten grad hatt egne finansieringsordninger for å teste ut særlig dristige forskningsidéer i prosjekter med avgrenset varighet og omfang. Både norske forskere og internasjonale fageksperter har pekt på dette i ulike sammenhenger og foreslått stegvis finansiering som et egnet virkemiddel.

Hvilke tiltak er relevante?

Porteføljen for banebrytende forskning fikk et handlingsrom i 2025 budsjettet. 30 mill. kr av handlingsrommet ble satt av til en pilot-utlysning for spesielt radikale og kreative prosjektideer for forskere i tidlig karriere. I denne utlysningen kan forskeren få opptil 2 mill. kr for en periode på inntil 12 måneder til å teste ut sine mest kreative og dristige forskningsidéer. Det er utarbeidet nye behandlingsregler og -rutiner for denne utlysningen. Søknadene blir fagfellevurdert, men med færre vurderingskriterier og prosess særlig tilpasset utlysningens målsetting.

De første prosjektene vil bli innvilget i slutten av 2025. Dette er det første trinnet i det vi ser på som en stegvis finansiering av radikale idéer. Det har vært svært stor interesse for utlysningen i sektoren, og Forskningsrådet har fått veldig gode tilbakemeldinger på dette tiltaket. Samtidig etterlyses det en ordning som også er åpen for erfarne forskere og mulighet for finansiering av et trinn 2.

Tiltak 1 er å gjøre den nåværende pilotordningen varig og samtidig utvide den til å omfatte forskere på alle karrieretrinn. Det foreslås å sette av 50 mill. kr årlig til denne satsingen.

Fra 2027 vil det være behov for midler til Trinn 2 i den stegvise finansieringen. Vi ser for oss at dette skal være øremerkede midler som er forbeholdt prosjektforslag som viderefører suksessfulle Trinn 1 prosjekter. Forskeren sender inn en søknad til en av de ordinære utlysningene i FRIPRO og søknaden vil bli vurdert etter samme kriterier. En øremerking av midler vil sikre at noen prosjekter basert på radikale idéer blir videreført og at de ikke taper i konkurransen med prosjekter som ekspertene vurderer som «tryggere». Tiltak 2 er at det settes av 60 mill. kr som er øremerket trinn 2 finansiering.

Hvilke prinsipielle spørsmål reiser tiltakene?

Ingen kjente

Hvilke tiltak anbefales, og hvorfor?

Vi anbefaler at begge tiltak gjennomføres. Den eksisterende pilotutlysningen er et målrettet tiltak for å gi forskere tidlig i karrieren muligheten til å teste ut grensesprengende forskningsidéer. Midlene fordeles på relativt mange prosjekter/forskere og forventes å gi relativt høy innvilgelsesandel og styrker mulighetene for fremragende forskere tidlig i karrieren. Tiltaket støtter derfor opp om

Regjeringens ønske om å videreutvikle Norges forskningsråds virkemidler rettet mot unge forskertalenter. (Tiltak i KDs Strategi for forskerrekruttering og karriereutvikling, s 20).

Utvidelsen til å gjelde alle forskere ser vi som hensiktsmessig for å utnytte kreative og originale idéer til forskere på alle erfaringsnivåer. Selv om forskere i fast stilling i UH-sektor og høy andel forskningstid har en viss frihet til å forfølge radikale ideer, så kan det være behov for finansiering av driftskostnader, eller for frikjøp fra undervisning for dem som har lav andel forskningstid. Forskere i instituttsektoren har dessuten generelt lite tilgjengelig tid til egeninitiert forskning uten finansiering.

Det er viktig at de som får vellykkede resultater i pilot-prosjektet får sjansen til å konsolidere sin forskerkarriere gjennom å videreføre resultatene i neste prosjekt. Derfor er tiltak 2 også anbefalt.

Betydningen av verdensledende forskning for å nå målene om konkurransekraft, innovasjonsevne og bærekraft er vektlagt av Regjeringen i LTP (Kap 2.3). For å kunne hevde seg i forskningsfronten trengs også risikovilje. Tiltaket retter seg mot prosjekter heftet med usikkerhet, men som også har stort potensial for å gi vidtrekkende effekter.

Hva er de positive og negative virkningene av tiltakene, hvor varige er de, og hvem blir berørt?

Dedikerte midler for å stimulere forskere på alle karrieretrinn til å forfølge sine radikale forskningsideer, vil være et viktig signal om at det er verdt å satse på en fremtid innenfor forskning (Tiltak 1 og 2).

Med lavere budsjetttrammer per prosjekt vil flere få midler, vi sprer risikoen og får testet ut flere ideer (Tiltak 1). Samtidig får forskere tidlig i karrieren vist hva de er gode for, og finansieringen vil gjøre den gruppen bedre rustet i konkurransen om faste stillinger nasjonalt og internasjonalt. Dette er tenkt å være et varig tiltak.

Hva er forutsetningene for en vellykket gjennomføring?

Den viktigste forutsetningen for å lykkes er at forskere i sektoren anser dette som attraktivt og at ordningen motiverer til å utvikle radikale forskningsideer. Søkningen til pilot-utlysningen i 2025 vil gi god informasjon og være et viktig kunnskapsgrunnlag. I tillegg er det viktig at det søknadsbehandlingen med fagfelleevaluering kan gjennomføres effektivt.

Finansiering

Forslaget innebærer en styrking og videreutvikling av ordningen for langsiktig grunnleggende forskning. Det foreslås en vekst på 50 mill. kroner for å finansiere trinn 1. Det foreslås at trinn 2 finansieres med 30 mill. kr fra KD og 30 mill. kr via en omprioritering av midlene i porteføljen for banebrytende forskning.

Sammendrag

Skal vi klare å fremme banebrytende forskning og utvikle sterke internasjonale forskningsmiljøer, er det behov for ordninger som motiverer forskere til å satse på radikale forskningsidéer. Ved å etablere et virkemiddel med stegvis finansiering av de mest radikale og banebrytende forskningsidéene vil flere få muligheten til å forfølge egne ideer og å lede et forskningsprosjekt. Satsingen skal bidra til at forskere på alle karrieretrinn kan teste ut radikale forskningsidéer og frambringe ny kunnskap.

Vedlegg 2

Styrking av norsk kjemiforskning – oppfølging av evalueringen av norsk naturvitenskapelig forskning

Hva er problemet og hva vil vi oppnå?

Kjemi er et grunnleggende fagområde med lange forskningstradisjoner i Norge. To nobelprisvinnere har hatt norsk statsborgerskap, Lars Onsager og Odd Hassel, men det er mer enn 50 år siden begge prisene ble tildelt. Kjemi og kjemisk forskning er viktig i det moderne samfunnet, ikke minst som grunnlag for samfunnstransformasjoner og næringsutvikling knyttet til grønn omstilling og bærekraft.

En [evaluering av norsk naturvitenskapelig forskning](#) (EVALNAT) ble presentert av Forskningsrådet i 2024. Dette er én av de fire evalueringene som omfatter fagområdene matematikk, naturvitenskap og teknologi, og livsvitenskap som ble ferdigstilt i 2024 og 2025¹. Alle evalueringene er gjennomført av internasjonale eksperter som har vurdert de enkelte forskningsgruppene, forskningsenhetene og det nasjonale nivået.

Den nasjonale EVALNAT rapporten konkluderer med at situasjonen for norsk kjemiforskning i dag er lite tilfredsstillende, selv om det finnes noen sterke forskningsgrupper og fagmiljøer. Evalueringen peker på at kjemi og kjemisk forskning er inne i en ond spiral hvor lave studenttall ved universitetene fører til svak finansiering av kjemimiljøene som igjen svekker forskningsmiljøene ytterligere. Forskningsrådet skal tilrettelegge for oppfølging av anbefalingene fra fagevalueringen. Det foreslås derfor en særskilt satsing på kjemiforskning i Norge.

Hvilke tiltak er relevante?

Forskningsrådet har satt i gang generelle oppfølgingstiltak basert på funn og anbefalinger i de fire fagevalueringene. Det omfatter 100 mill. kr i utlysninger av [støtte til nettverk](#) og til [nasjonale forskerskoler](#), forbeholdt faggrupper som har deltatt i en av fagevalueringene. I tillegg er det i 2025 åpnet andre nye utlysninger som følger opp anbefalingene i rapportene, blant annet utlysning av støtte til [radikale forskningsideer](#) og til [Toppforskere](#)². Disse utlysningene er finansiert av et handlingsrom som Forskningsrådets styre gjorde tilgjengelig for Porteføljestyret for banebrytende forskning i 2025. Disse utlysningene er åpne for alle fagfelt og tildeling gjøres på bakgrunn av kvalitet, uten noen prioritering av fagområde.

I tillegg foreslås et spesifikt tiltak som en særskilt forskningssatsing på kjemiforskning i Norge rettet mot de delene av kjemi som fagevalueringen viser det er størst behov for å styrke. Ifølge den nasjonale evalueringsrapporten dreier seg særlig om organisk kjemi, analytisk kjemi, miljøkjemi og biokjemi. Hensikten med satsingen vil være å bygge opp varige forskningsmiljøer med høy kvalitet som ikke kun er avhengig av enkeltforskere. Et eksempel på en slik satsing er utlysning av ett eller flere forskningssentre. Det er viktig at en slik satsing samordnes med institusjonelle satsinger for å få varig effekt slik det også er påpekt i den nasjonale EVALNAT rapporten.

¹ EVALNAT, EVALBIOVIT, EVALMIT og EVALMEDHELSE

² Radikale forskningsidéer og Toppforsk er åpen for alle forskere og fagområder

Hvilke prinsipielle spørsmål reiser tiltakene?

Tiltakets målsetning er å styrke forskningskvaliteten på fagområder som i dag generelt ikke er verdensledende. Det er del av Forskningsrådets oppgaver jfr vedtektene §2 punkt 1 og 7; arbeide for utvikling av fag og disipliner, samt bidra til kvalitet i norsk forskning. Det vil også følge opp MRS mål 1 i Regjeringens tildelingsbrev til Forskningsrådet: «Økt vitenskapelig kvalitet», og indirekte til mål 2 «Økt verdiskapning i næringslivet» siden tiltaket også vil legge til rette for næringsutvikling innen fagområdene.

Hvilke tiltak anbefales, og hvorfor?

Det foreslås en målrettet utlysning i 2027 for en senterordning med utbetaling over en periode på 8-10 år.

Evalueringsrapporten påpeker at en mangel av sterke grupper innen organisk og analytisk/miljøkjemi kan ha en negativ effekt på flere tilknyttede forsknings- og næringsområder, som farmasøytisk og medisinsk kjemi. I rapporten pekes det også på at de svake forskningsgruppene er små og mangler nødvendig samarbeid på tvers av fagdisipliner. Dette hindrer også effektiv bruk av infrastruktur og gjør det utfordrende å utvikle gode, tydelige og overordnede strategier. I tillegg er det behov for rekruttering av både studenter og forskere for å sikre miljøenes videre forskningsaktivitet og økonomi.

En satsning på forskningssentre vil kunne svare ut flere av disse utfordringene, både faglig, strategisk og administrativt. Det vil føre til en oppblomstring av disse fagmiljøene hvor deling av kunnskap, infrastruktur og strategier vil være grunnleggende. Forskningsrådet har lang og god erfaring med senteratsninger som f.eks. SFF, SFI og FME og også innrettede sentre som «senter for nukleær forskning» og «senter for norsk som fagspråk». Disse sentrene har samlet ekspertise og kompetanse og har ført til flere verdensledende forskningsmiljøer.

De nevnte fagområdene har både hver for seg og, ikke minst, i kombinasjon, store potensialer til å føre til banebrytende forskning innen en rekke samfunns- og teknologiområder. Organisk kjemi har stor potensial å levere viktige bidrag, f.eks. i medisin, farma, biologi og materialvitenskap. Analytisk kjemi har bl.a. ambisjoner i marinesektoren (samarbeid med fiskerinæringen) som kan videreutvikles. Konkrete eksempler på anvendelsesområder er utvikling av nye, og mer bærekraftige, synteseveier for medikamenter, utvikling av ny sensorteknologi (f.eks. for luftkvalitet eller stråling) og miljøvennlige prosesser og produkter innen agrikultur og matproduksjon.

På sikt vil den foreslåtte satsingen kunne føre til en ønsket oppbygging av verdensledende forskningsmiljøer med stor betydning for både forskning og næringslivet.

Hva er de positive og negative virkningene av tiltakene, hvor varige er de, og hvem blir berørt?

Satsingen skal føre til en varig styrking av norsk kjemiforskning. Det vil opprettholde og styrke undervisningsnivået i kjemi ved institusjonene og gjøre kjemi mer attraktivt for studenter. På sikt vil det bidra til næringsutvikling og til å ruste Norge for å møte samfunnsutfordringene blant annet relatert til det grønne skiftet. Hensikten er at kjemimiljøene etter denne satsingen ikke forblir avhengige av særskilte ordninger, men finansierer forskningen gjennom institusjonene og Forskningsrådets ordinære ordninger.

Hva er forutsetningene for en vellykket gjennomføring?

En viktig forutsetning er at ordningen utformes slik at den fører til strategisk fokusering og oppbygging av kjemimiljøene i Norge og at det skjer i samarbeid og samvirke med egne satsinger ved de aktuelle institusjonene.

Finansiering

Satsingen vil både føre til generell fagutvikling og styrking av forskningsinstitusjonene, samtidig som den på lenger sikt vil kunne bidra til næringsutvikling. Den foreslås finansiert med 80 mill kr fra KD, kap 285, post 72 og 40 mill. kr fra NFD.

Sammendrag

Evalueringen av norsk naturvitenskapelig forskning viser at status for kjemiforskning i Norge ikke er tilfredsstillende. Forslaget går ut på å styrke norsk kjemiforskning med en særskilt sentersatsing på 120 mill. kr i tett samarbeid med en institusjonell satsing. Hensikten er å stoppe den onde spiralen som kjemiforskningen er i ved å bidra til å bygge opp ett eller flere verdensledende forskningsmiljø.

Vedlegg 3

Stimulere til å ta banebrytende forskning i bruk

Hva er problemet og hva vil vi oppnå?

Norge har en solid base av nysgjerrighetsdrevet banebrytende forskning finansiert gjennom Forskningsrådets portefølje for banebrytende forskning og søyle 1 i Horisont Europa (dvs ERC og MSCA). Denne forskningen har som primærmål å bidra til å flytte forskningsfronten, men har også har stort potensiale for næringsrettede og samfunnsrettede innovasjoner. Evalueringen av SFF ordningen (Senter for Fremragende Forskning) i 2020 viser at det oppstår mange innovasjoner med stor nytteverdi for samfunnet fra SFF sentrene. Samtidig er det grunn til å tro at det er et stort uutnyttet innovasjonspotensial i den banebrytende forskningen. Dette er påpekt blant annet i Heitor og Draghi rapportene (EU), samt i OECDs ministererklæring fra 2023 om transformativ forskningspolitikk og i OECDs gjennomgang av det norske forskningssystemet (OECD 2017). Det kan skyldes at mange forskere oppfatter at det er en lang reise fra sin ofte grunnleggende forskning til anvendelse og at de ikke ser hvordan den reisen starter. Det kan være spesielt utfordrende å utnytte potensialet i den banebrytende forskningen hvis det ikke er den/de ledende forskerne som ønsker å gjøre det, men andre, gjerne yngre, forskere i forskningsmiljøet.

Denne satsingen er en særskilt tilrettelegging for å stimulere til å ta banebrytende forskning i bruk. Satsingen har klare fellestrekk med ERC sin PoC (Proof of Concept) utlysning i søyle 1 i Horisont Europa. Den følger også opp regjeringens målsetninger om å ta forskning i bruk slik det står både i Stortingsmeldingen om Forskningssystemet (2025) og i Langtidsplanen for forskning og høyere utdanning.

Hvilke tiltak er relevante?

Porteføljen for banebrytende forskning fikk et handlingsrom i 2025 budsjettet. 30 mill. kr av handlingsrommet ble satt av til tiltak for å stimulere til å ta banebrytende forskning i porteføljen i bruk.

Forskningsrådet har to utlysninger av *kommersialiseringsprosjekt*, som har store likhetstrekk med [ERCs Proof of Concept \(PoC\)](#) og [European Innovation Council \(EIC\) Transition](#) i Horisont Europa:

- Verifisering – Kommersialisering fra offentlig finansiert forskning
- Kvalifisering – Kommersialisering fra offentlig finansiert forskning

Begge disse utlysningene er åpne for søknader som baserer seg på forskning i Norge som er offentlig finansiert gjennom nasjonale eller internasjonale ordninger. Tiltaket som prøves ut i 2025, er å legge 30 mill. kr fra porteføljen for banebrytende forskning til disse to utlysningene og øremerke midlene til prosjekter som har sin forskningsbakgrunn finansiert enten fra Forskningsrådets banebrytende portefølje (FRIPRO eller SFF) eller fra søyle 1 i Horisont Europa (ERC eller MSCA). Samtidig ble utlysningen endret slik at den nå omfatter samfunnsinnovasjon i tillegg til kommersiell utnyttelse, som var det opprinnelige fokuset. Utlysningene med øremerking av midler for prosjekt med opphav fra banebrytende forskning er markedsført på institusjoner og møteplasser med forskningsmiljø. Tiltaket har blitt veldig godt mottatt i sektoren. Flere ledere ved forskningsinstitusjoner har påpekt at de vil bruke tiltaket aktivt for å ta større andel av forskningen ved institusjonene i bruk. De første prosjektene ble tildelt i april/mai 2025 fra de øremerkede midlene, kun tre måneder etter at tiltaket ble offentliggjort.

Et alternativ til dette tiltaket er å opprette en egen utlysning som skreddersys til formålet. Det vil kunne stimulere enda tydeligere til forskere som jobber med samfunnsinnovasjoner siden de to eksisterende utlysningene opprinnelig hadde fokus på kommersialisering og kommersiell utnyttelse. Ulempen er at en egen utlysning vil ha overlapp med de eksisterende utlysningene, noe som vil føre til unødvendig ressursbruk både i forskningssektoren og i Forskningsrådet.

Hvilke prinsipielle spørsmål reiser tiltakene?

Ingen kjente

Hvilke tiltak anbefales, og hvorfor?

Det anbefales at banebrytende forskning får tilført dedikerte varige midler til å ta forskningen i bruk gjennom de eksisterende utlysningene for verifisering og kvalifisering. 30 mill. kroner er tilstrekkelig til å sette i gang 20 verifiseringsprosjekt (på inntil 0,5 mill. kr hver) og 4 kvalifiseringsprosjekt (på inntil 5 mill. kroner hver). Banebrytende forskning har en portefølje på mer enn 500 pågående prosjekter. Det antas å være et potensiale for å ta banebrytende forskning i bruk utover det som er mulig å sette i gang gjennom utlysningen i 2025. Det innebærer at det både er behov for å gjøre satsingen varig og å styrke den.

Hva er de positive og negative virkningene av tiltakene, hvor varige er de, og hvem blir berørt?

Regjeringen har som ambisjon om å styrke næringslivets FoU-innsats. I industrimeldingen (Meld. St 16 2024-2025) vektlegges betydningen av forskning og utvikling for verdiskapning og konkurransekraft. På samme tid er det en utfordring å ha gode mekanismer for å få tatt i bruk resultater fra grunnleggende forskning.

Det forventes at flere forskningsorganisasjoner vil prøve å ta resultatene fra banebrytende forskning i bruk når det er egen satsing på det.. Denne forskningen er ofte i den internasjonale forskningsfronten og sjeldent sterkt knyttet til dagens næringsstruktur og samfunn. Tiltaket har derfor stort potensiale for utvikling av nye næringer og kunne bidra til transformerende samfunnsutvikling. Tiltaket er antatt å gi varige positive effekter siden det stadig vil være et tilfang av ny banebrytende forskning som kan tas i bruk.

Det er ikke åpenbare negative virkninger av tiltaket. Tiltaket er avgrenset til å ta i bruk forskning som er finansiert innenfor porteføljen av banebrytende forskning. Dette ansees ikke som en negativ avgrensning siden den banebrytende forskningen er tildelt gjennom konkurranse og holder høy kvalitet samtidig som utlysningene for verifisering og kvalifisering også har midler uten denne øremerkingen.

Hva er forutsetningene for en vellykket gjennomføring?

Vellykket gjennomføring forutsetter at de relevante forskningsmiljøene er kjent med muligheten for finansiering av de første stegene for å ta den banebrytende forskningen i bruk og at de mobiliserer søkere/søknader til ordningen. Det forutsetter kontakt både med forskningsmiljøene og med de organene ved forskningsinstitusjonene som tilrettelegger for å ta forskning i bruk, f.eks. TTO (Technology Transfer Office) enhetene. Det forutsetter også at det er tilgjengelig risikokapital for videre kommersialisering og samfunnsinnovasjon etter avslutning av dette tiltaket.

Finansiering

Forslaget innebærer en styrking og videreutvikling av ordningen for langsiktig grunnleggende forskning. Det foreslås en vekst på 60 mill. kr fra KD over kapittel/post 285.72 Langsiktig grunnleggende forskning i 2027 for å finansiere tiltaket.

Sammendrag

Det er et stort potensial for å ta i bruk forskning som er finansiert av porteføljen for banebrytende forskning. Ofte er det krevende for forskerne å se hvordan de første stegene på den veien skal foregå. Derfor foreslås det en vekst i midlene til langsiktig grunnleggende forskning, kapittel/post 285.72, på 60 mill. kr for en styrking av utlysning av midler til kvalifisering og verifisering øremerket prosjekter som har forskningsbakgrunn i prosjekter finansiert av porteføljen for banebrytende forskning eller av søyle 1 i Horisont Europa.

Sak PS-BF 49/25

Investeringsplan 2026-2028 Banebrytende forskning

Til	Ansvarlig Direktør	Saksbehandler	Vedlegg
Porteføljestyret for Banebrytende forskning	Petter Helgesen	Harald H. Simonsen	1. Investeringsplan 2026-2028 Banebrytende forskning
Fra			
Områdedirektør			
Benedicte Løseth			

BESLUTNINGSSAK

Forslag til vedtak Porteføljestyret for Banebrytende forskning vedtar investeringsplanen for 2026-2028 med de endringer som kom fram i møtet.

Kort bakgrunn

På grunnlag av porteføljeplanen og porteføljeanalysen skal det utarbeides en treårig investeringsplan som oppdateres årlig. Investeringsplanen skal gi forutsigbarhet for søkermiljøer og departementene, og fungerer som et viktig styringsdokument for porteføljestyret. Investeringsplanen operasjonaliserer porteføljeplanen ved å gi en oversikt over fremtidige utlysninger som planlegges med bruk av porteføljestyrets egne midler. Investeringsplanen konkretiserer de faglige prioriteringene som vil ligge til grunn for utlysningene de kommende tre årene, hvor år 1 vil være mer detaljert enn de neste to årene.

Investeringsplanene legges fram samlet for Styret i forbindelse med budsjettprosessen i november/desember. Det er porteføljestyret som vedtar investeringsplanen, Forskningsrådets styre godkjenner planene samlet og administrasjonens oppgave er å iverksette den. Administrasjonen kan derfor iverksette utlysninger og andre tiltak beskrevet i investeringsplanen uten videre behandling i porteføljestyret. Dersom det oppstår behov for større endringer i investeringsplanen som følge av nye føringer i Statsbudsjettet og/eller tildelingsbrev etc, kan administrasjonen legge fram planen for porteføljestyret på nytt.

Hvorfor saken fremmes til dette møtet Alle porteføljestyre skal ha en investeringsplan for 2026-2028 som skal vedtas av porteføljestyret og godkjennes av Styret i løpet av høsten 2025.

Hovedpunkter

Utgangspunktet for investeringsplanen er et 0-budsjett, dvs. at investeringsrammen er den samme som forrige år eksklusive særskilte tildelingsrammer. For 2025 ble porteføljestyret tildelt ekstra midler av Forskningsrådets styre for tildeling i 2025. Ved utformingen av investeringsplanen skal slike særskilte tildelinger fra Styret holdes utenfor. Banebrytende forskning er tildelt ca. 60. mill kroner av rammen Forskningsrådet fikk som prisjustering for 2025. Dette er årsaken til at investeringsrammen for 2026 er ca 240 mill kroner lavere enn den var for 2025 i den reviderte investeringsplan for 2025-2027 (når vi ser bort fra utlysningen av SFF som skjer hvert 5. år).

Investeringsplanen er utformet slik at den beskriver tiltak og utlysninger på et overordnet nivå, og det gjelder særlig for tiltak og utlysninger planlagt i 2027-2028. For noen av de planlagte utlysningene vil det også bli fremmet egne saker for porteføljestyret knyttet til endringer i kriterier for utlysningene. Alle tiltak og utlysninger er betinget av føringer i tildelingsbrev fra departementer, og det vil derfor alltid forekomme usikkerhet rundt tiltak og utlysninger planlagt litt fram i tid.

Administrasjonen har med utgangspunkt i prioriteringer og tiltak i Porteføljeplanen for Banebrytende forskning utarbeidet følgende forslag til implementering av tiltak i 2026. Referanse til porteføljeplanens prioritering og tiltak er gitt i parentes.

- **FRIPRO**
 - Forskerprosjekt med internasjonal mobilitet
 - Forskerprosjekt for tidlig karriere
 - Forskerprosjekt for erfarne forskere
- Kortvarige Forskerprosjekter for å teste ut radikale forskningsidéer, 30 mill. kroner (prioritering 2, tiltak a)
- Toppforskere – store Forskerprosjekter for å utvikle verdensledende forskningsmiljøer, 160 mill. kroner (prioritering 1, tiltak f)
- Stimulering for å ta banebrytende forskning i bruk, 30 mill. kroner (prioritering 5 tiltak d)
- Stimulere til flere verdensledende forskningsmiljø og til å øke antall søknader til ERC, 60 mill. kroner (prioritering 1 tiltak c og h)

I utformingen av tiltakene er det tatt hensyn til

- at tiltakene samlet bidrar til hovedmålsetningene i regjeringens langtidsplan for forskning og høyere utdanning, tildelingsbrev fra Kunnskapsdepartementet til Forskningsrådet, Forskningsrådets mål og strategi og hovedmålsetningene for porteføljeplanen for Banebrytende forskning
- Forskningsrådets forslag til kunnskapsdepartementet om FoU-satsinger i 2026
- prioriteringer og tiltak i porteføljeplanen for Banebrytende forskning
- at tiltaket kan gjennomføres med vedtak i porteføljestyret om tildeling i løpet av 2026
- at tiltaket kan gjennomføres innenfor rammene gitt av den nåværende ressurssituasjonen i Forskningsrådet
- at tiltaket ivaretar føringer fra diskusjonen i Styret

Vedlegg 1 er administrasjonens forslag til investeringsplan for 2026-2028.

**Forberedelse /
prosess**

Saken er utviklet av administrasjonen.

Videre saksgang

Administrasjonen reviderer investeringsplanen på bakgrunn av tilbakemeldingene i møtet. Investeringsplanen godkjennes av Forskningsrådets styre høsten 2025 som en del av behandlingen av Forskningsrådets budsjett for 2026.

Investeringsplan 2026-2028

Banebrytende forskning

1 Innledning

Porteføljestyret for Banebrytende forskning har fått ansvaret for å ivareta og utvikle Forskningsrådets samlede portefølje innenfor Banebrytende forskning. Porteføljen for Banebrytende forskning består av Forskningsrådets portefølje av grunnleggende forskningsprosjekter. I tillegg inngår norske fagmiljøers portefølje av prosjekter finansiert av [ERC](#) og [MSCA](#). De største postene i porteføljestyrets investeringer er løpende utlysninger i regi av FRIPRO og sentre for fremragende forskning (SFF).

Investeringsplanen gjør rede for hvordan Porteføljestyret for Banebrytende forskning vil investere midlene det har fått ansvaret for, for å bidra til mål og prioriteringer i [Langtidsplanen for forskning og høyere utdanning \(LTP\)](#), til regjeringens [mål for Forskningsrådet](#), [Forskningsrådets strategi](#) og de 3 målene for porteføljen for Banebrytende forskning:

Mål 1 Porteføljen skal bidra til flere verdensledende forskningsmiljøer

Mål 2 Forskningsmiljøene innenfor porteføljen utfører langsiktig, grunnleggende forskning som bidrar til å flytte forskningsfronten

Mål 3: Kunnskap, funn og resultater fra banebrytende forskning skal deles og tas i bruk

[Porteføljeplanen](#) er det overordnede styringsdokumentet for hvert porteføljestyre. Den iverksettes gjennom en treårig investeringsplan, som oppdateres årlig. Investeringsplanen viser hvordan porteføljestyret vil prioritere sine midler til konkrete utlysninger og andre aktiviteter. Planen har en treårig horisont, der år 1 er detaljert, mens år 2 og 3 i større grad er retningsgivende. Alle utlysninger er med forbehold om bevilgninger i statsbudsjettet. Oppdateringene baseres på nyeste porteføljeanalyse, strategiske diskusjoner i porteføljestyret, føringer i tildelingsbrev fra departementene og antatt tilgjengelige midler i perioden planen gjelder for.

2 Prioriteringer og tiltak

Porteføljestyrets samlede prioriteringer og tiltak danner grunnlaget for styrets fremtidige investeringer og øvrige aktiviteter og er beskrevet i porteføljeplanen. Det er imidlertid ikke alle prioriteringer og tiltak i planen som følges opp hvert år.

Prioriteringene gitt under skal bidra til å realisere de tre overordnede målene i porteføljeplanen. For best mulig samlet måloppnåelse er det behov for å samhandle med de andre porteføljestyrene.

Prioritering 1: Porteføljestyret vil innrette porteføljen slik at den bidrar til flere verdensledende forskningsmiljøer

Prioriteringen skal bidra til oppnåelse av Mål 1 "Porteføljen skal bidra til flere verdensledende forskningsmiljøer", Mål 2 "Forskningsmiljøer innenfor porteføljen utfører langsiktig, grunnleggende og nyskapende forskning av høy kvalitet som bidrar til å flytte forskningsfronten".

Prioritering 2: Porteføljestyret vil fremme spesielt nyskapende forskningsidéer

Prioriteringen skal bidra til oppnåelse av Mål 1 "Porteføljen skal bidra til flere verdensledende forskningsmiljøer", Mål 2 "Forskningsmiljøer innenfor porteføljen utfører langsiktig, grunnleggende og nyskapende forskning av høy kvalitet som bidrar til å flytte forskningsfronten".

Prioritering 3: Porteføljestyret vil stimulere til internasjonalt forskningssamarbeid

Prioriteringen skal bidra til oppnåelse av Mål 1 "Porteføljen skal bidra til flere verdensledende forskningsmiljøer", Mål 2 "Forskningsmiljøer innenfor porteføljen utfører langsiktig, grunnleggende og nyskapende forskning av høy kvalitet som bidrar til å flytte forskningsfronten".

Prioritering 4: Porteføljestyret vil løfte fram lovende talenter

Prioriteringen skal bidra til oppnåelse av Mål 1 " *Porteføljen skal bidra til flere verdensledende forskningsmiljøer*" og Mål 2 " *Forskningsmiljøene utfører nyskapende forskning av høy kvalitet som bidrar til å flytte forskningsfronten*".

Prioritering 5: Porteføljestyret vil legge til rette for at forskning tas i bruk

Prioriteringen skal bidra til oppnåelse av Mål 3 " *Kunnskap, funn og resultater fra banebrytende forskning skal deles og tas i bruk* ".

Prioritering 6: Porteføljestyret vil stimulere til fagutvikling

Prioriteringen skal bidra til oppnåelse av Mål 1 " *Porteføljen skal bidra til flere verdensledende forskningsmiljøer*", Mål 2 " *Forskningsmiljøene utfører nyskapende forskning av høy kvalitet som bidrar til å flytte forskningsfronten*" og Mål 3 " *Kunnskap, funn og resultater fra banebrytende forskning skal deles og tas i bruk* ".

Utlysninger

Tiltakene som prioriteres i 2026, er gitt sammen med aktuell utlysning under.

Porteføljestyret planlegger å lyse ut 1241 mill. kroner pr. år i perioden 2026-2028. Utlysningene kan framstå annerledes på nettsiden fordi Forskningsrådet gjør tekniske endringer i investeringsprosessen.

Referanse til prioritering og tiltak i porteføljeplanen for hver utlysning er gitt i parentes.

- Utlysning av midler til stimulering for å ta banebrytende forskning i bruk (prioritering 5 tiltak d)
 - Kommersialisering- kvalifisering
 - Kommersialisering – verifisering
- Utlysning av FRIPRO (prioritering 1 tiltak b)
 - Forskerprosjekt med internasjonal mobilitet
 - Forskerprosjekt for tidlig karriere
 - Forskerprosjekt for erfarne forskere
- Utlysning av midler til kortvarige Forskerprosjekter for å teste ut radikale forskningsidéer (prioritering 2 tiltak a)
- Utlysning av midler til toppforskere – store Forskerprosjekter (prioritering 1 tiltak f)
- Utlysning for å stimulere til flere verdensledende forskningsmiljø og til å øke antall søknader til ERC (prioritering 1 tiltak h)
- Satsing på humaniora gjennom samfinansiering av prosjekter med andre porteføljestyrer (prioritering 6 tiltak b)

Porteføljestyret vurderer i tillegg utadrettede tiltak som synliggjør betydningen av porteføljen innen banebrytende forskning. Tiltakene vil samlet bidra til alle tre målene og de seks prioriteringene.

Planlagte rammer for utlysning – mill. kroner

Utllysning	Hvem kan søke	Forventet søknadsfrist*	Forventet tildeling*	2026	2027	2028
Kommersialisering – kvalifisering**	Forskningsorganisasjoner	Løpende	Løpende	10	10	10
Kommersialisering – verifisering**	Forskningsorganisasjoner	Løpende	Løpende	20	20	20
Løpende FRIPRO -Forskerprosjekt med internasjonal mobilitet -Forskerprosjekt for tidlig karriere -Forskerprosjekt for erfarne forskere	Forskningsorganisasjoner	Løpende	Løpende	906	906	906
Radikale forskningsidéer	Forskningsorganisasjoner	Løpende	Løpende	30	30	30
Toppforskere ***	Forskningsorganisasjoner	Løpende	Løpende	80	80	80
Stimulere til flere verdensledende forskningsmiljø og til å øke antall søknader til ERC	Forskningsorganisasjoner	Våren 2026	Høsten 2026	60	60	60
Satsing på humaniora - samfinansiering av prosjekter	Forskningsorganisasjoner	Våren 2026	Høsten 2026	55	55	55
Sum				1241	1241	1241

* Forventet søknadsfrist og forventet tildelingstidspunkt er foreløpige planlagte tidspunkter for utlysninger i 2026 og kan endre seg etter hvert som planene utarbeides mer i detalj

** Felles utlysning med Porteføljestyret for innovasjon

*** 80 mill kr fra budsjettlinjen FRIPRO og 80 mill kroner fra budsjettlinjen Banebrytende forskning

Sak PS-BF 50/25

Status for sentre for norsk som fagspråk

Til	Ansvarlig Direktør	Saksbehandler	Vedlegg
Porteføljestyret for Banebrytende forskning	Petter Helgesen	Christian Lund Wiebke Ramm	

Fra
Områdedirektør
Benedicte Løseth

ORIENTERINGSSAK

Forslag til vedtak	Porteføljestyret tar presentasjonene fra senterlederne til orientering.
---------------------------	---

Kort bakgrunn	I forbindelse med tildeling av midler til to sentre for norsk som fagspråk (Sak PS BF 07/25) ba porteføljestyret om en orientering om status for samarbeid mellom sentrene ved oppstart av sentrene.
----------------------	--

Hvorfor saken fremmes til dette møtet	Sentrene for norsk som fagspråk har planlagt oppstart 1. september.
--	---

Hovedpunkter	I sitt vedtak om tildeling til to sentre for norsk som fagspråk understreket porteføljestyret at de forventer et tydelig samarbeid og koordinering av forskningsaktivitetene mellom de to sentrene. Porteføljestyret ba administrasjonen følge opp dette i arbeidet med utforming av kontrakter og komme tilbake til styret for å orientere styret om status for samarbeid. Administrasjonen har jobbet videre med de to sentrene for å følge opp porteføljestyrets vedtak og arrangert felles møter med dem der konsolidering og samarbeid har vært tema. Lederne for de to sentrene, Marita Kristiansen ved Senter for norsk fagspråk ved Universitetet i Bergen og Unn Røyneland ved Senter for norsk fagspråk i bruk ved Universitetet i Oslo vil orientere om planer for samarbeid mellom de to sentrene. Deretter åpnes det for dialog mellom senterlederne og porteføljestyret.
---------------------	--

Forberedelse / prosess	Administrasjonen har forberedt saken.
-------------------------------	---------------------------------------

Videre saksgang	Administrasjonen vil følge opp sentrenes videre arbeid.
------------------------	---